

מאזן ודין חשבון כספי
ליום 31 בדצמבר 2010

מאזן ודוח כספי ליום 31 בדצמבר 2010

תוכן עניינים

7.....תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופת ינואר-דצמבר 2010, דוח מינהלה.....

דוחות כספיים ליום 31 לדצמבר 2010

29.....	דוח רואה החשבון המבקר.....
31-30	דוחות על המצב הכספי
32	דוחות על הביצוע הכספי
33.....	דוחות על השינויים בנכסים נטו/הון עצמי
34-35	דוחות על תזרימי המזומנים
71-36	באורים לדוחות הכספיים.....

73..... רשימות לפי ענפים (בלתי מבוקר)

83..... דין וחשבון של אקטואר המוסד

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי
לתקופת ינואר-דצמבר 2010
דוח מינהלה

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופת ינואר-דצמבר 2010 דוח מינהלה

דוח המינהלה ליום 31 בדצמבר, 2010 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד) בחודשים ינואר - דצמבר, 2010. דוח המינהלה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כמקשה אחת.

א. תאור כללי

המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. הביטוח הלאומי הוקם בשנת 1954 ומעניק מאז הטבות וביטוח סוציאלי לתושבי מדינת ישראל על פי "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995".

בחוק הביטוח הלאומי מעוגנות תוכניות לביטוח זקנה ושאיירים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופרוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שירותי שיקום והכשרה מקצועית לנכים, לאלמנות ולנפגעי איבה, שירותי סיעוד ושירותי ייעוץ לקשישים.

המוסד לביטוח לאומי מופקד גם על ביצוע חוקים נוספים והסכמים בתחום הביטוח הסוציאלי, החשוב בהם הוא חוק הבטחת הכנסה שנועד להגן על כל משפחה בישראל מפני אובדן הכנסה ולהבטיח קיום בסיסי לאוכלוסיות נזקקות. כמו כן במקרים בהם בחרה המדינה לתגמל אוכלוסיות מסוימות למרות שלא צברו זכויות ביטוחיות, הביטוח הלאומי אינו אלא צינור להעברת כסף זה – תשלום קצבה לא ביטוחית (קצבה הממומנת על ידי הממשלה).

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן – חוק הבריאות). על פי סעיף 15 לחוק גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, על פי סעיף 13(א)(5) לחוק הבריאות מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה, כפי שנקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות למוסד. המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

ב. סביבה עסקית

כל פעולותיו של המוסד נעשות עבור ממשלת ישראל וגופים בשליטתה. המוסד כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה – 1995, והתקנות שהותקנו על פיו.

ג. מצב כספי

תמצית דוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח)

2009	2010	נכסים
נכסים שוטפים:		
3,776	3,736	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח
1,032	1,332	חובות הציבור
155	410	נכסים שוטפים אחרים
4,963	5,478	
השקעות ויתרות חובה לזמן ארוך:		
170,499	182,082	איגרות חוב של ממשלת ישראל
4,528	4,673	יתרות חובה לזמן ארוך אחרות
175,027	186,755	
829	807	נכסים אחרים
<u>180,819</u>	<u>193,040</u>	סך הכל נכסים
התחייבויות		
4,537	4,364	התחייבויות שוטפות
4,037	4,649	התחייבויות לזמן ארוך
320,722	354,693	קרנות הביטוח
13	13	התחייבויות תלויות
<u>(148,490)</u>	<u>(170,679)</u>	נכסים נטו/הון עצמי
<u>180,819</u>	<u>193,040</u>	סך הכל התחייבויות

סך המאזן ליום 31.12.2010 מסתכם ב- 193,040 מיליוני ₪ לעומת 180,819 מיליוני ₪ ליום 31.12.2009. עיקר העלייה במאזן נובעת מגידול בהשקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל ובמקביל גידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח ובגרעון הנצבר בנכסים נטו.

הנכסים השוטפים ליום 31.12.2010 הסתכמו ב- 5,478 מיליוני ₪ ומהווים כ-2.8% מסך המאזן. לעומת הנכסים השוטפים ליום 31.12.2009 אשר הסתכמו ב- 4,963 מיליוני ₪ והיוו כ- 2.7% מסך המאזן באותו מועד.

עיקר הגידול בנכסים השוטפים נובע מעליה ביתרות המזומנים ושווי המזומנים ומעליה ביתרת חובות הציבור (בגין גמלאות ששולמו ביתר).

ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2010 הסתכמו ב- 4,364 מיליוני ₪ ומהוות כ- 2.3% מסך המאזן. לעומת ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2009 אשר הסתכמו ב- 4,537 מיליוני ₪ והיוו כ-2.5% מסך המאזן באותו מועד.

עיקר הירידה בהתחייבויות השוטפות נובעת מקיטון ביתרת ממשלת ישראל בשל התחשבנות שנעשתה בשנת הדוח בגין יתרות שנים קודמות.

השקעות ויתרות חובה לזמן ארוך ליום 31.12.2010 הסתכמו ב- 186,755 מיליוני ₪ ומהוות כ- 97% מסך המאזן, לעומת השקעות ויתרות חובה לזמן ארוך ליום 31.12.2009 אשר הסתכמו ב- 175,027 מיליוני ₪ והיוו כ-97% מסך המאזן באותו מועד.

עיקר הגידול בהשקעות ויתרות חובה לזמן ארוך נובע מעליה בהשקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל בשל הקיטון בשיעור ההיוון ששימש לחישוב הערך הנוכחי של ההשקעות.

קרנות הביטוח ליום 31.12.2010 הסתכמו ב- 354,693 מיליוני ₪ ומהוות כ- 184% מסך המאזן. לעומת קרנות הביטוח ליום 31.12.2009 אשר הסתכמו ב- 320,722 מיליוני ₪ והיוו כ- 177% מסך המאזן באותו מועד. עיקר הגידול בקרנות הביטוח נובע מעליה של מספר הזכאים הנכללים בחישוב קרנות הביטוח, קיטון בוקטור הריביות (המשמש לחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות) ועדכון לוחות התמותה. ראה גם באור 16 לדוחות הכספיים.

הגרעון הנצבר בנכסים נטו ליום 31.12.2010 הסתכם ב- 170,679 מיליוני ₪ לעומת 148,490 מיליוני ₪ ביום 31.12.2009. העליה בגרעון הנצבר נובעת מהגרעון נטו השנה שהסתכם ב- 22,189 מיליוני ₪.

ד. תוצאות הפעילות:

תמצית דוחות על הביצוע הכספי (במליוני ש"ח):

<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>הכנסות</u>
42,513	43,589	46,242	הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
12,253	20,049	15,334	הכנסות מעסקאות חליפין
54,766	63,638	61,576	סך הכל הכנסות
הוצאות			
39,926	44,837	48,293	גמלאות ותשלומים אחרים
35,848	31,256	33,921	גידול בקרנות הביטוח
1,624	1,530	1,551	שכר ואחרות
77,398	77,623	83,765	סך הכל הוצאות
<u>22,632</u>	<u>13,985</u>	<u>22,189</u>	<u>גרעון נטו, לשנה</u>

הכנסות מדמי ביטוח:

הכנסות המוסד מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (כולל שיפוי האוצר) בשנת 2010 מסתכמות ב- 31,446 מיליוני ₪ לעומת 28,316 מיליוני ₪ בשנת 2009 המשקפות עלייה של 11.05% כתוצאה מהסיבות הבאות:

- התאוששות ושיפור הפעילות במשק בעקבות המשבר הכלכלי, שגרמה לגידול במספר המועסקים וברמות השכר לעומת שנת 2009.
- החל מחודש אוגוסט 2009, הוכפלה תקרת התשלום לגביית דמי ביטוח לאומי מ-5 פעמים הסכום הבסיסי ל-10 פעמים הסכום הבסיסי (ללא העלאה מקבילה של תקרת הבסיס לחישוב הגמלאות מחליפות השכר).
- הגדלת השיעור למעסיק על השכר המופחת מ-3.45% ל-3.85%. בתוקף מ-1 באוגוסט 2009 ועד ליום 31 במרץ 2011.

הכנסות מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	דמי ביטוח מעסיקים
11.3	23,756	26,441	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים
11.4	1,828	2,037	שיפוי אוצר
11.3	25,584	28,478	
(24.5)	(220)	(166)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים
11.6	25,364	28,312	סה"כ דמי ביטוח מעסיקים

גידול ב- %	2009	2010	דמי ביטוח לא שכירים
6.1	2,827	3,000	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים
7.5	147	158	שיפוי אוצר
6.2	2,974	3,158	
9.1	(22)	(24)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים
6.2	2,952	3,134	סה"כ דמי ביטוח מלא שכירים

11.05	28,316	31,446	סה"כ הכנסות מדמי ביטוח
-------	--------	--------	------------------------

התפלגות הכנסות דמי ביטוח לענפי ביטוח השונים (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	דמי ביטוח מעסיקים
11.6	11,466	12,793	זקנה ושארים
11.6	4,194	4,681	נכות כללית
6.7	446	476	סיעוד
12.6	1,493	1,681	נפגעי עבודה
11.9	210	235	נפגעי תאונות
11.8	1,965	2,196	אמהות
11.8	4,955	5,542	ילדים
11.6	535	597	אבטלה
10.9	92	102	פשיטת רגל
12.5	8	9	הענקות מטעמי צדק
11.6	25,364	28,312	סה"כ

גידול ב- %	2009	2010	דמי ביטוח מלא שכירים
6.4	1,370	1,457	זקנה ושארים
6.2	485	515	נכות כללית
5.7	53	56	סיעוד
5.8	171	181	נפגעי עבודה
3.7	27	28	נפגעי תאונות
4.8	228	239	אמהות
6.5	617	657	ילדים
-	1	1	הענקות מטעמי צדק
6.2	2,952	3,134	סה"כ

הכנסות מהעברות-הכנסות מתקציב המדינה על פי סעיף 32 לחוק:

סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בענפי הביטוח: ילדים, זקנה ושארים, נכות, סיעוד ואמהות.

הכנסות מתקציב המדינה הסתכמו בשנת 2010 ב- 14,796 מיליוני ₪ לעומת 15,273 מיליוני ₪ בשנת 2009, קיטון של כ-3.1%. הסיבה העיקרית לירידה הינה קיטון בשיעור ההשתתפות בענף ילדים. שיעור ההשתתפות בשנת 2010 עמד על 169% מתקבולי דמי הביטוח של הענף לעומת השיעור המשוקלל בשנת 2009 שעמד על כ-209% (מחודש ינואר ועד חודש אוגוסט שיעור של 210% ומחודש אוגוסט ועד חודש דצמבר 207.5%).

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה לפי הענפים המתוקצבים (במיליוני ₪):

ענף	2010	2009	גידול\קיטון) ב- %
זקנה ושארים	2,428	2,177	11.5
נכות כללית	712	645	10.4
סיעוד	832	745	11.7
אמהות	183	162	13
ילדים	10,637	11,540	(7.8)
הענקות מטעמי צדק	4	4	-
סה"כ	14,796	15,273	(3.1)

הכנסות מימון:

הכנסות המימון של המוסד לשנת 2010 הסתכמו בכ- 14,584 מיליוני ₪ לעומת 19,154 מיליוני ₪ בשנת 2009, ירידה של 23.9%. הסיבות העיקריות לקיטון בהכנסות המימון הינן:

- בשנת 2010 שיעור עליית המדד עלה בשיעור נמוך יותר מאשר בשנת 2009, בהתאם לכך קטנו הרבית והפרשי ההצמדה שמקבל המוסד על אגרות החוב.
- קיטון בשערוך אגרות החוב לפי שווי הוגן שנבע הן מהירידה בוקטור ריביות לשנת 2010 (המשמש להיוון תזרימי המזומנים מאגרות החוב), לעומת וקטור ריביות לשנת 2009.

גמלאות ותשלומים אחרים:

הוצאות גמלאות כוללות הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממונות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 לחוק ועל פי חוקים אחרים. תשלומים אחרים מתייחסים בעיקר לתשלומים בעין ותשלומים אחרים על פי חוק הכוללים: הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, תשלומים לספקי סיעוד וכדומה.

הוצאות גמלאות בשנת 2010 הסתכמו ב-48,293 מיליוני ₪ לעומת 44,837 מיליוני ₪ בשנת 2009 עלייה של 7.7%.

הסיבות הכלליות שגרמו לעלייה בהוצאות הגמלאות הינם בעיקר:

- גידול במספר הזכאים לגמלה בשנת 2010 לעומת שנת 2009.
- עדכון הסכום הבסיסי בינואר 2010 ב-3.8%, המשמש כבסיס הקצבה בגמלאות.

גורמים נוספים שגרמו לעלייה / ירידה בענפי הגמלה השונים הינם:

- זקנה ושארים - המשך עדכון קצבת זקנה ושארים הבסיסית ב-2% נוספים בינואר 2010 - מ-17% ל-17.35% מהסכום הבסיסי.
- נכות כללית -

○ בעקבות ועדת לרון, בחודש אוגוסט 2009 נכנס לתוקף תיקון 101 לחוק הביטוח הלאומי, הקובע כי נכים עובדים שעד מועד זה לא יכלו לקבל קצבה בשל רמת הכנסה גבוהה מהמותר, יוכלו לקבל קצבה גם אם היא חלקית. בנוסף נכים שקיבלו קצבה ויחלו לעבוד יוכלו לקבל קצבת "עידוד", שהיא קצבה מופחתת לעומת קצבת הנכות לה היו זכאים.

○ בחודש דצמבר 2009 התקבל בכנסת תיקון לתקנות, אשר שינה את כללי הזכאות לגמלת ילד נכה.

- סיעוד - בחודש מרס 2009 ניתנה תוספת של שעות טיפול למי שמעסיק עובד ישראלי ואינו מעסיק כלל עובד זר. בחוק ההסדרים לשנים 2009-2010 עוגן הסכם זה בחוק ונקבע שהחל מחודש אוקטובר 2009 מימון תוספת שעות הטיפול יהיה על חשבון המוסד.
- אמהות - בחודש אוגוסט 2009 עודכנו מענקי האשפוז בכ-10%.
- אבטלה - בעקבות ההתאוששות במשק חלה ירידה משמעותית של כ-20% במספר מקבלי דמי האבטלה בשנת 2010 לעומת שנת 2009. שיעור האבטלה בשנת 2010 עמד על 6.8% בשנת 2009 עמד על 7.6%.

פרוט הוצאות הגמלאות לפי ענפים (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	
10.2	16,317	17,988	זקנה ושארים
9.1	8,574	9,356	נכות כללית
10.1	3,609	3,975	סיעוד
5.9	3,164	3,353	נפגעי עבודה
(9)	22	20	נפגעי תאונות
9.6	4,339	4,754	אמהות
11.2	5,395	5,998	ילדים
(21.5)	3,065	2,407	אבטלה
26.5	336	425	פשיטת רגל
6.3	16	17	הענקות מטעמי צדק
7.7	44,837	48,293	סה"כ

קרנות ביטוח:

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי המבוטחים, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות לגימלה. קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי טווח. הקרנות מבוססות על תחשיביים אקטואריים, על בסיס הנחות יסוד שנקבעו על ידי הנהלת המוסד.

חישוב ההתחייבות נערך על פי סכום הזכאות העומד לזכות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינוי בסכום הקיצבה המעודכן נכון למועד החישוב

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2010 לעומת שנה קודמת הסתכם ב- 33,971 מיליוני ₪. ההשפעה שנרשמה בדוחות על הפעילויות הינה 33,921 מיליוני ₪ (ההפרש נזקף לחובת האוצר בגין חלקו בקרנות הביטוח בענפים: סיעוד ונכות כללית).

הסיבות שגרמו לעדכון ההתחייבויות הינן:

- שיעור ההיוון - בשנת 2010 שיעור ההיוון ששימש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינו וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס, אשר חושב על ידי שערי ריבית וזאת לעומת שנה קודמת, בה נעשה שימוש בוקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד. השינוי בוקטור הריביות גרם לגידול של כ- 8.3 מיליארדי ₪ ביתרת קרנות הביטוח.
- עדכון טבלאות תמותה - בענף זקנה ושאיירים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה עודכנו טבלאות התמותה הכוללת בנוסף גם שיפורים בתמותה. עדכון טבלאות התמותה גרם לגידול של כ- 9.2 מיליארד ₪ בקרנות הביטוח.
- עדכון הסכום הבסיסי וגידול דמוגרפי - מעבר לאמור לעיל, ישנם גורמים נוספים הגורמים לגידול בהתחייבויות והם: שינוי דמוגרפי ועדכון הסכום הבסיסי (המשמש כבסיס לחישוב הקצבה). שני הפרמטרים הנ"ל גרמו לגידול של כ- 16 מיליארד ₪.

פרוט עדכון קרנות הביטוח לפי ענפים (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	
25.2	18,457	23,112	זקנה ושאיירים
(8.7)	8,686	7,932	נכות כללית
(7.1)	2,433	2,260	נפגעי עבודה
(63)	1,680	617	סיעוד
8.5	31,256	33,921	סה"כ

שכר עבודה והוצאות כלכליות -

הוצאות שכר עבודה והוצאות כלליות מוצגות בניכוי חלקם היחסי של האוצר וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994.

הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות הוצאות בגין שכר שוטף ועדכון ההפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה. סך הוצאות השכר מוצגות בניכוי החלק היחסי של האוצר וקופות החולים.

פרוט שכר עבודה ונלוות (במיליוני ש"ח):

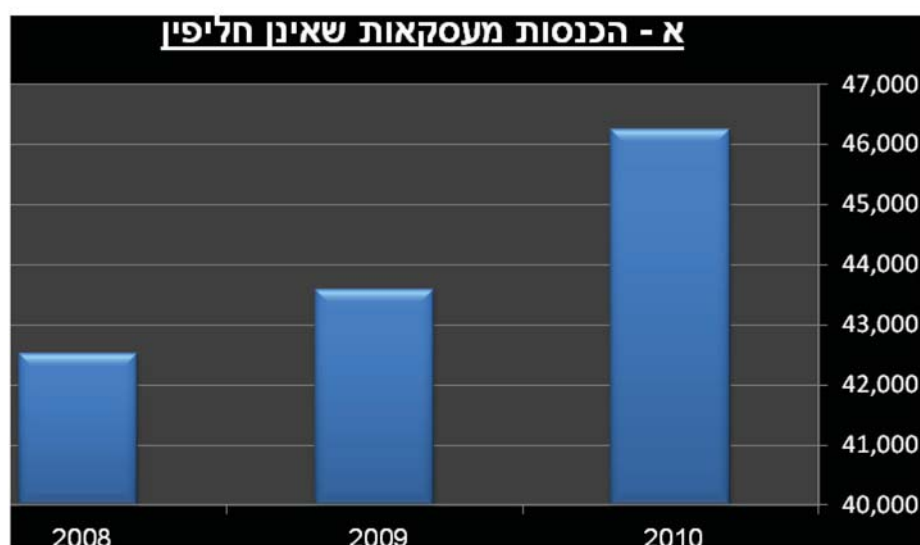
גידול ב- %	2009	2010	
9.1	734	801	שכר ונלוות
(19.8)	661	530	עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
(4.6)	1,395	1,331	
(9.6)	(370)	(335)	בניכוי – השתתפות גורמי חוץ
(2.8)	1,025	996	סה"כ שכר ונלוות

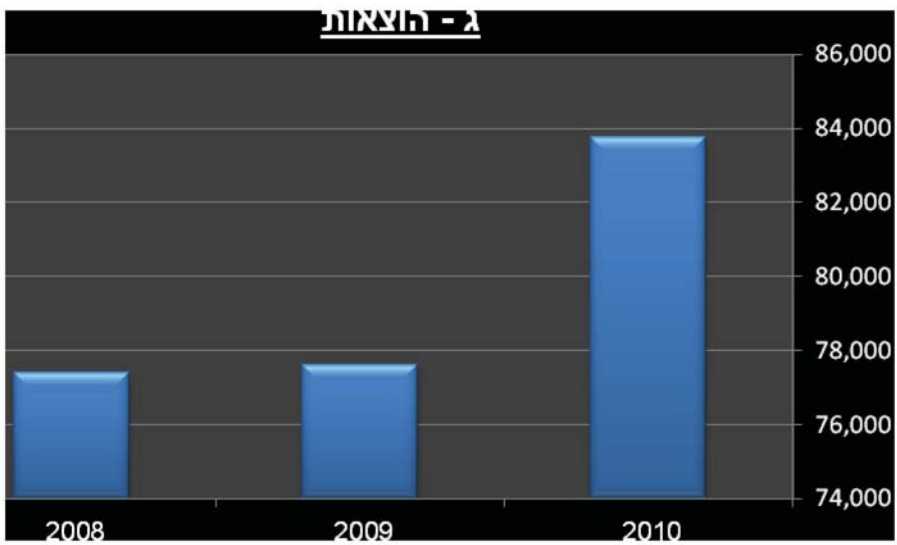
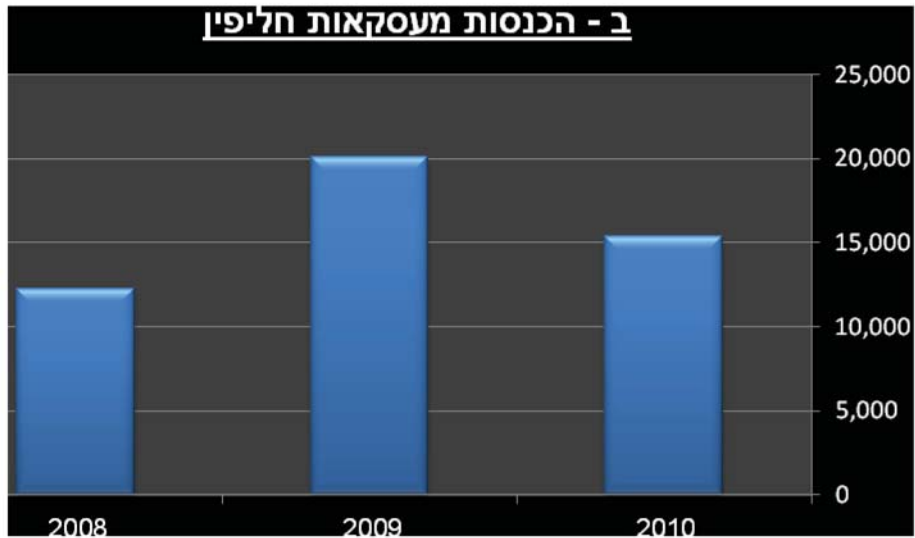
הוצאות הנהלה וכלליות הסתכמו ב- 377,217 אלפי ₪ בשנת 2010 (הוצאות בסך של 504,058 אלפי ₪ בניכוי 126,841 אלפי ₪ השתתפות גורמי חוץ) לעומת 365,870 אלפי ₪ בשנת 2009, (הוצאות בסך של 497,680 אלפי ₪ בניכוי 131,810 השתתפות גורמי חוץ) גידול של כ- 3.1%.

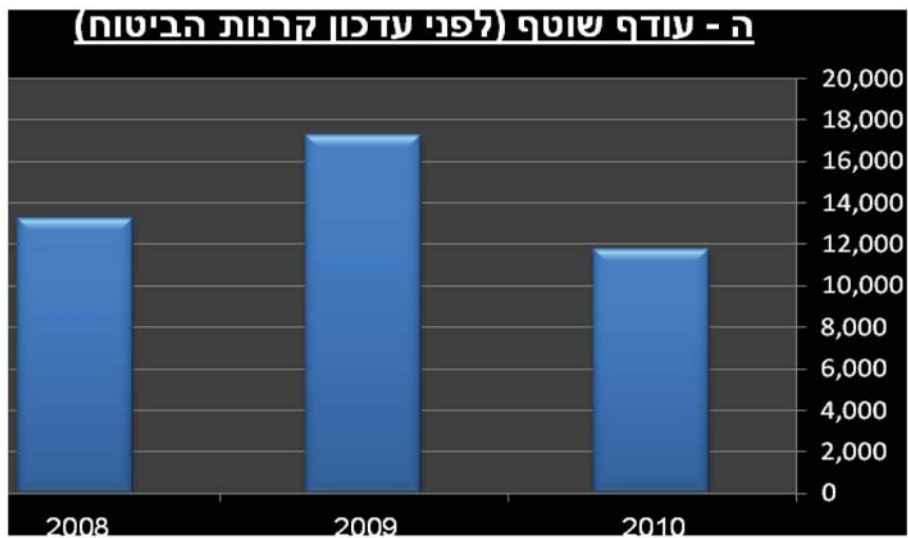
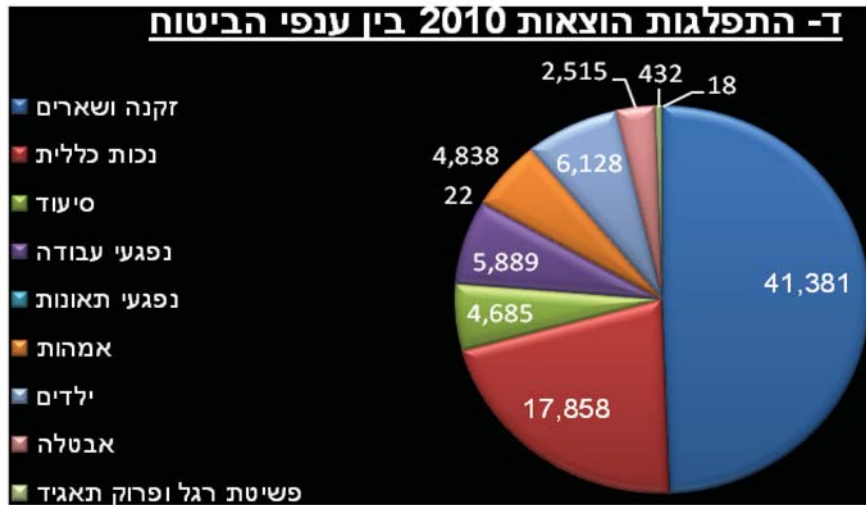

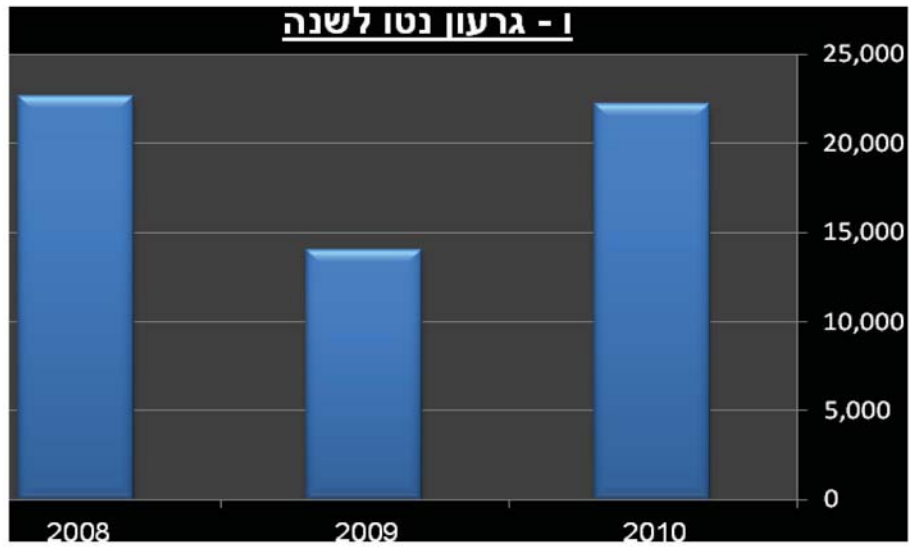
תרשימים (במיליוני ש"ח)

- תרשים א - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
- תרשים ב - הכנסות מעסקאות חליפין
- תרשים ג - הוצאות
- תרשים ד - התפלגות הוצאות 2010 בין ענפי הביטוח
- תרשים ה - עודף שוטף (לפני עדכון קרנות הביטוח)
- תרשים ו - גרעון נטו לשנה

ה. נזליות ומקורות מימון-

ליום 31.12.2010 למוסד הון חוזר חיובי בסך 1,114 מיליוני ₪ לעומת 426 מיליוני ₪ ב- 31.12.2009. העלייה בהון החוזר נובעת מגידול ביתרות המזומנים ויתרות חובות הציבור.

היחס השוטף של המוסד ב- 31.12.2010 הוא 1.25 לעומת 1.09 ב- 31.12.2009.

מדיניות המוסד הינה להשקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות, המונפקות עבורו על יד בנק ישראל (ראה גם באור 9 לדוחות הכספיים).

ו. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות:

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברות אף היא ממשד הבריאות למוסד. המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

השתתפות בהוצאות מינהל-

על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

השתתפות קופות החולים בשנת 2010 בהוצאות המוסד הסתכמו ב- 81 מיליוני ₪ (שנת 2009 - 75 מיליוני ₪).

להלן נתוני גביית דמי ביטוח בריאות (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	גביית דמי ביטוח בריאות
9.1	11,975	13,067	מעסיקים
8.6	1,528	1,660	לא שכירים
4.7	1,492	1,563	גבייה ממקבלי גמלאות
(50)	10	5	סעיף 58
8.6	15,005	16,295	סה"כ לפני ניכויים
(0.5)	(1,537)	(1,529)	ניכויים על פי חוק
9.6	13,468	14,766	סה"כ דמי ביטוח בריאות

השלמת סל וקרן לנפגעי תאונות (במליוני ש"ח):

גידול ב- %	2009	2010	
5.4	12,039	12,695	השלמת סל – שנה שוטפת
(14)	(860)	(738)	קיצוצים משנה קודמת
		348	קרן לפצועי נפגעי תאונות
10.07	11,179	12,305	סה"כ להעברה לקופות

תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

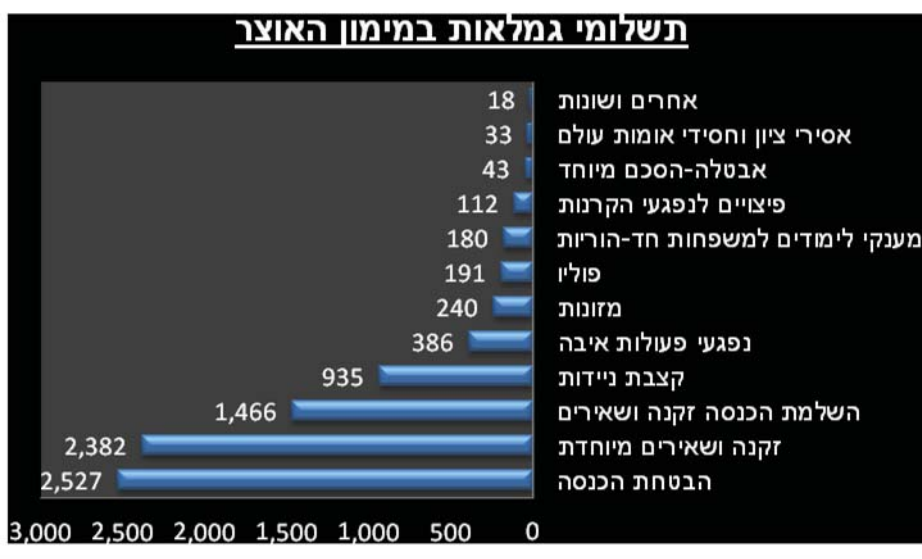
השתתפות בהוצאות מינהל -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח.

על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במליוני ש"ח):

גמלה	2010	2009	גידול(קטיון) ב- %
הבטחת הכנסה	2,527	2,482	1.8
זקנה ושאירים מיוחדת	2,382	2,341	1.7
השלמת הכנסה זקנה ושאירים	1,466	1,317	11.3
קצבת ניידות	935	876	6.7
נפגעי פעולות איבה	386	435	11.3
מזונות	240	232	3.4
פוליו	191	157	21.6
מענקי לימודים למשפחות חד-הוריות	180	171	5.3
פיצויים לנפגעי הקרנות	112	101	10.9
אבטלה-הסכם מיוחד	43	66	(34.8)
אסירי ציון וחסידי אומות עולם	33	34	(3)
אחרים ושונות	18	101	(82.2)
סה"כ	8,513	8,313	2.4

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הבטחון (במיליוני ש"ח):

גמלה	2010	2009	גידול\קיטון) ב- %
תגמולי מילואים	1,006	1,148	(12.4)
אבטלה למשורררי צבא קבע	21	20	5
דמי לידה לחיילות משוחררות	0.2	0.2	-
סה"כ	1,027	1,168	(12.07)

ז. ארועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

במסגרת חוק ההסדרים 2011-2012 אושרו תיקונים אשר השלכותיהם על פעילות המוסד בשנים הבאות עשויות להיות מהותיות.

א. בענפי הגמלאות:

- זקנה - העלאת קצבאות הזקנה בינואר 2011 מ- 17.35% מהסכום הבסיסי ל- 17.7%, תוך התאמה מקבילה להרכבי משפחה אחרים והתאמה מקבילה אצל מקבלי השלמת הכנסה.

- אבטלה - מימון ענף אבטלה - בחוק ההסדרים לשנת 2011-2012 הוראה הוראת השעה ביחס למימון ענף ביטוח אבטלה באמצעות העברה מיתרות ענף ילדים ב- 3 שנים נוספות, וזאת עד לתאריך 31.12.2014.

- ילדים - במסגרת הסכמים קואליציוניים קצבאות ילדים, עבור ילדים שניים, שלישיים ורביעיים יעלו באופן הדרגתי, עד שבסופו של התהליך ב- 2012, תינתן תוספת של 100 ש"ח לכל ילד. התהליך החל בשנת 2009.

ב. בגבייה ודמי ביטוח:

- התקרה לתשלום דמי ביטוח לאומי (שהיתה אמורה לשוב ולעמוד על 5 פעמים הסכום הבסיסי בשנת 2011) תעמוד בשנים 2011-2012 על הסכום הבסיסי כפול 9 ו- 8 בהתאמה. הוראת שעה לתקופה - 1.1.2011-31.12.12.

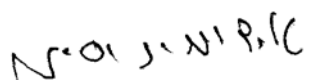
- החל מ- 1.4.2011 הגדלת שיעורי דמי הביטוח ממעסיקים, על חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע ב- 0.47%.
 - כנגד תוספת הגביה, כאמור, ישתנה שיעור ההקצבה שמעביר אוצר המדינה לענף ילדים החל מיום 1.4.2011 ל- 200.5% ול- 204.5% החל מיום 1.1.2012-31.12.2012.
- כמו כן תוקן בהתאמה סעיף 32(ג1)(א) לענין הקצאות אוצר המדינה ביחס לתקבולים שגבה המוסד ממעבידים ויעמוד על 7.75% במקום 7.92% החל מ- 1.4.2011.

ג. העברת יתרות נכסים מענף ילדים לענפים גרעוניים –

לאחר ישיבת ועדת הכספים וההשקעות של המוסד מיום 26.9.2011 ומנהלת המוסד מיום 9.10.2011 הוסכם על העברת הסכומים הנדרשים לצורך איפוס הגירעונות בענפים סיעוד ואימהות לשנים 2010-2011 כדלהלן:

שנה	ענף	סכום להעברה (במיליוני ₪)
2010	סיעוד	3,977
	אמהות	4,308.1
2011	סיעוד	3,085
	אמהות	1,791.8

הנהלת המוסד מביעה את הערכתה לעבודתם של עובדי המוסד לביטוח לאומי המשתקפת בדוח זה.

אסתר דומיניסיני,
מנהלת כללית ויו"ר המינהלה

המוסד לביטוח לאומי
דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2010

דוח רואה החשבון המבקר למנהלת המוסד לביטוח לאומי

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "המוסד") לימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בנכסים נטו/הון עצמי והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת המוסד. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת המוסד וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של המוסד לימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009 ואת הביצוע הכספי, השינויים בנכסים נטו/הון עצמי ותזרימי המזומנים שלו לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), לרבות תקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת המוסד כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים המפורטים להלן:

א. לאמור בבאור 1ב' לדוחות הכספיים בדבר הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2010 המסתכם לסך של 170,678,902 אלפי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות המוסד בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת הנהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו.

ב. לאמור בבאור 2ב' בדבר החלטת הנהלת המוסד לשקול את מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח עם פרסום תקן בינלאומי בנושא.

ליאון, אורליצקי ושות'
רואי חשבון

בני ברק,

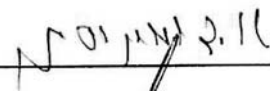
14 באוגוסט 2011.

דוחות על המצב הכספי

31 בדצמבר		באור	
2009	2010		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
67,174	296,983	3	מזומנים ושווי מזומנים
3,775,716	3,736,170	4	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
			חייבים ויתרות חובה:
1,032,157	1,332,283	5	חובות הציבור
88,086	112,346	6	חייבים אחרים
<u>4,963,133</u>	<u>5,477,782</u>		
			השקעות ויתרות חובה לזמן ארוך
95,518	91,837	7	פקדונות בבנק
4,432,350	4,581,277	8	ממשלת ישראל
170,499,000	182,082,000	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
<u>175,026,868</u>	<u>186,755,114</u>		
			רכוש קבוע
717,389	691,230	10	
			נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה
111,427	116,263	11	
<u>180,818,817</u>	<u>193,040,389</u>		

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

אסתר דומיניסיני, מנהלת כללית ויו"ר המינהלה

איתן קשמון, חשב המוסד, חבר מינהלה

רו"ח מזל אבגנים, מנהלת אגף חשבונות

תאריך אישור הדוחות: 14 באוגוסט 2011.

דוחות על המצב הכספי

31 בדצמבר		באור	
2009	2010		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			התחייבויות שוטפות
658,930	247,312	8	ממשלת ישראל
174,492	242,580	12	זכאים אחרים
3,538,323	3,770,624	13	זכאים לגמלה
165,426	103,874	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
<u>4,537,171</u>	<u>4,364,390</u>		
			התחייבויות לזמן ארוך
315,452	392,501	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
3,721,465	4,256,000	15	התחייבויות בגין זכויות עובדים
<u>4,036,917</u>	<u>4,648,501</u>		
<u>320,721,600</u>	<u>354,692,900</u>	16	קרנות הביטוח
<u>13,000</u>	<u>13,500</u>	17	התחייבויות תלויות
<u>(148,489,871)</u>	<u>(170,678,902)</u>		נכסים נטו/הון עצמי
<u><u>180,818,817</u></u>	<u><u>193,040,389</u></u>		

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		באור	
2009	2010		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
הכנסות			
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:			
25,363,581	28,312,293	א18	דמי ביטוח מעסיקים
2,952,003	3,133,343	ב18	דמי ביטוח לא שכירים
15,273,466	14,796,003	19	הכנסות מהעברות
<u>43,589,050</u>	<u>46,241,639</u>		סך הכל הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
הכנסות מעסקאות חליפין:			
19,153,560	14,583,846	20	הכנסות מימון
894,968	750,764	21	הכנסות אחרות, נטו
<u>20,048,528</u>	<u>15,334,610</u>		סך הכל הכנסות מעסקאות חליפין
<u>63,637,578</u>	<u>61,576,249</u>		סך הכל הכנסות
הוצאות			
44,837,457	48,293,383	22	גמלאות ותשלומים אחרים
137,932	178,048	23	תמיכות
31,256,100	33,921,000	24	גידול בקרנות הביטוח
1,025,697	995,632	25	שכר עבודה ונלוות
365,870	377,217	26	הנהלה וכלליות
<u>77,623,056</u>	<u>83,765,280</u>		סך הכל הוצאות
<u>(13,985,478)</u>	<u>(22,189,031)</u>		גרעון נטו לשנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בנכסים נטו/הון עצמי

<u>יתרת גרעון</u>	
(126,857,409)	<u>יתרה ליום 1 בינואר 2009</u>
	<u>תנועה בשנת 2009:</u>
(13,985,478)	גרעון נטו לשנה
(7,646,984)	שינויים בנכסים נטו (א. להלן)
<u>(148,489,871)</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2009</u>
	<u>תנועה בשנת 2010 -</u>
(22,189,031)	גרעון נטו לשנה
<u>(170,678,902)</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2010</u>

א. השפעה מצטברת לתחילת שנה כתוצאה משינוי מדיניות המוסד בדבר ישום שיטת השווי ההוגן ומעבר להיוון לפי וקטור ריביות בחישוב הערך הנוכחי של השקעות באיגרות החוב ובחישוב קרנות הביטוח.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(13,985,478)	(22,189,031)
19,243,775	26,478,973
5,258,297	4,289,942
(32,806)	(21,097)
24,630	8,833
(45,671)	(48,600)
23,483	3,681
7,382,534	7,747,050
(12,550,000)	(11,750,000)
(5,197,830)	(4,060,133)
60,467	229,809
6,707	67,174
67,174	296,983

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
 גרעון נטו לשנה
 התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים
 מפעילות שוטפת (א)
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
 רכישת רכוש קבוע
 תמורה ממכירת רכוש קבוע
 עלויות פיתוח תוכנה
 השקעה בפקדונות לזמן ארוך, נטו
 פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל
 השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה

עליה במזומנים ושווי מזומנים
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

א. התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת -

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
74,767	70,629	פחת והפחתה
(19,545)	11,558	הפסד (רווח) הון
		שערוך והתאמת השקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל
(12,435,982)	(7,552,902)	לשווי הוגן
513,839	435,908	גידול בזכויות עובדים בעת פרישה
(211,941)	15,497	גידול (קיטון) בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
-	500	גידול בהתחייבויות התלויות
31,256,100	33,921,000	גידול בקרנות הביטוח
		שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:
(248,212)	39,546	קיטון (גידול) בחייבים דמי ביטוח
(252,217)	(300,126)	גידול בחובות הציבור
423,833	(412,647)	קיטון (גידול) בחובות ממשלת ישראל
(64,336)	(51,245)	גידול בחייבים אחרים וריבית לקבל
318,409	232,601	גידול בזכאים לגמלה
(110,940)	68,654	גידול (קיטון) בזכאים אחרים
<u>19,243,775</u>	<u>26,478,973</u>	

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי

- א. המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד לביטוח לאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח זקנה ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שרותי שיקום, הכשרה מקצועית, שרותי סיעוד ועוד.
- ב. כמשתקף בדוחות הכספיים, הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2010 מסתכם לסך של 170,678,902 אלפי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות המוסד בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת הנהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שיידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו.

ג. הגדרות:

- המוסד - המוסד לביטוח לאומי.
- החוק - חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995.
- מטבע הדיווח - הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
- מדד - מדד המחירים לצרכן.
- צדדים קשורים - כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
- אנשי מפתח בהנהלה - כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
- שווי הוגן - הוא הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

ד. פרטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת החשבון

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	2010
110.44	114.77	117.82
מדד המחירים לצרכן* (בנקודות)		
שעור השינוי באחוזים		
2008	2009	2010
3.8	3.92	2.66
מדד המחירים לצרכן		
* לפי בסיס ממוצע 2002.		

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. עקרונות עריכת הדוחות הכספיים:

הצהרה לגביי יישום תקני חשבונאות ממשלתיים - הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ולכללי חשבונאות מקובלים, כמפורט להלן. הדוחות הכספיים מוצגים באלפי ש"ח, כאשר כל הערכים עוגלו לאלף הקרוב, אלא אם צוין אחרת.

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)****ג. הנחות מפתח בהסתייעות באומדנים מהותיים:**

ביישום המדיניות החשבונאית של המוסד, נדרשה מנהלת המוסד, במקרים מסוימים, להפעיל שיקול דעת חשבונאי בנוגע לאומדנים והנחות בקשר לערכם בספרים של נכסים והתחייבויות שאינם בהכרח בנמצא ממקורות אחרים. אומדנים אלו מצריכים לעיתים שיקול דעת בסביבה של אי וודאות והינם בעלי השפעה מהותית על הנתונים המוצגים בדוחות הכספיים.

האומדנים וההנחות שבבסיסם, נבחנים בידי מנהלת המוסד באופן שוטף. שינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים רק בתקופת דיווח בה בוצע שינוי באומדן, במידה והשינוי משפיע רק על אותה תקופת דיווח, או מוכרים בתקופת הדיווח האמורה ובתקופות דיווח עתידיות, במקרים בהם השינוי משפיע הן על תקופת הדיווח הנוכחית והן על תקופות הדיווח העתידיות.

בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת מנהלת המוסד על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדני ההנהלה.

ג. תקני חשבונאות ממשלתיים חדשים שפורסמו או שעודכנו בשנת הדיווח:

המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית מפרסם עדכונים לתקני חשבונאות ממשלתיים כתגובה לפרסומם של תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי מעודכנים על ידי הוועדה הבינלאומית לתקינה בחשבונאות למגזר הציבורי (להלן: "IPSASB"). מטרת פרסום עדכון לתקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי היא להתאימם במידה ונאות לתקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הפרטי כפי שמתפרסמים על ידי IASB.

1. תקנים חדשים שאינם בתוקף, ולא אומצו באימוץ מוקדם בידי המוסד, אשר צפויה או עשויה להיות להם השפעה על תקופות דיווח עתידיות

• **תקן חשבונאות ממשלתי מספר 18, דיווח מגזרי (להלן: "תקן 18")**
בחודש אפריל 2010 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית את תקן 18 הקובע את הכללים לדיווח על מידע כספי לפי מגזרים. במרבית המקרים, הסיווגים העיקריים של הפעילויות שזוהו במסמכי התקציב ישקפו את המגזרים שבגינם מדווח המידע לגוף מקבל ההחלטות ולמינהלת המוסד וישקפו גם את המגזרים המדווחים בדוחות הכספיים. תקן 18 יחול לגבי דוחות כספיים שנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011 או לאחריו.

בשלב זה אין ביכולת המוסד לאמוד את השפעת יישום תקן 18 על המידע המגזרי שיוצג בדוחות הכספיים של המוסד.

• **תקן חשבונאות ממשלתי מספר 21, ירידת ערך נכסים שאינם מניבים מזומנים (להלן: "תקן 21")**

בחודש אפריל 2010 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית את תקן 21 הקובע נהלים שעל הישות ליישם בכדי לקבוע האם ירד ערכם של נכסים שאינם מניבים מזומנים, ובכדי להבטיח כי הפסדים מירידות ערך הוכרו. תקן 21 אף מציין מתי ישות תבטל הפסד מירידת ערך וקובע דרישות גילוי.

תקן 21 יחול לגבי דוחות כספיים שנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2012 או לאחריו.

בשלב זה אין ביכולת המוסד לאמוד את השפעת יישום תקן 21 על המצב הכספי של המשרד ועל ביצועיו הכספיים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 –

עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. תקני חשבונאות ממשלתיים חדשים שפורסמו או שעודכנו בשנת הדיווח (המשך):

• תקן חשבונאות ממשלתי מספר 24, מידע תקציבי בדוחות הכספיים (להלן: "תקן 24")

בחודש דצמבר 2009 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית את תקן 24 הדורש השוואה בין סכומי התקציב לבין הסכומים בפועל הנובעים מביצוע התקציב. התקן דורש גם מתן גילוי אשר יתאר את הסיבות להבדלים מהותיים בין התקציב לבין הסכומים בפועל. התקן יחול לגבי דוחות כספיים שנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011, או לאחרי.

2. תקנים שעודכנו ואינם בתוקף, ולא אומצו באימוץ מוקדם בידי המוסד, אשר צפויה או עשויה להיות להם השפעה על תקופות דיווח עתידיות

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 1, הצגת דוחות כספיים (מעודכן 2010) (להלן: "תקן 1 המעודכן")

בחודש יוני 2010 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית את תקן 1 המעודכן. להלן עיקרי העדכון:

- שינוי סיווג של התחייבויות כשוטפות או כלא שוטפות בתלות בהתקיימות תנאים מסוימים מוגדרים.
- אופן הצגת עודף הישות לתקופה בדוח על הביצוע הכספי.
- אופן הצגת דוח על השינויים בנכסים נטו.
- מתן ביאורים נוספים באשר לשיקולי דעת של הנהלה, פרט לאלה הכרוכים באומדנים, שנעשו בתהליך יישום של המדיניות החשבונאית של הישות אשר להם ההשפעה המשמעותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים וכן מתן גילוי להנחות מפתח הקשורות לעתיד ולמקורות מפתח אחרים להערכת חוסר וודאות של אומדן במועד הדיווח, בעלות סיכון משמעותי לגרימת התאמות מהותיות לסכומים בספרים של נכסים והתחייבויות במהלך שנת הכספים הבאה.

תקן 1 המעודכן יחול לגבי דוחות כספיים שנתיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011, או לאחרי.

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 –****עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**

ג. תקני חשבונאות ממשלתיים חדשים שפורסמו או שעודכנו בשנת הדיווח (המשך):

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 3, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (מעודכן 2010) (להלן: "תקן 3 המעודכן")

בחודש ספטמבר 2010 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית את תקן 3 המעודכן. להלן עיקרי העדכון:

- פירוט ההירארכיה של פרסומי הוועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי, וכן הנחיות מחייבות כמו גם הנחיות שאינן מחייבות, שאותן יש לשקול כאשר בוחרים מדיניות חשבונאית ליישום בעריכת דוחות כספיים.

- שינויים במדיניות חשבונאית יטופלו בדרך של יישום למפרע.

- תיקון למפרע (כאשר מעשי) של טעויות מהותיות בתקופת דיווח קודמת בדוחות הכספיים הראשוניים שאושרו לפרסום לאחר גילוי הטעויות.

- תיקון מכאן ולהבא החל מהמועד המוקדם ביותר המעשי, כאשר אין זה מעשי לקבוע את ההשפעה המצטברת בתחילת התקופה השוטפת של יישום שינויים במדיניות חשבונאית או תיקון טעות בתקופות דיווח קודמות.

תקן 3 המעודכן ייושם בתקופות שנתיות החל מה-1 בינואר 2011 או לאחריו.

ד. מזומנים ושווי מזומנים

כשווי מזומנים נחשבות השקעות לזמן קצר בעלות נזילות גבוהה, הניתנות בקלות להמרה, לסכומים ידועים של מזומנים, והחשופות לסיכון לא משמעותי של שינויים בערךן. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל ובבנקים מסחריים ושהתקופה עד למועד מימושם, בעת ההשקעה בהם, לא עלתה על 3 חודשים.

ה. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת ההנהלה המתבססת על נסיון העבר. על פי הערכת הנהלת המוסד ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק.

ו. השקעות באיגרות חוב של בנק ישראל

איגרות החוב מהוות חלק ממקורות המוסד לכיסוי קרנות הביטוח. בהתאם לכך ובמקביל לבסיס ההערכה של קרנות הביטוח (ראה באורים 9 ו-16) מוצגות איגרות החוב בהתאם לתזרימי המזומנים המהווים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 17, בדבר "רכוש קבוע" (להלן - תקן 17). התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של רכוש קבוע. על פי התקן, פריט רכוש קבוע, אשר כשיר להכרה כנכס, יימדד לראשונה בהתאם לעלות; כאשר נכס נרכש ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שוויו ההוגן במועד קבלתו. עלותו של פריט רכוש קבוע הינה סכום שווה ערך למחיר במזומן במועד ההכרה ברכוש קבוע. בהתאם, אם התשלום בגין הנכס נדחה מעבר לתנאי אשראי רגילים, ההפרש, בין הסכום שווה הערך למחיר במזומן לבין סך התשלום, מוכר כהוצאת ריבית לאורך תקופת האשראי.

לאחר ההכרה לראשונה, המוסד בחר להציג רכוש קבוע לפי עלותו בניכוי פחת נצבר, ובניכוי הפרשות לירידות ערך שנצברו.

תקן 17 דן בהגדרת סכום בר פחת של פריט רכוש קבוע, ערך השייר שלו, תקופת ההפחתה ושיטת הפחת. התקן קובע כי לצורך הפחתת הרכוש הקבוע יש להקצות את הסכום שהוכר לראשונה, בהתייחס לפריט רכוש קבוע, לחלקים משמעותיים שלו ולהפחית בנפרד כל חלק כזה, אולם ניתן לקבץ חלקים שונים של פריט רכוש קבוע בעלי אורך חיים שימושיים ושיטת פחת זהים.

על פי הוראות התקן, יש לסקור את ערך השייר, אורך החיים השימושיים ושיטת הפחת של כל נכס לחוד לכל שנת כספים. אם חל שינוי בדפוס החזוי של צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס, יש לשנות את שיטת הפחת ולטפל בשינוי זה כשינוי אומדן חשבונאי.

- (1) שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות, או משך החיים המוערך של השיפורים, כנמוך שבהם.
- (2) רהוט וציוד משרדי שנרכש עד ליום 31 בדצמבר 1998 נרשם כהוצאה במועד הרכישה.
- (3) עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.
- (4) הפחת מחושב בשיטת הפחת השווה על בסיס משך השימוש המשוער בנכסים.

שיעורי הפחת הם כדלקמן:

%	
2	קרקע ובניינים
10	שפורים במושכר
33-20	מחשבים וציוד היקפי
15	כלי רכב
6	רהוט וציוד משרדי

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה

- (1) עלויות פיתוח תוכנה מוצגות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מס' 38 - נכסים בלתי מוחשיים (IAS-38 - Intangible Assets) (להלן - "התקן"). בהתאם להוראות התקן, מוצגים הנכסים לפי העלות בנכוי הפחתה נצברת ובנכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.
- (2) ההפחתה מחושבת על בסיס הקו הישר על פני משך החיים השימושיים המשוער. תקופת ההפחתה מתבססת על הערכת ההנהלה, לפיה תקופת ההנאה הצפויה מהנכס תתפרס על פני 5 שנים.

ט. זכאים לגמלה

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר המוסד עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך המאזן, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך המאזן. הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

י. התחייבות בגין קרנות מיועדות

לפי תקן חשבונאות ממשלתי מספר 1, "הצגת דוחות כספיים" תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי המוסד, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם של השירותים שסופקו.

התמיכות נרשמות כהתחייבויות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו הארועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

- (1) למוסד יש מחוייבות קיימת בגין התמיכה.
- (2) צפוי כי יידרש תזרים של משאבים החוצה בגין המחוייבות.
- (3) ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן המוסד על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שרותים לילדים בסיכון. ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם המוסד ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך המאזן. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. התחייבויות לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו

התחייבויות המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו לפצווי פרישה מכוסות בעיקרן על ידי ההפרשה לזכויות עובדים בעת פרישה ובחלקן על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה. החבות האקטוארית של המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו מחושבת על ידי אקטואר המוסד. הפרשה זו כוללת גם את ההתחייבות לפצווי פרישה ולפדיון ימי מחלה. ההתחייבויות בגין ימי חופשה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקן של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

יב. קרנות הביטוח

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך המאזן כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים, שלגביהם נוצרה עד ליום המאזן עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין המאזן כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, סיעוד, נכות כללית ונפגעי עבודה המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

הועדה הבינלאומית לתקינה חשבונאית למגזר הציבורי (IPSASB) של הפדרציה הבינלאומית של רואי החשבון (IFAC) בוחנת כיום את נושא התקינה החשבונאית בנוגע לקרנות ביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי במגמה לפרסם תקן בינלאומי בנושא.

כאשר יפורסם תקן בינלאומי תשקול הנהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד. (ראה באור 16).

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין:

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 23, בדבר "הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (מסים והעברות)", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות מעסקאות מיסוי והעברות.

- (1) עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים בקירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.
 - (2) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות הכנסות:
 - מסים - סכומים שהמוסד גובה מכוח החוק.
 - העברות - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן נובעות ממסים.
 - (3) נכס הנוצר כתוצאה מעסקה שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן.
 - (4) תזרים פנימה של משאבים מעסקה שאינה חליפין אשר הוכר כנכס, יוכר כהכנסות, למעט סכום ההתחייבות שגם הוכר בהקשר לאותו תזרים פנימה.
 - (5) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נמדדות לפי סכום השווה לנכס שהוכר בגין אותה עסקה. בניכוי ההתחייבות שהוכרה.
- בהתאם לכך הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

(א) מיסים - הכנסות דמי ביטוח

- (1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:
 - הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים. כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת המוסד.
 - הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי המוסד בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.
- (2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:
 - על פי הוראות סעיף 339 לחוק, משפה משרד האוצר את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח כפי שנקבע בסעיף 338 לחוק, בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים.
 - על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מילוי 2002), מקציב האוצר למוסד מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך):

(3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

יב. העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר. סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בענפים: ילדים, זקנה ושאיירים, נכות, סיעוד ואמהות. השתתפות הממשלה לפי סעיף 32 בשנת 2010 הינה:

- (1) בענף ילדים - 169% מתקבולי דמי הביטוח של הענף (שנה קודמת - מחודש ינואר עד חודש אוגוסט שעור של 210% ומחודש אוגוסט ועד חודש דצמבר 207.5%).
- (2) בענף זקנה ושאיירים - שיעור של 17.10% (שנה קודמת - 17.10%) מתקבולי דמי הביטוח של הענף.
- (3) בענף נכות כללית - שיעור של 13% (שנה קודמת - 13%) מתקבולי דמי הביטוח של הענף ו-50% מתשלומי קצבת "נכה קודם".
- (4) בענף סיעוד - כיסוי תשלומים לזכאים לגמלת סיעוד שאינם זכאים לקצבת זקנה על פי החוק מאחר ועלו לארץ לאחר גיל הזכאות.
- (5) בענף אמהות - החל משנת 2007 כיסוי תשלומים שהוציא המוסד למתן מענק אשפוז בסכום השווה ל-151.6 מליון ש"ח, כשהוא מעודכן בשעור העדכון שהגדרתו בלוח ב'1 לחוק.

יד. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין:

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 9, בדבר "הכנסות מעסקאות חליפין", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות ממכירת סחורות, הספקת שירותים ושימוש שנעשה על ידי אחרים בנכסי המוסד, המניב ריבית, תמלוגים ודיבידנדים.

- (1) הכנסות מריבית, תמלוגים או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי המוסד מוכרות בתנאי שסכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, וצפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו למוסד. הכנסת ריבית מוכרת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.
- (2) הכנסות ממכירת מקרקעין מוכרות כאשר הסיכונים וההטבות העיקריים הכרוכים בבעלות עברו לרוכש, בדרך כלל בעת המסירה ומלא תשלום התמורה על ידי הרוכש למוסד.

טו. גמלאות ותשלומים אחרים

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממוננות ע"י אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, הסעת יולדות, תשלומים לקופות גמל ותשלומים לספקי שרותי סיעוד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. גמלאות ותשלומים אחרים (המשך)

תשלומים אחרים על פי החוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שרותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שרות התעסוקה (סעיף 30 לחוק), פיתוח שרותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופתוח שרותים לילדים בסיכון (סעיף 74 לחוק).

טז. הוצאות הנהלה וכלליות

(1) הוצאות הנהלה וכלליות הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של המוסד.

(2) הוצאות הנהלה וכלליות מוצגות בניכוי חלקן היחסי של הממשלה וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:

(א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.

(ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995.

השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

באור 3 – מזומנים ושווי מזומנים

א. הרכב:

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
60,228	293,270
5,907	2,348
1,039	1,365
67,174	296,983

בבנק ישראל
בבנק הדואר
בבנקים אחרים

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,365,612	7,586,120	מעסיקים, נטו (ב. להלן)
(4,102,833)	(4,345,400)	בנכוי הפרשה לחובות מסופקים
3,262,779	3,240,720	
(957,411)	(1,016,714)	חלק החובות השייכים לקופות חולים (ד. להלן)
2,305,368	2,224,006	סה"כ מעסיקים
2,159,643	2,237,153	לא שכירים, נטו
(843,156)	(880,407)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
1,316,487	1,356,746	
(509,408)	(546,538)	חלק החובות השייכים לקופות החולים (ד. להלן)
807,079	810,208	סה"כ לא שכירים
254,199	262,941	חוב דמי ביטוח המוסדר ע"י כרטיסי אשראי
406,383	438,774	המחאות לגביה
2,687	241	חובות דמי ביטוח אחרים
3,775,716	3,736,170	סה"כ חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח

ב. הרכב יתרת המעסיקים:

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,423,809	3,219,099	מעסיקים פעילים (ג. להלן)
3,941,803	4,367,021	מעסיקים לא פעילים
7,365,612	7,586,120	

- ג. 1. יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל בגין חודש דצמבר על סך של 3,208 מיליוני ש"ח, מתוכם סכומים בגין קופת חולים, בסך של 1,016 מיליוני ש"ח העומדים לגבייה ב-15 בינואר 2011. (שנה קודמת 2,909 מיליוני ש"ח, כולל חלק החובות בגין קופות חולים בסך 933 מיליוני ש"ח).
2. יתרות הזכות קוזזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים דמי ביטוח (המשך)

ד. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים למוסד והוא מחוייב להעבירם לקופות החולים עם הגביה.

באור 5 – חובות הציבור

א. הרכב

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
920,512	1,009,791	חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן)
(714,724)	(754,416)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
205,788	255,375	
1,874,820	2,145,340	חובות תאגידים בפירוק (ג. להלן)
(1,795,838)	(2,050,770)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
78,982	94,570	
918,910	1,178,139	פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
(171,523)	(195,801)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
747,387	982,338	
1,032,157	1,332,283	סה"כ חובות הציבור
ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.		
על פי מדיניות מנהלת המוסד נמחקו בשנת הדוח כ-14 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-10 מיליוני ש"ח) חובות אבודים, מחובות הציבור.		
ג. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו ע"י המוסד לעובדי תאגידים בפירוק.		
ד. היתרה משקפת את הסכומים להם זכאי המוסד על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכו'.		

באורים לדוחות הכספיים

באור 6 – חייבים אחרים

א. הרכב

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
30,507	33,247	מפרעות והלוואות לעובדים (ב. להלן)
7,885	8,809	הוצאות מראש
49,694	70,290	אחרים
<u>88,086</u>	<u>112,346</u>	

ב. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 6-36 חודשים.

באור 7 – פקדונות בבנק

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי המוסד. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודיור, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן מקבל בנק "יהב" מרווח בשעור של 1.5% אשר מחושב על סכום ההלוואות. המרווח מקוזז מריבית ההלוואות הנזקפת לפקדון, מידי רבעון. החל מינואר 2009 שעור המרווח עומד על 0.0%.

באור 8 – ממשלת ישראל

א. יתרות לזמן קצר

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
23,666	(122,975)	משרד האוצר
(694,262)	(216,950)	בגין החזר תשלומי גמלאות (ג. להלן)
(106,039)	(40,561)	בגין הקצבות האוצר
15,875	28,639	בגין שיפוי האוצר
(17,341)	(13,641)	בגין תביעות נגד צד שלישי
		מס הכנסה בגין ניכויים ומע"מ
(778,101)	(365,488)	סך יתרות לזכות משרד האוצר
11,726	11,760	משרד הבטחון (ג. להלן)
107,445	106,416	סכומים לקבל (1)
<u>(658,930)</u>	<u>(247,312)</u>	

באורים לדוחות הכספיים**באור 8 - ממשלת ישראל (המשך)****ב. יתרות לזמן ארוך**

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
847,750	946,377	סכומים לקבל (1)
3,351,200	3,426,600	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד (2)
233,400	208,300	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות (2)
<u>4,432,350</u>	<u>4,581,277</u>	

(1) סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות המוסד לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

(2) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושאינם. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000 נרשם חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד במסגרת נכסי המוסד.

חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות - בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו, בשעור של 50% מכל הוצאה שהוציא למתן גמלאות לנכים שהיו נכים קודמים ליום 1 באפריל 1984. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006 נרשם חלקו של האוצר בקרן הביטוח בענף נכים במסגרת נכסי המוסד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ג. המוסד מבצע תשלומי גמלאות, שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים. על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, ממומנים תשלומים אלה על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של 284 מיליוני ש"ח. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן אינן מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי. להלן פרוט התשלומים ששולמו עבור משרד האוצר ומשרד הבטחון.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר:

לשנה שהסתיימה		
31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,482,598	2,527,036	הבטחת הכנסה
2,340,701	2,382,087	גמלאות זקנה ושארים מיוחדות
1,316,868	1,465,547	השלמת הכנסה זקנה ושארים
876,181	934,595	קצבת נידות
435,097	385,766	נפגעי איבה
231,539	239,719	דמי מזונות
157,127	191,030	פוליו
171,375	179,969	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
100,781	111,672	פיצויים לנפגעי הקרנות
65,512	43,036	אבטלה - הסכם מיוחד
34,131	33,447	אסירי ציון וחסידי אומות העולם
5,991	5,852	מתנדבים
4,832	5,105	תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
2,908	2,791	נכות עולים
2,384	2,661	סיעוד לעולים
2,091	2,134	נפגעי עירו דם
80,135	684	סיעוד - עידוד העסקת עובדים ישראליים
2,913	272	שונות
8,313,164	8,513,403	

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הבטחון:

לשנה שהסתיימה		
31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,148,331	1,006,247	תגמולי מילואים
19,502	21,122	אבטלה למשוררי צבא קבע
210	205	דמי לידה לחיילות משוחררות
1,168,043	1,027,574	

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ג. המשך -

חובות גמלאות נטו (גמלאות שבמימון משרד האוצר):

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
464,696	451,795	הבטחת הכנסה
148,883	141,078	גמלאות זקנה ושארים מיוחדות
94,843	91,211	השלמת הכנסה זקנה ושארים
41,881	46,378	דמי מזונות
36,185	35,766	קצבת ניידות
9,716	11,226	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
3,285	3,057	פיצויים לנפגעי הקרנות
(12,700)	(15,010)	אחרים
786,789	765,501	

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל

א. המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו ע"י בנק ישראל (להלן: האיגרות).

האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת שווה בין שני הסוגים.

האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).

ב. התנאים :

(1) איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

(2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. (שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2010 - 2.03%).

באורים לדוחות הכספיים

באור 9 - איגרות חוב של ממשלת ישראל

ג. עד שנת 2009 השקעות באיגרות חוב של בנק ישראל הוצגו לפי העלות המותאמת, המתבססת על שיעור קבוע של הריבית לכל אורך התקופה בהתאם לתשואה הממוצעת ובתוספת ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר. בשנת 2009 שינה המוסד את המדיניות החשבונאית לגבי אופן ההכרה והמדידה של איגרות החוב ויישם את שיטת השווי ההוגן. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי המזומנים. איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהווים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.

ד. ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים ליום 31 בדצמבר 2010 הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) וזאת לעומת שנה קודמת בה נעשה שימוש בוקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד.

ה. ההרכב :

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
170,499,000	182,082,000

(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי השווי ההוגן

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
78,567,735	82,692,992
66,775,655	69,998,744
145,343,390	152,691,736

(2) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי העלות המותאמת

"עיבל"
איגרת חוב החל מ - 1.4.00

2010
9,676,602
8,988,643
9,395,375
10,047,581
114,583,535
152,691,736

ו. פירעונות

שנת 2011 *
שנת 2012
שנת 2013
שנת 2014
שנים 2015 - 2030

* כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2010 בסך 1,362 מיליוני ש"ח (31 דצמבר 2009 - 1,335 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע

א. הרכב הרכוש והפחת שנצבר בגינו, לפי קבוצות עקריות, והתנועה בהם בשנת 2010, הינם:

י ת ר ה לגמר השנה אלפי ש"ח	תנועה במשך השנה		י ת ר ה לתחילת השנה אלפי ש"ח	
	גריעות	תוספות		
857,904	41,415	3,102	896,217	ה ע ל ו ת :
17,160	-	2,573	14,587	קרקע ובניינים
182,262	-	6,625	175,637	שיפורים במושכר
15,524	325	924	14,925	מחשבים וציוד היקפי
61,612	-	7,873	53,739	כלי רכב
1,134,462	41,740	21,097	1,155,105	רהוט וציוד משרדי
				פחת שנצבר:
231,658	21,234	13,626	239,266	קרקע ובניינים
7,943	-	1,317	6,626	שיפורים במושכר
174,715	-	6,101	168,614	מחשבים וציוד היקפי
3,861	115	2,665	1,311	כלי רכב
25,055	-	3,156	21,899	רהוט וציוד משרדי
443,232	21,349	26,865	437,716	
691,230			717,389	עלות מופחתת

ב. זכויות המוסד בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
388,265	416,727
268,686	209,519
656,951	626,246

רשום זכויות / בטאבו
ללא רישום ע"ש המוסד (ג. להלן)

ג. הזכויות במקרקעין טרם נרשמו על שם המוסד והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת המוסד, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין המוסד, צד ג' ולשכת רישום המקרקעין.

ד. מחשבים וציוד היקפי, כלי רכב, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-16 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

א. הרכב:

יתרה לגמר השנה אלפי ש"ח	תוספות במשך השנה אלפי ש"ח	יתרה לתחילת השנה אלפי ש"ח	
344,283	48,600	295,683	העלות
228,020	43,764	184,256	פחת שנצבר
116,263		111,427	עלות מופחתת

ב. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-34 מיליוני ש"ח.

באור 12 – זכאים אחרים

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(3,017)	90,980	קופות חולים
20,230	-	מס בריאות (ב. להלן)
17,213	90,980	שרותים רפואיים לנפגעי עבודה (ג. להלן)
36,247	32,719	ספקים ונותני שרותים
47,474	50,658	עובדים בגין שכר
58,511	55,819	הפרשה לחופשה
1,148	1,148	מוסדות אשפוז
13,899	11,256	שונים
157,279	151,600	
174,492	242,580	

ב. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (ובעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלו אינם בבעלות המוסד ועם גבייתם הוא מחויב להעבירם. בתום כל שנת דיווח נערכת התחשבות סופית על פי סכומי הגבייה השנתיים.

ג. על פי הסכמים עם קופות החולים נותנות הקופות שרותים רפואיים לנפגעי עבודה. המוסד מעביר לקופות החולים מקדמות על חשבון השרותים שנתנו. תהליך ההתחשבות עם קופות החולים לשנת 2010 טרם הסתיים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 - זכאים לגמלה

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
26,023	26,224	גמלאות עומדות לפרעון
		זכאויות לגמלה לפי ענפים
158,500	190,500	זקנה ושארים
608,900	684,200	נכות כללית
699,600	713,000	נפגעי עבודה
7,000	5,100	נפגעי תאונות
269,200	305,100	אימהות
36,100	22,200	ילדים
267,300	196,400	אבטלה
378,900	411,200	סיעוד
1,086,800	1,216,700	פשיטת רגל
3,512,300	3,744,400	
3,538,323	3,770,624	

- ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך המאזן, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך המאזן.
- ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מנהלת המוסד.
- ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד והן מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ה-ז להלן -
- ה. בסיסים לעריכת נתונים:
- נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.
 - חלק האוצר בגין ענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושארים. חלקו של האוצר נרשם בסכומים לקבל במסגרת נכסי המוסד.
- ו. השיטה -
- הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 - זכאים לגמלה (המשך)

ז. הנחות יסוד:

- (1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאיות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.
- (2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו למוסד אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

באור 14 - התחייבות בגין קרנות מיועדות

א. הרכב :

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
243,675	269,176	קרן פתוח שרותים לנכים
133,550	117,000	קרן קידום תוכניות סיעוד
42,006	38,783	קרן מפעלים מיוחדים
16,124	16,723	קרן מנוף לנפגעי עבודה
45,523	54,693	קרן פתוח שרותים לילדים בסיכון
480,878	496,375	
165,426	103,874	בניכוי התחייבויות שוטפות
315,452	392,501	

- ב. על פי החוק, מחויב המוסד לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה ופעולות מיוחדות. במסגרת חוק תכנית ההבראה לכלכלת ישראל, אושר ביום 1 ביוני 2003 תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי שהגדיר את הסכומים המירביים שהמוסד יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות. קודם התיקון הסכום המירבי של המימון הוגדר בחוק כאחוז מאומדן הגביה.
- ג. תיקון 61 לחוק מסדיר פעולות מיוחדות במסגרת קרן נוספת - הקרן למימון פעולות לפיתוח שרותים לילדים בסיכון.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים

א. הרכב :

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17,600	20,900
3,703,865	4,235,100
3,721,465	4,256,000

התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)

1. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד:

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
16,000	19,000
1,600	1,900
17,600	20,900

בשל פיצויי פיטורים
בשל ימי מחלה

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות המוסד בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות המוסד הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את המוסד מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

2. התחייבות בגין פנסיה תקציבית:

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,269,537	2,652,000
1,434,328	1,583,100
3,703,865	4,235,100

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

31 בדצמבר	
2009	2010
מספר זכאים	מספר זכאים
2,250	2,193
1,283	1,315
3,533	3,508

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

- ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית:
 התחייבויות המוסד כוללות את ההתחייבויות הבאות:
1. התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי המוסד שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.
 2. התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן.
 ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:
 - א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שאירים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.
 - ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן התחייבויות לקצבת שאירים בשל עובד כאמור.
 - ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות והרשו מטרודחו טד ליום 31 דצמבר 2010 וכן
 - ד) ההתחייבויות לקצבאות שאירים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2010.

ג. בסיסים לעריכת נתונים:

1. נתונים -
 - א. נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2010.
 - ב. עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר לכל שנת עבודה עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.
 - ג. חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה.
 בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ומגיל 60 לגיל 64 לנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים (המשך)

ד. שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחרת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ה. ביום 12 בינואר 2011, נחתם הסכם קיבוצי בין הממשלה ומעסיקים נוספים במגזר הציבורי לבין הסתדרות העובדים החדשה בעניין הסכם שכר, שבו יקבלו עובדי המגזר הציבורי תוספת שכר בעלות כוללת של 6.25% (לתקופה של 3.5 שנים - מינואר 2009 ועד סוף יוני 2012), מענק חד פעמי והגדלת הפרשה לפנסיה ב- 2%.

תנאי ההסכם, הרלוונטיים לחישוב זכויות עובדים בעת פרישה, נכללו בחישוב ההתחייבות החל משנת הדוח.

ו. שיעור גידול השכר הכללי - נעשה שימוש בגורמים של האוצר (המתאימים לכל עובדי המדינה), דהיינו, גידול ריאלי בשכר עובד המתאים לפי גיל/מין וגידול של 0% לשנה בפנסיית הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009).

2. שיטה -

מנהלת המוסד החליטה להשתמש בשיעור ההיוון הנלקח על ידי ממשלת ישראל בחישוב התחייבויותיה בגין זכויות עובדים הנכללות בדוחותיה הכספיים.

1. ההערכות נעשו לפי שווי הוגן ובשיטת Projected Unit Credit.

2. ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2010 הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית", וזאת לעומת שנה קודמת בה נעשה שימוש בוקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד.

3. לוחות חיים וגריעה - עודכנו בהתאם לחוזר אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון שמספרו 6-3-2007 "דרך חישוב המאזן האקטוארי ומקדמי התקנון של קרן הפנסיה" וקודמו לשנת 2010 בהתאם לנוסחת קצב הירידה בשיעורי התמותה לאחר יום 31 בדצמבר 2001. כמו כן, נוסף גורם שיפור תמותה עתידי המשתנה לפי גיל ומין.

3. הנחות היסוד - ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב ההתחייבות לפנסיה תקציבית:

א. כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי נסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיית זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים (המשך)

- ב. ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2010 הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית", וזאת לעומת שנה קודמת בה נעשה שימוש בוקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד.
- ג. נתוני שכר ועובדים - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2010, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.
- ד. לוחות חיים וגריעה - לוחות חיים וגריעה הותאמו ללוחות הדינאמיים המשמשים את קרנות הפנסיה הוותיקות על ידי הגדלת שיפור התמותה.
- ה. פרישות מוקדמות - שיעורי פרישות מוקדמות מתבססים על נתונים משנות 2000-2002 של עובדי מדינת ישראל הרגילים ומשתנים לפי מין וגיל.
- ו. ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה יוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.
- ז. חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות: חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות המוסד לפנסיה, פיצויי פרישה ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באור 16 – קרנות הביטוח

א. הרכב :

31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
190,245,500	213,356,800	זקנה ושאיירים
86,337,100	94,244,300	נכות כללית
28,297,800	30,558,200	נפגעי עבודה
15,841,200	16,533,600	סיעוד
<u>320,721,600</u>	<u>354,692,900</u>	

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

ב. מספר זכאים:

31 בדצמבר	
2009	2010
781,353	802,435
283,124	295,601
67,714	69,994
137,714	143,721
1,269,905	1,311,751

זקנה ושירים
נכות כללית
נפגעי עבודה
סיעוד

ג. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או תלוייהם, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין המאזן כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח, שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושירים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכים מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

ד. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מנהלת המוסד. הקרנות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ה-ז להלן.

ה. בסיסים לעריכת הנתונים:

1) כללי - החישובים נעשו, בענפים מסוימים, על נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על נתונים מקובצים. כמו כן נערך חישוב לגבי מבוטחים שזכאים לקצבה ביום המאזן, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכום הזכאות העומד לזכות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינוי בסכום הקיצבה המעודכן נכון למועד החישוב.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

(2) השתתפות אוצר:

- (א) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושארים. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000 נרשם חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד במסגרת נכסי המוסד.
- (ב) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות - בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו, בשיעור של 50% מכל הוצאה שהוציא למתן גמלאות לנכים, שהיו נכים קודמים ליום 1 באפריל 1984. החל מהדוחות הכספיים לשנת 2006 נרשם חלקו של האוצר בקרן הביטוח בענף נכים במסגרת נכסי המוסד.
- ו. השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן, כאשר חישוב הערך הנוכחי של סך תשלומי הגמלאות לכל אחת מהקרנות, מהוונים לפי וקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות.
- ז. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:
- (1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2010 הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית" וזאת לעומת שנה קודמת, בה נעשה שימוש בוקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד. השינוי בוקטור הריביות גרם לגידול של כ- 8.3 מיליארדי ש"ח ביתרת קרנות הביטוח.
- (2) לוחות החיים והתמותה ששימשו בבסיס החישוב הינם:
- (א) בענף זקנה ושארים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - עד מאזן 2009 (כולל) נעשה שימוש בטבלת תמותה על פי אמדן לשנת 2001. בשנת 2010 נעשה שימוש בטבלת תמותה שנקבעה בהתאם לנייר העמדה של אגף שוק ההון במשרד האוצר (מסמך שוק ההון 2005-2006). הטבלה כולל שיפורים בתמותה.
- השינוי בטבלאות התמותה גרם לגידול של כ- 9.2 מיליארד ש"ח בקרנות הביטוח.
- (ב) בענף נפגעי עבודה (פרט לתת ענף תלויים) - נתוני התמותה לאוכלוסייה הכללית הינם על פי אמדן לשנת 2001.
- (ג) בענף נכות כללית - נתוני התמותה על פי אמדן לתחילת שנות ה-90 בהתאם לנתונים פנימיים הנמצאים בשימוש המוסד.
- (ד) בענף סיעוד - נתוני התמותה על פי אמדן המבוסס על נתוני המוסד לשנים 1999-2000.
- ח. לענין בחינה מחדש של מדיניות המוסד באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור 2'ב'.

באורים לדוחות הכספיים

באור 18 - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,974,524	13,067,228
1,528,405	1,659,405
1,491,600	1,562,945
10,272	5,145
-	347,888
<u>15,004,801</u>	<u>16,642,611</u>

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
דמי ביטוח בריאות מדמי ביטוח לפי
סעיף 58
קרן לפצועי נפגעי תאונות

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
15,004,801	16,642,611
1,438,980	1,424,349
74,973	81,448
13,587	13,800
9,000	9,000
<u>(1,536,540)</u>	<u>(1,528,597)</u>
<u>13,468,261</u>	<u>15,114,014</u>

גביית דמי ביטוח בריאות
ניכויים על פי חוק:
עלות מחלות קשות
השתתפות בהוצאות מינהל
מד"א בגין שרותי נט"ן
מימון מועצת הבריאות

(4) השלמת סל

12,038,975	12,694,817
(860,114)	(737,941)
<u>11,178,861</u>	<u>11,956,876</u>

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
בניכוי השלמת סל שנה קודמת

על פי סעיף 13(א)5 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 – הכנסות מהעברות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	השתתפות תקציב המדינה
2,176,804	2,428,230	זקנה ושאיירים
645,143	712,138	נכות כללית
745,085	831,779	סיעוד
162,378	182,879	אמהות
11,539,521	10,636,538	ילדים
4,535	4,439	הענקות מטעמי צדק
<u>15,273,466</u>	<u>14,796,003</u>	

באור 20 – הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
6,691,249	6,988,469	מריבית על השקעות באיגרות חוב
5,113,587	3,318,247	מהפרשי הצמדה על השקעות באיגרות חוב
7,322,395	4,234,655	שערוך איגרות חוב לפי שווי הוגן
26,329	42,475	מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו
<u>19,153,560</u>	<u>14,583,846</u>	

באור 21 – הכנסות אחרות, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	א. הרכב
669,411	717,285	פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
9,821	45,037	תאגיד בפרוק (ג. להלן)
204,196	-	העברת סכומים שנצברו בקרן סיעוד לענף סיעוד
11,540	(11,558)	רווח (הפסד) הון ואחרים
<u>894,968</u>	<u>750,764</u>	

באורים לדוחות הכספיים

באור 21 – הכנסות אחרות, נטו (המשך)

ב. פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח, כולל עדכון הפרשה לחובות מסופקים בסך 24 מליוני ש"ח (שנה קודמת - סך 51 מליוני ש"ח).

במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה מאוצר המדינה בגין סעיף 328 בסך של 163 מליון ש"ח.

ג. תאגיד בפרוק - הכנסות לפי סעיף 369 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו ע"י המוסד לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך 255 מליוני ש"ח (שנה קודמת - 221 מליוני ש"ח).

באור 22 – גמלאות ותשלומים אחרים

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
37,674,438	40,443,668
7,012,880	7,678,782
150,139	170,933
<u>44,837,457</u>	<u>48,293,383</u>

גמלאות
תשלומים בעין
תשלומים אחרים על פי חוק

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
16,317,279	17,987,946
8,573,916	9,356,472
3,609,391	3,974,707
3,163,989	3,352,705
22,210	19,544
4,339,292	4,754,199
5,394,981	5,997,684
3,065,332	2,407,151
335,392	425,583
15,675	17,392
<u>44,837,457</u>	<u>48,293,383</u>

זקנה ושאיירים
נכות כללית
סיעוד
נפגעי עבודה
נפגעי תאונות
אמהות
ילדים
אבטלה
פשיטת רגל ופרוק תאגיד
הענקות מטעמי צדק

באורים לדוחות הכספיים

באור 23 – תמיכות

א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
86,842	109,018
14,372	27,227
14,926	10,657
9,516	7,527
12,276	23,619
<u>137,932</u>	<u>178,048</u>

פיתוח שרותים לנכים
קידום תוכניות סיעוד
מפעלים מיוחדים
מנוף לנפגעי עבודה
פיתוח שרותים לילדים בסיכון

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
151	(164)
91,315	114,403
14,372	27,227
9,516	7,527
9,373	3,197
13,113	24,196
92	1,662
<u>137,932</u>	<u>178,048</u>

זקנה ושאיירים
נכות כללית
סיעוד
נפגעי עבודה
אמהות
ילדים
אבטלה

באור 24 – גידול בקרנות הביטוח

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
18,457,500	23,111,300
8,685,700	7,932,300
2,432,800	2,260,400
1,680,100	617,000
<u>31,256,100</u>	<u>33,921,000</u>

זקנה ושאיירים
נכות כללית (ב. להלן)
נפגעי עבודה
סיעוד (ב. להלן)

ב. בניכוי חלקו של האוצר, ראה באור 8ב'(4)

באורים לדוחות הכספיים

באור 25 – שכר עבודה ונלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
734,370	801,170	שכר ונלוות
660,854	529,627	הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
1,395,224	1,330,797	
(369,527)	(335,165)	בניכוי - השתתפות גורמי חוץ
1,025,697	995,632	

באור 26 – הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
82,409	82,137	אחזקת מחשב
127,292	130,447	שכר דירה ואחזקת מבנים
90,986	86,466	פחת
64,160	64,972	משרדיות
132,833	140,036	אחרות
497,680	504,058	
(131,810)	(126,841)	בניכוי - השתתפות גורמי חוץ
365,870	377,217	

באור 27 – צדדים קשורים

1. ממשלת ישראל

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6, בדבר, "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 יושרו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר המוסד כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20, בדבר, "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בדבר קיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 27 – צדדים קשורים – יתרות ועסקאות עם ממשלת ישראל וישויות בשליטתה (המשך)

- א. מהות יחסים**
- (1) **תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:**
 החזר תשלומי גמלאות -
 המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.
 השתתפות בהוצאות מינהל -
 על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח.
 על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.
 תביעות שיבוב על פי סעיף 328 -
 תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 המוסד לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.
- (2) **השתתפות תקציב המדינה -**
 סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בענפים: ילדים, זקנה ושאיירים, נכות, סיעוד ואמהות.
 על פי סעיף זה מחוייב אוצר המדינה בחלקו בגין קרנות הביטוח וזכאים לגימלה בענפים: סיעוד ונכות כללית.
- (3) **דמי ביטוח הכנסות משיפוי -**
 על פי הוראות סעיף 32(ג) לחוק משפה אוצר המדינה את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומלא שכירים.
- (4) **איגרות חוב של ממשלת ישראל**
 המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי בנק ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 27 – צדדים קשורים – יתרות ועסקאות עם ממשלת ישראל וישויות בשליטתה (המשך)

ב. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

תשלומים מכח סעיף 9 והסכמים שונים:

39,541	(94,336)	משרד האוצר
11,726	11,760	משרד הבטחון
955,195	1,052,793	סכומים לקבל
<u>1,006,462</u>	<u>970,217</u>	

השתתפות תקציב המדינה:

(694,262)	(216,950)	משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
3,351,200	3,426,600	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד
233,400	208,300	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות
<u>2,890,338</u>	<u>3,417,950</u>	

משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר

(106,039)	(40,561)
-----------	----------

איגרות חוב של ממשלת ישראל

<u>170,499,000</u>	<u>182,082,000</u>
--------------------	--------------------

ג. עסקאות עם ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר	
2009	2010
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:

15,273,466	14,796,003	הכנסות מהעברות
1,827,858	2,036,602	הכנסות מדמי ביטוח מעסיקים
147,202	157,680	הכנסות מדמי ביטוח לא שכירים
<u>17,248,526</u>	<u>16,990,285</u>	

הכנסות מעסקאות חליפין:

19,127,231	14,541,371	הכנסות מימון
135,875	162,764	הכנסות אחרות
<u>19,263,106</u>	<u>14,704,135</u>	

השתתפות בהוצאות:

369,527	335,165	שכר עבודה ונלוות
131,810	126,841	הנהלה וכלליות
<u>501,337</u>	<u>462,006</u>	

2. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

5,340	5,551	שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים (באלפי ש"ח)
<u>11</u>	<u>11</u>	מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – אירועים לאחר תאריך המאזן

במסגרת חוק ההסדרים 2011-2012 אושרו תיקונים אשר השלכותיהם על פעילות המוסד בשנים הבאות מהותיות.

להלן פרוט תיקוני החקיקה העיקריים ואומדן הנהלת המוסד להשפעה על פעילותו -

אומדן השינוי
במונחים שנתיים
(באחוזים מההוצאה בענף)

כ- (400) מיליון ש"ח בשנה	<p>א. זקנה העלאת קצבאות הזקנה בינואר 2011 מ- 17.35% מהסכום הבסיסי ל- 17.7%, תוך התאמה מקבילה להרכבי משפחה אחרים והתאמה מקבילה אצל מקבלי השלמת הכנסה.</p>
	<p>ב. אבטלה מימון ענף אבטלה - בחוק ההסדרים לשנת 2011-2012 הוארכה הוראת השעה ביחס למימון ענף ביטוח אבטלה באמצעות העברה מיתרות ענף ילדים ב- 3 שנים נוספות, וזאת עד לתאריך 31.12.2014.</p>
כ- (1.5) מיליארד ש"ח ב- 2012 ואילך	<p>ג. ילדים במסגרת הסכמים קואליציוניים קצבאות ילדים, עבור ילדים שניים, שלישיים ורביעיים יעלו באופן הדרגתי, עד שבסופו של התהליך ב- 2012, תינתן תוספת של 100 ש"ח לכל ילד. התהליך החל בשנת 2009.</p>
2011 - 550 מיליון ש"ח 2012 - 500 מיליון ש"ח	<p>ד. גבייה ודמי ביטוח (1) התקרה לתשלום דמי ביטוח לאומי (שהיתה אמורה לשוב ולעמוד על 5 פעמים הסכום הבסיסי בשנת 2011) תעמוד בשנים 2011-2012 על הסכום הבסיסי כפול 9 ו- 8 בהתאמה. הוראת שעה מ- 1.1.2011- 31.12.2012.</p>
2011 - 490 מיליון ש"ח	<p>(2) החל מ- 1.4.2011 הגדלת שיעורי דמי הביטוח ממעסיקים, על חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע ב- 0.47%.</p>
2010 - 415 מיליון ש"ח 2011 - 385 מיליון ש"ח	<p>(3) כנגד תוספת הגביה, כאמור בסעיף 1, מופחת שיעור ההקצבה שמעביר אוצר המדינה לענף ילדים ל- 200.5% החל מיום 1.4.2011 ול- 204.5% החל מיום 1.1.2012-31.12.2012.</p>
2011 - 38 מיליון ש"ח	<p>כמו כן תוקן בהתאמה סעיף 32(ג1)(א) לענין הקצאות אוצר המדינה ביחס לתקבולים שגבה המוסד ממעבידים ויעמוד על 7.75% במקום 7.92% החל מ- 1.4.2011.</p>

רשימות לפי ענפים
ליום 31 בדצמבר 2010
(בלתי מבוקר ובערכים נומינליים)

רשימה א':

(אלפי ש"ח - בערכים נומינליים)

קרקות, עתודות וגרעונות הענפים ליום 31 בדצמבר 2010

הענף	יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2010 (1)	עתודה(גרעון) ליום 31 בדצמבר 2010	קרן הביטוח (2)	הפרשה לזכויות עובדים (2)	הענף
זקנה ושארים	68,131,488	(145,972,492)	213,356,800	747,180	זקנה ושארים
נכות כלילית	6,649,503	(88,320,321)	94,036,000	933,824	נכות כלילית
סיעוד	-	(13,274,486)	13,107,000	167,487	סיעוד
נפגע עבודה	3,489,186	(27,659,184)	30,558,200	590,171	נפגע עבודה
נפגע תאונות	4,091,107	4,075,717	-	15,390	נפגע תאונות
אמהות	-	(196,810)	-	196,810	אמהות
ילדים	100,691,828	100,058,096	-	633,732	ילדים
אבטלה	-	-	-	-	אבטלה
פשיטת רגל ופירוק תאגיד	465,162	441,442	-	23,720	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
הענקות מטעמי צדק	1,376	68	-	1,308	הענקות מטעמי צדק
סה"כ	183,519,651	(170,847,970)	351,058,000	3,309,623	סה"כ

פרוק התנועה ביהרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2010

הענף	יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2010 (1)	עודף שוטף לשינת 2010	העברת יתריות בין ענפים	יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2010	הענף
זקנה ושארים	68,131,488	3,979,209	-	64,152,279	זקנה ושארים
נכות כלילית	6,649,503	(2,940,299)	-	9,589,802	נכות כלילית
סיעוד	-	(2,884,470)	3,976,952	(1,092,482)	סיעוד
נפגע עבודה	3,489,186	(984,470)	-	4,473,656	נפגע עבודה
נפגע תאונות	4,091,107	556,119	-	3,534,988	נפגע תאונות
אמהות	-	(2,447,370)	4,308,134	(1,860,764)	אמהות
ילדים	100,691,828	19,121,027	(10,259,021)	91,829,822	ילדים
אבטלה	465,162	(1,973,935)	1,973,935	-	אבטלה
פשיטת רגל ופירוק תאגיד	1,376	(3,546)	-	696,409	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
הענקות מטעמי צדק	183,519,651	12,191,018	0	171,328,632	הענקות מטעמי צדק
סה"כ	183,519,651	12,191,018	0	171,328,632	סה"כ

1. עתודה (גרעון) בתוספת הפרשה לזכויות עובדים וקרנות הביטוח.
2. הפרשה לזכויות עובדים וקרנות הביטוח בניכוי חלק האוצר.

רשימה ב': הכנסות, הוצאות ועודפים של הענפים לשנת 2010

(אלפי ש"ח - בערכים נומנליים)

הכנסות

הענף	סה"כ הכנסות לשנת 2010	שנות	הפרש האמדה	ריבית	השתתפות תקציב המדינה	דמי ביטוח	הענף
זקנה ושארים	22,150,646	47,356	1,229,399	4,195,150	2,428,230	14,250,511	זקנה ושארים
נכות כללית	6,839,207	274,366	130,182	525,792	712,138	5,196,729	נכות כללית
סיעוד	1,162,032	11,926	(62,097)	(150,837)	831,779	531,261	סיעוד
נפגעי עבודה	2,559,850	382,828	64,016	251,333	-	1,861,672	נפגעי עבודה
נפגעי תאונות	577,216	-	72,982	241,120	-	263,113	נפגעי תאונות
אמהות	2,364,855	-	(68,435)	(184,966)	182,879	2,435,377	אמהות
ילדים	25,214,732	809	1,971,178	6,407,772	10,636,538	6,198,436	ילדים
אבטלה	506,428	-	(31,162)	(59,621)	-	597,210	אבטלה
פשיטת רגל ופיקוח תאגיד	198,722	45,037	10,887	40,905	-	101,894	פשיטת רגל ופיקוח תאגיד
הענקות מטעמי צדק	14,121	-	37	211	4,439	9,434	הענקות מטעמי צדק
סה"כ	61,587,808	762,322	3,316,987	11,266,860	14,796,003	31,445,636	סה"כ

הוצאות

הענף	עודף(גרעון) 2009	2010	סה"כ הוצאות	הוצאות מנהל (1)	חובות אבודים	תשלומים אחרים ע"פ החוק	גמלאות	הענף
זקנה ושארים	5,636,164	3,892,051	18,258,595	270,812	4,872	275,873	17,707,037	זקנה ושארים
נכות כללית	(2,208,564)	(3,086,446)	9,925,652	454,777	28,991	1,166,036	8,275,849	נכות כללית
סיעוד	(2,193,012)	(2,905,608)	4,067,640	65,706	(265)	3,981,205	20,994	סיעוד
נפגעי עבודה	(837,794)	(1,068,456)	3,628,306	268,074	1,846	497,426	2,860,960	נפגעי עבודה
נפגעי תאונות	588,233	555,398	21,818	2,275	-	-	19,544	נפגעי תאונות
אמהות	(2,122,765)	(2,473,509)	4,838,364	80,968	3,061	2,048,888	2,705,448	אמהות
ילדים	21,195,671	19,086,762	6,127,971	106,090	3,879	47,378	5,970,623	ילדים
אבטלה	(2,627,810)	(2,008,088)	2,514,515	105,703	10,852	10,958	2,387,001	אבטלה
פשיטת רגל ופיקוח תאגיד	(148,924)	(233,322)	432,044	6,461	128	-	425,455	פשיטת רגל ופיקוח תאגיד
הענקות מטעמי צדק	(2,263)	(3,672)	17,793	400	-	-	17,392	הענקות מטעמי צדק
סה"כ	17,278,936	11,755,110	49,832,698	1,361,267	53,364	8,027,764	40,390,304	סה"כ

1. כולל שינוי הפרטה לזכויות עובדים.

רשימה ג': תקבולים ותשלומים של העגמים לשנת 2010

(אליטי ש"ח - בערכים נומינליים)

תקבולים

הצמודה	נולד הפרשי הצמודה	סה"כ תקבולים	סה"כ תקבולים	הפרשי הצמודה	סה"כ תקבולים	שונים	רביית	השתתפות תקציב המדינה	דמי ביטוח	הענף
2009	18,391,041	20,316,237	19,386,805	929,433	28,218	2,608,178	2,550,232	14,200,177	14,200,177	זקנה ושארים
	6,218,873	6,629,931	6,531,513	98,418	235,244	326,891	791,011	5,178,366	5,178,366	נכות כללית
	1,261,164	1,177,014	1,223,960	(46,946)	5,749	(93,777)	782,603	529,385	529,385	סיוע
	2,044,192	2,283,687	2,235,291	48,397	223,942	156,257	-	1,855,092	1,855,092	נפגעי עבודה
	416,985	467,266	412,091	55,175	-	149,907	-	262,184	262,184	נפגעי תאונות
	2,322,106	2,428,285	2,480,023	(51,737)	-	(114,996)	168,248	2,426,771	2,426,771	אמהות
	22,067,102	21,645,205	20,154,983	1,490,222	-	3,983,793	9,994,638	6,176,552	6,176,552	ילדים
	533,579	534,448	558,007	(23,559)	-	(37,067)	-	595,074	595,074	אבטלה
	138,949	135,191	126,960	8,230	-	25,431	-	101,529	101,529	פשיטת רגל ופרוק תאגיד
	13,501	13,847	13,819	28	-	131	4,287	9,400	9,400	הענקות מטעמי צדק
	53,407,492	55,631,112	53,123,451	2,507,661	493,153	7,004,748	14,291,019	31,334,531	31,334,531	סה"כ

תשלומים

סה"כ תשלומים	2010	תשלומי מינהל	תשלומים אחרים	תשלומים אחרים	גמלאות	הענף
16,487,357	18,144,133	183,092	276,593	17,684,447	17,684,447	זקנה ושארים
8,892,693	9,650,133	307,016	1,140,953	8,202,164	8,202,164	נכות כללית
3,630,751	4,037,271	44,422	3,971,854	20,994	20,994	סיוע
3,330,174	3,539,708	176,498	514,306	2,848,904	2,848,904	נפגעי עבודה
23,180	23,001	1,557	-	21,444	21,444	נפגעי תאונות
4,351,131	4,776,775	54,955	2,052,202	2,669,618	2,669,618	אמהות
5,474,547	6,096,167	71,991	38,970	5,985,206	5,985,206	ילדים
3,002,065	2,539,879	71,716	9,839	2,458,324	2,458,324	אבטלה
233,429	300,079	4,396	-	295,683	295,683	פשיטת רגל ופרוק תאגיד
15,921	17,667	275	-	17,392	17,392	הענקות מטעמי צדק
45,441,248	49,124,812	915,919	8,004,718	40,204,176	40,204,176	סה"כ

נבייה עבור קופות החולים (חוק ביטוח בריאות)

אליטי ש"ח

2009	2010
15,004,801	16,294,723
(83,973)	(90,448)
14,920,828	16,204,275

ביטוח בריאות
הוצאות מינהל ומועצת הבריאות
סה"כ העברה לקופות החולים

רשימה די: עודפים וגרעונות של הענפים של השנת 2010

(אלפי ש"ח - בערכים נומינליים)

1. עודף (גרעון) של ההכנסות על ההוצאות

עודף (גרעון) מעטבר ליום 31 בדצמבר 2009	עודף (גרעון) מעטבר ליום 31 בדצמבר 2010	עודף (גרעון) נולד	גידול בקרנות הביטוח	גידול (קטינו) בהפרשה לדכוינות עובדים	גידול שוטף לשנת 2010	העברה בין הענפים	הענף
(126,753,243)	(145,972,492)	(19,219,249)	23,111,300	87,157	3,979,209	-	זקנה ושארים
(77,301,575)	(88,320,321)	(11,018,746)	7,932,300	146,146	(2,940,299)	-	נכות כללית
(13,728,830)	(13,274,486)	(3,522,608)	617,000	21,138	(2,884,470)	3,976,952	סיעוד
(24,330,328)	(27,659,184)	(3,328,856)	2,260,400	83,986	(984,470)	-	נפגעי עבודה
3,520,319	4,075,717	555,398	-	721	556,119	-	נפגעי תאונות
(2,031,435)	(196,810)	(2,473,509)	-	26,140	(2,447,370)	4,308,134	אמהות
91,264,508	100,058,096	19,052,609	-	68,418	19,121,027	(10,259,021)	ילדים
-	-	(1,973,935)	-	0	(1,973,935)	1,973,935	אבטלה
674,764	441,442	(233,322)	-	2,075	(231,247)	-	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
3,740	68	(3,672)	-	126	(3,546)	-	העקות מטעמי אדק
(148,682,080)	(170,847,970)	(22,165,890)	33,921,000	435,908	12,191,018	0	סה"כ

2. עודף (גרעון) של תקבולים על תשלומים

מעטבר ליום 31.12.2009	מעטבר ליום 31.12.2010	נולד	שוטף	נולל ריבית	הענף
41,834,660	44,006,765	2,172,105	(1,365,505)	1,242,672	זקנה ושארים
(12,076,095)	(15,096,297)	(3,020,202)	(3,445,512)	(3,118,620)	נכות כללית
(14,094,892)	(16,955,149)	(2,860,257)	(2,719,534)	(2,813,311)	סיעוד
(7,031,139)	(8,287,159)	(1,256,020)	(1,460,674)	(1,304,417)	נפגעי עבודה
3,827,629	4,271,895	444,266	239,184	389,091	נפגעי תאונות
(10,506,382)	(12,854,872)	(2,348,490)	(2,181,757)	(2,296,752)	אמהות
141,733,895	157,282,933	15,549,038	10,075,023	14,058,816	ילדים
(27,171,053)	(29,176,484)	(2,005,431)	(1,944,805)	(1,981,872)	אבטלה
1,132,439	967,551	(164,888)	(198,550)	(173,119)	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
(12,433)	(16,253)	(3,820)	(3,979)	(3,848)	העקות מטעמי אדק
117,636,629	124,142,929	6,506,300	(3,006,109)	3,998,639	סה"כ

רשימה ה': ביצוע התקציב המינהלי לשנת 2010

(אלפי ש"ח)

	2009		2010			
הוצאות בפועל	עודף	הוצאות בפועל	תקציב מעודכן	תקציב מאושר	תקציב מאושר	
767,577	19,685	884,260	903,945	876,340	876,340	סה"כ כנס אדם
183,597	26,152	145,868	172,020	157,450	157,450	סה"כ לוגיסטיקה
32,762	5,245	35,560	40,805	36,760	36,760	סה"כ בטחון
9,348	952	9,633	10,585	10,440	10,440	סה"כ הסברה
16,097	2,607	4,703	7,310	7,220	7,220	סה"כ גמלאות
3,917	1,961	4,034	5,995	5,610	5,610	סה"כ גביה
50,032	2,092	49,268	51,360	51,400	51,400	סה"כ נספים
10,096	1,896	11,204	13,100	13,100	13,100	סה"כ הוצאות משפט
420	81	404	485	550	550	סה"כ מחקר
123,280	24,842	129,668	154,510	137,790	137,790	סה"כ תמ"מ
2,996	2,034	2,881	4,915	14,500	14,500	סה"כ שונות
						פרוייקטים במימון גורמי חוץ
1,200,122	87,547	1,277,483	1,365,030	1,311,160	1,311,160	סה"כ

רשימה ו': תקבולי ותשלומי הענפים לעומת התקציב לשנת 2010

(אלי ש"ח - בערכים נומינליים)

תקבולים

הענף	התקציב המאושר	תקציב מעודכן	תקבולים	עודף / גרעון (1) אחוז הביצוע	תקבולים 2009 בשנת
זקנה ושארית	18,427,000	19,000,600	19,386,805	386,205	17,427,983
נכות כללית	5,927,900	6,338,600	6,531,513	192,913	6,046,330
סיעוד	1,178,000	1,237,000	1,223,960	(13,040)	1,257,080
נפגעי עבודה	2,388,000	2,312,000	2,235,291	(76,709)	1,965,833
נפגעי תאונות	409,000	412,000	412,091	91	366,857
אמהות	2,377,000	2,502,000	2,480,023	(21,977)	2,327,599
ילדים	20,776,200	21,230,000	20,154,983	(1,075,017)	20,789,142
אבטלה	634,000	614,000	558,007	(55,993)	533,579
פשיטת רגל ופירוק תאגיד	150,000	143,000	126,960	(16,040)	125,630
הענקות מטעמי צדק	13,500	13,900	13,819	(81)	13,398
סה"כ	52,280,600	53,803,100	53,123,451	(679,649)	50,853,431

תשלומים

הענף	התקציב המאושר	תקציב מעודכן	תשלומים	עודף / גרעון (2) אחוז הביצוע	תשלומים 2009 בשנת
זקנה ושארית	17,754,310	17,953,240	17,961,040	7,800	16,295,367
נכות כללית	9,420,086	9,332,361	9,343,117	10,756	8,630,112
סיעוד	4,088,396	3,995,335	3,992,849	(2,486)	3,598,657
נפגעי עבודה	3,450,695	3,361,202	3,363,210	2,008	3,182,426
נפגעי תאונות	24,048	21,500	21,444	(56)	21,210
אמהות	4,688,207	4,723,772	4,721,820	(1,952)	4,301,635
ילדים	6,128,940	6,024,325	6,024,176	(149)	5,407,076
אבטלה	3,014,170	2,464,709	2,468,163	3,454	2,943,377
פשיטת רגל ופירוק תאגיד	260,105	295,560	295,683	123	224,892
הענקות מטעמי צדק	17,000	17,500	17,392	(108)	15,675
סה"כ	48,845,957	48,189,504	48,208,893	19,389	44,620,427

1. לא כולל תקבולים מהצמדה
2. לא כולל תשלומי מינהל

רשימה ד': תשלומי גמלאות על פי חוקים והסכמים אחרים לשנת 2010

(אלפי ש"ח - בערכים נמוכילים)

א. גמלאות במימון משרד האוצר

תשלומים בשנת 2009	תשלומים בשנת 2010	
2,482,598	2,527,036	הבטחת הכנסה
2,340,701	2,382,087	גמלאות ז"ש מיוחדות
1,316,868	1,465,547	השלמת הכנסה ז"ש
876,181	934,595	יידות
435,097	385,766	נפגעי איבה
231,539	239,719	דמי מזונות
171,375	179,976	מענקי למידים למשפחות חד הוריות
157,127	191,030	פוליו
100,781	111,672	פיצויים לנפגעי הקרנות
80,135	684	סיעוד - עידוד העסקת עובדים ישראלים
65,512	43,036	אבטלה - הסכם מיוחד
34,131	33,447	אסירי ציון וחסיד אומות העולם
5,991	5,852	מתנדבים
4,832	5,105	תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
2,908	2,791	נכות עולים
2,384	2,661	סיעוד לעולים
2,091	2,134	נפגעי עיריית דם
2,913	265	שונות
8,313,164	8,513,403	

ב. גמלאות במימון משרד הביטחון

תשלומים בשנת 2009	תשלומים בשנת 2010	
1,148,331	1,006,247	תגמולי מילואים
19,502	21,122	אבטלה למשחררי צבא קבע
210	205	דמי לידה לחיילות משחררות
1,168,043	1,027,574	

המוסד לביטוח לאומי

הדו"ח של האקטואר

לשנת 2010

**המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר**

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2010

עמוד	תוכן העניינים	
2	הקדמה	1
2	הנושאים העיקריים של הדו"ח	2
2	השינויים העיקריים בדו"ח לעומת שנה קודמת	3
3	הגדרת המונחים	4
3	מטרת דו"ח האקטואר	5
3	כללים חשובים מקובלים ומתאימים למוסד	6
4	הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – לוחות גריעה	7
5	הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – שיעור הריבית לחישוב ההיוון	8
5	הוצאות מנהליות- הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח ועוד	9
5	העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר – סעיף 28 לחוק - ועוד	10
6	הסבר ללוחות 0 - 8 שבדו"ח (ובייחוד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)	11
9	ענף ביטוח זקנה ושאיירים (זו"ש) (ראו לוח 1)	12
10	ענף ביטוח סיעוד (ראו לוח 2)	13
11	ענף ביטוח נכות (ראו לוח 3)	14
12	ענף ביטוח נפגעי עבודה (ראו לוח 4)	15
12	ענף ביטוח אמהות (ראו לוח 5)	16
12	ענף ביטוח ילדים (ראו לוח 6)	17
13	ענף ביטוח אבטלה (ראו לוח 7)	18
13	ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר) (ראו לוח 8)	19
14	חשבון מימון הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח תאונות וענף ביטוח שרות מילואים	20
14	ס י כ ו מ - לענפי ביטוח של המוסד	21
15	הגדרת המונחים	22
16	נספח מס' I. הערות לגבי השינויים המוזכרים לעיל - ועוד	23
19	זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד (זפע"ג להלן)	24

תרשימים

תרשימים מס':	תרשימים עמוד - X
3 - 1	- 1
6 - 4	- 2

לוחות

לוח מס':	לוחות עמוד - X
0	- 1
0.2010	- 2
1	- 3
2	- 4
3	- 5
4	- 6
5	- 7
6	- 8
7	- 9
8	- 10

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2010

1. הקדמה

צורת הדו"ח לשנת 2010, להוציא שינויים קטנים, נשארה במתכונת דומה לזו של הדו"ח הקודם. לפני קריאת הדו"ח חשוב להבין שהגדרת כללים חשבונאיים מקובלים למוסד משפיעה בצורה מכרעת על מרכיבי הדו"ח האקטוארי. כבר הדגשתי בעבר ואני חוזר ומדגיש זאת שוב. הכללים החשבונאיים הקשורים בנושאים האקטואריים לא שונו במשך עשרות שנים, והדיון המעמיק בהגדרתם נראה לי דחוף וחשוב כפי שצינתי לא פעם בפורומים שונים. השנה, שוב נקבעו שינויים ע"י מינהלת המוסד כמתואר להלן. השנה, מינהלת המוסד המשיכה לדווח לפי שיטת החשבונאות של השנה הקודמת¹, לפי שיטת שווי הוגן², אבל שינתה את הפרספקטיבה³. בכדי לקבל תמונה יותר ברורה של הכתוב בדו"ח אני ממליץ לכל קוראי הדו"ח הנוכחי, לעיין פעם נוספת גם בהסברים לדו"ח של שנת 2000 (ובדוחות שבאו אחריו), שם השתדלתי להדגיש ולהסביר בצורה מפורטת ומעמיקה את רוב הנקודות הרגישות הקשורות להגדרת מטרות הדו"ח, ולהגדרות המונחים הבסיסיים אשר בדו"ח. השאלות והאתגרים הקשורים לנושאי הדו"ח שניסיתי להציב בזמנו למינהלה ולכל עובדי המוסד (כמבצעי החוק), למועצת המוסד (כנציגי המבוטחים) ולשר (כנציגי הכנסת – הגוף המכתיב את תנאי החוק), עומדים לפני הגורמים הנ"ל גם היום. בעבר השתדלתי שלא תהיה "כותרת עיתונאית" בדו"ח. השנה, במקום רק לרכז מספר נושאים בנספחים ו/או לכלול אותם רק בסעיפי הדו"ח הבאים, הנני מביא אותם גם במקום בולט.

2. הנושאים העיקריים של הדו"ח

- 2.1 העלאת השאלות : מאיפה באו/יבואו הכספים לתשלומים בענפים אימהות וסיעוד (ואחרים) ?
מה סוג הנכסים המוצגים ברשימה א' כיתרת נכסי הענף בענפים אחרים ? (האם יש באמת "נכס" בקופה ?)
 - 2.2 העלאת השאלה : מה יהיה הווקטור ריביות להיוונים בעתיד ?
 - 2.3 העלאת השאלה : מהו החוב הממשלתי (לגבי המוסד וגופים אחרים) והשלכותיו ?
 - 2.4 העלאת השאלה של משמעות הדו"חות הכספיים. - התוצאה =>
המשך בדיקת מדיניות המוסד לגבי הגדרת "התחייבויות" המוסד. (לדעתי, יש לקדם את הנושא מיד, ותקוותי שלא יהיה מאוחר מדי.)
 - 2.5 הערכת המצב הקיים והצעת הדרכים לשיפור המצב בעתיד. - המסקנה =>
גם לפי המדדים לטווח ארוך, המצב הכספי של המוסד ממשיך להידרדר, - קרנות הביטוח מסתכמות בכ - 351 מיליארד ש"ח, והגרעון האקטוארי עומד על גובה של כ- 168 מיליארד ש"ח. הגרעון האקטוארי גדל ב- 12% ריאלי, ושיעור הכיסוי האקטוארי ירד קצת לגובה של כ - 52%.
- גם לפי המדדים לטווח קצר, למרות הצעדים שנקטה הממשלה בתוכנית הכלכלית לשיפור המצב הכלכלי במדינה, כבר ניתן לראות את סימני ההידרדרות במצבו הכספי של המוסד:
- עודף התקבולים על התשלומים ירד מ- 12% ל- 8% מסה"כ התשלומים.
- תקבולי דמי ביטוח עלו קצת מ- 63% מהתשלומים ל- 65%, כלומר המוסד "יותר עצמאי".
- "יש" כסף בקופה להמשך תשלומי קצבאות, בסה"כ, ל - 3.7 שנים (לפי השיטה של השווי הוגן).
- **ויש** להדגיש, שהנתונים עלולים להיות יותר בעייתיים בעתיד. והסיבות לכך: כבר ידוע הגידולים שיהיו בענף זו"ש ובענף ילדים.
- 2.6 במסגרת תוכניות החירום הכלכלית הממשלה נקטה במספר צעדים שנועדו לשפר את מצבו הכספי של המוסד, אך גם צעדים אחרים (כמו הגדלת שיעורי הקצבאות בחלק מענפי הביטוח), מנטרלים את השפעה החיובית של הצעדים המשפרים.
 - 2.7 יתכן שההצמדה לשכר (אולי באופן חלקי?) תוחזר בעתיד. ואם לא, אז יעשו ניסיונות להגדיל את הקצבאות בצורה אחרת (כמו שכר נעשה בעבר). הצעדים הראשוניים בכיוון הזה נעשו כאשר הוגדלו הקצבאות בענף זו"ש על ידי הגדלת האחוזים המגדירים את רכיבי הקצבאות כחלק מהשכר הקובע.
- כמובן שהחזרת הצמדת הגמלאות לשכר, אם לא יהיה שינוי בכללים החשבונאיים המקובלים, תחזיר את הגלגל אחורה להידרדרות במצבם הכספי של הענפים הבעייתיים. (ובמקרה של החזרת ההצמדה לשכר, הצעד של הגדלת הקצבה כחלק משכר ממוצע במשק [במקום תוספת "חד פעמית"/AD HOC] יכול להוליד בעיות עתידיות.)
- 2.8 על המחוקק להחליט לגבי כיוון תפקוד המוסד בעתיד. (וברור, שתהיה השפעה לא מבוטלת של יועצים על המחוקק.)
- התוצאה ומתי => ? (בידי הכוחות המחליטים) ?

3. השינויים העיקריים בדו"ח לעומת שנה קודמת

- 3.1 השנה לא הכנסתי שינויים עקרוניים לצורת הדו"ח. המשכתי ועדכנתי כמה תרשימים עם הערות/הסברים חשובים.

¹ השיטה קיימת בדוחות הכספיים של הממשלה משנת 2008, ובדוחות הכספיים של המוסד משנת 2009
² גם עבור התחייבויות וגם עבור נכסים (מסוימים) של המוסד
³ הווקטור של ריביות

- 3.1.1 תרשים 1 מציג את חוסר העצמאות של ענפי הביטוח וחוסר האיזון בין התשלומים והתקבולים ברוב ענפי המוסד.
- 3.1.2 תרשים 2 מציג את הגידול הריאלי בקצבאות זקנה בסיסיות לפי שנות הזקנות במשך השנים 1987 - 2010. לדעתך, יש לפקפק בדברים המופיעים בעיתונים ובמקומות אחרים - ש"בזמן האחרון חלה שחיקה נוראית בקצבאות הזקנה". (אבל ראו סעיפים 12.6 - 12.8).
- 3.1.3 תרשים 3 מציג את התשואות הריאליות על נכסי המוסד (ראו סעיף 6.3 ו סעיף 8).
- 3.2 גם השנה היו שינויים לפי הנחות יסוד שנקבעו ע"י מינהלת המוסד או לפי הנחיות המינהלה שמשפיעים על הניתוח וההבנה שבדו"ח.
- 3.2.1 כמו בשנים 2008-2009, המשך ביטול העמסת הוצאות המנהליות בהתחייבויות (קרנות הביטוח, זכאים לגמלה וזפע"ג).
- 3.2.2 שוב שינית את ריביות ההיוונים של התזרימים העתידיים הצפויים של קרנות הביטוח, של זפע"ג, ושל נכסים מסוימים (האג"חים) - לא לפי השיטה שלפני שנת 2008, לא לפי השיטה של 2008, ולא לפי השיטה של 2009, אלא לפי השיטה של שווי הוגן בווקטור ריביות שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים לשנת 2010.⁴
- 3.2.3 ראו נספח מס' I. שבו ריכזתי הערות לגבי השינויים המוזכרים לעיל.

4. הגדרת המונחים

- 4.1 לא הכנסתי שינויים בהגדרת המונחים המופיעים כבר שנים רבות בדו"חות המוסד והבאתי כאן רשימה של המונחים המוגדרים בסוף הדו"ח. (אבל ראו נספח מס' II. בדו"ח לשנת 2007 לגבי "דמי ביטוח", ו"הוצאות מנהליות" - ומשמעותם בדוחות הכספיים.)
- 4.2 עלי להדגיש - בעקבות השינויים החשבונאיים בהגדרת הערכת ההתחייבויות והנכסים (שינויים שהתחילו בשנת 2008 יש לעיין מחדש במשמעותן של ההגדרות לפי נתוני כל שנה בנפרד. ובפרט, יש להבין כל שימוש שנעשה ב"התחייבויות" (קרנות וזפע"ג) וב"יתרת נכסי הענף". (לפי איזה שיטה חשבונאית: "שווי הוגן", ערך נקוב, ...) ברור שבמקרה של חוסר התאמה בין שיטת הערכת ההתחייבויות והערכת הנכסים, יש להבין את המשמעויות של התוצאות המתמטיות, (כמו: יתרת נכסי הענף, גרעון אקטוארי, שיעור כיסוי אקטוארי, שיעור כיסוי קופתי, ויחסים אחרים.)
- 4.3 גירעון אקטוארי; דמי ביטוח; החוק; התחייבות; זכאים לגמלה; יתרת נכסי הענף; שיעור כיסוי אקטוארי; סכסוד צולב; קרנות ביטוח; רשימות לפי ענפים; שיעור כיסוי קופתי.

5. מטרת דו"ח האקטואר

- 5.1 בהתאם לסעיף 31 (א) של החוק ניתן להלן דו"ח של אקטואר המוסד לשם צירופו למאזן ודין וחשבון כספי לשנת 2010 המוגש ע"י מינהלת המוסד למועצה ולשר האזרחי על המוסד.
- 5.2 למרות שהצירוף הזה נעשה בהתאם לחוק, החוק אינו מגדיר את תוכנו של דו"ח אקטואר המוסד. אולם ישנן שתי נקודות ברורות:
- 5.2.1 דו"ח האקטואר מצורף לדו"ח הכספי של המוסד,
- 5.2.2 ייעודו של המאזן והדו"ח הכספי הוא מועצת המוסד והשר.
- 5.3 דו"ח האקטואר השנתי אינו דו"ח אקטוארי מלא (המתואר ב סעיף 24 לחוק). לדעתך, מטרת דו"ח האקטואר השנתי, בין היתר, הן:
- 5.3.1 לספק מידע להכנת מאזן ודו"ח כספי, לפי צרכיו של מי שמכין הדוחות הללו, ולנתח אותם,
- 5.3.2 לספק מידע מהיבטים אקטואריים למועצה ולשר לצורך קבלת החלטות בטיפול עתידי בנושאים החשובים למבוטחי המוסד, קרי, כמעט לכל אוכלוסיית מדינת ישראל.
- 5.4 שתי ההשלכות המידיות הנובעות מהגדרתי של המטרה:
- 5.4.1 לא ניתן להתחמק מהגדרת דרישותיו של הדו"ח הכספי. בלי ההגדרה הזאת, אי אפשר לספק מידע לאותה מטרה בדו"ח האקטואר, כיוון שדרישותיו של הדו"ח הכספי יקבעו איך להגדיר את ההתחייבויות האקטואריות (קרנות הביטוח וה"זכאים לגמלה") לאותה המטרה. (משנת 2008 מינהלת המוסד הכניסה שינויים בשיטת חישובים הנחות היסוד ובהנחות החשבונאיות.)
- 5.4.2 הדרך לחישוב ההתחייבויות האקטואריות (והנכסים) צריכה להיקבע בהתחשב בכך שיש לספק מידע שיבהיר את מצבו הכספי של המוסד ויעזור לקבלת החלטות העתידיות ע"י הגורמים המוסמכים.
- 5.4.3 לדעתך, הגענו למצב שאין התאמה בין שתי המטרות הנ"ל לגבי הגדרת הבסיס לחישובים! (ראו להלן).

6. כללים חשבונאיים מקובלים ומתאימים למוסד

- 6.1 כבר שנים אני חוזר ומדגיש שהגדרת כללים חשבונאיים מקובלים למוסד משפיעה בצורה מכרעת על מרכיבי הדו"ח האקטוארי. קיימת הגדרה של המוסד כ"תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית". לפי באור 2"ב של הדוחות הכספיים הנוכחיים, "כאשר יפורסם תקן בינלאומי תשקול הנהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח." בדוחות האקטואר, כבר שנים, יש ההוספה שהנהלה ערה לייחודיות של המוסד - כתאגיד מיוחד, כמוסד שלטוני העוסק ומטפל בביטוח סוציאלי - וטרם נקבעו כללים חשבונאיים מקובלים לגבי דרך ההצגה בדוחות הכספיים של קרנות הביטוח ונושאים חשבונאיים אחרים בגופים כאלו. (ראו להלן ובנספח מס' I. לדו"ח לשנת 2000). כפי שצוין בבאורים לדוחות הכספיים של השנים האחרונות, יש התפתחויות בנושאים החשבונאיים. אבל בינתיים לא התקבלו החלטות בכל הנושאים, ולכן, דו"ח האקטואר נשאר במתכונת דומה לזו של השנים האחרונות.
- 6.2 בהעדר בקשה/המלצה לשינויים מן המועצה ו/או מן השר, כנראה שהשיטה הנוכחית מקובלת. חשוב להדגיש שמתחילת 2006 הוכנס שינוי לתקנות ההיוון שבשימושו של המוסד - הריבית ההיוונים בתקנות ההיוון מוגדרת בהתחשבות ב"ריבית שוק". בדוחות הכספיים הקודמים, המוסד היה משתמש לחישובי התחייבויות ריבית ממוצעת אשר הוא היה מקבל על השקעותיו ("הריבית המיוחדת לנכסי המוסד").

⁴ של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית", וזאת לעומת שנה קודמת בה נעשה שימוש בווקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד

- 6.2.1 בשנת 2008, מינהלת המוסד עזבה את השיטה הקודמת וקבעה ריבית להיוונים, כהנחת יסוד לחישוב ההתחייבויות. (ראו דו"ח האקטואר לשנת 2008).
- 6.2.2 בשנת 2009, מינהלת המוסד עזבה את השיטה של 2008, אמצה את השיטה של שווי הוגן עבור הערכת ההתחייבויות ורוב נכסי המוסד וקבעה ווקטור ריביות לשימוש בהיוונים.
- 6.2.3 בשנת 2010, מינהלת המוסד המשיכה בהערכת ההתחייבויות ורוב נכסי המוסד לפי השיטה של שווי הוגן ושינתה את ווקטור הריביות להיוונים.⁵
- ניתן לראות בנספח I. את השפעת השינויים האלו. יש להדגיש שסיבות השינויים אינם השינויים האקסוגניים בעולם הכלכלי (לדוגמא, בגלל המשבר הכלכלי העולמי) אלא שינויים חשבונאיים לפי החלטות המינהלה.
- 6.3 כפי שכתוב בבאורים לדוחות הכספיים שבעבר, החל משנת 2004 הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים להשפעת השינויים בכוח הקניה של המטבע הישראלי. להפסקה הזאת לא הייתה השלכה מהותית על הנתונים המדווחים של המוסד. למרות זאת, כדאי להדגיש את המשמעות של הנתונים בדוחות הכספיים הללו: עד וכולל שנת 2008, הנכסים (וכידוע, רוב נכסי המוסד מושקעים באג"ח המיוחדות של הממשלה) מוצגים בערכם "הרשום" – בסביבה של ריבית ריאלית לעתיד (בערכים ריאליים, בלי התחשבות באינפלציה [חיובית/שלילית] עתידית), ולכן, גם ההתחייבויות מוצגות בהתאם. גם בשנת 2009, למרות שרוב הנכסים מוצגים לפי השיטה של שווי הוגן, הם עוד בסביבה של ריבית ריאלית לעתיד.
- 6.4 כמו כן, למרות הדוחות, לדעתי, העולם ימשיך לחשוב במונחים של שינויים ריאליים: תהיה ריבית שוק לאג"ח צמודה וריבית אחרת לאג"ח לא צמודה, ניתוחים יתייחסו לשינויים ריאליים וכו'. לכן, להלן אני ממשיך עם הגישה של הדוחות הקודמים ומדבר במונחים ריאליים לפי הצורך.

7. הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – לוחות גריעה

- 7.1 גם השנה, כמו בשנים הקודמות, "אומדני ההתחייבויות העתידיות" (קרי קרנות הביטוח) לא חושבו בהתאם לערכים המופיעים בתקנות ההיוון הצמודות לחוק (כפי שהיה נהוג בלשכת האקטואר בשנים שלפני השינוי). נראה לי חשוב שהשינויים בתחלת החיים של האוכלוסיות השונות יעודכנו לצורך חישוב הקרנות בתדירות האפשרית גם בתקופות שבין עדכוני התקנות.
- 7.2 לדעתי, בדו"ח אקטוארי (או חשבונאי), בשביל לעמוד במטלת מטרות הדו"ח (גם לספק מידע למאזן הכספי וגם לספק מידע לקבלת החלטות עתידיות), חשוב שאומדני ה"התחייבויות" יחושבו לפי ההערכות המתאימות למטרה. לכן, בהתחשב בשיטת המטרות של דו"ח האקטואר אשר הגדרתי בס' 5 לעיל, המידע שסופק ע"י האקטואר צריך להתבסס על תחזית ריאלית, כך שהשימוש בטבלאות תמותה מעודכנות בחישוב קרנות הביטוח הוא רצוי ואפילו הכרחי.
- 7.3 עד השנה שעברה, הסתפקתי בשימוש בלוחות אשר עודכנו לצורך הכנת הדו"ח של שנת 2001. (ראו סעיף 7 בדו"ח לשנת 2009). השנה, הכנסתי שינוי בטבלאות גריעה:
- 7.3.1 שינוי מן הבסיס הקודם (מן הלוחות אשר עודכנו לצורך הכנת הדו"ח של שנת 2001) לבסיס הכולל עדכון בתמותה עד תאריך הדוח וציפיה לשיפורים עתידיים בתמותה.⁶ גם הבסיס החדש מבוסס על נתוני הלמ"ס. בצעתי את השינוי מהסיבות הבאות:
- 7.3.2 לפי הנחות יסוד כפי שנקבעו ע"י המנהלה להשתמש בווקטור של ריביות שסופק ע"י משרד האוצר עבור היוונים, יש דיוק/פירוט יתר לגבי השפעת הריביות ולכן החלטתי שכדאי להחדד את הציפיה/השיפור בתמותה לאוכלוסיה הרגילה (שכוללת את ענפי זקנה, שאירים ותלויים בנפגעי עבודה). (בעבר, נתתי יותר משקל למטרה בסעיף 5.3.1).
- 7.3.3 מכיוון שהתחלתי להציג בדוחות האקטואר את התחזית של תשלומים עתידיים, (ולא רק את ערך המהוון שלהם, ראו תרשים 4), החלטתי שכדאי לדייק יותר ולהבליט שהתנודות בתוך הערך המהוון נובעות מגורם של ווקטור הריביות ההיוון שישפיע הרבה על ערך המהוון ולא על התזרים העתידי הצפוי של התשלומים. (בעתיד, לתת יותר משקל למטרה בסעיף 5.3.2). חשוב להדגיש שאין וודאות שהשיפורים העתידיים יהיו לפי התחזית.
- לא שנית את הלוחות בענפים נכות כללית, נכים בנפגעי עבודה וסיעוד. עדכון הלוחות לשנת הדו"ח לא היה משנה בצורה משמעותית את הקרנות בכל ענפי הביטוח הנ"ל (כולל ענף סיעוד שהלוחות בשבילו עודכנו רק לאחרונה על סמך נתוני המוסד) חוץ מענף נכות כללית. ושם, הגידול המתמיד והמשמעותי במספר מקבלי קצבאות נכות בשנים האחרונות גורם לשינויים בדפוסי אוכלוסיית הנכים ועם זה לשינויים בלוחות הגריעה. לצערי, מחוסר הזמן לא הסתיימה השנה בניית לוח גריעה חדש לנכים.
- השפעת השינוי בלוחות על קרנות הביטוח בענפים זו"ש ונפגעי עבודה היתה גידול בקרנות. בשביל לקבל את ההתחייבות בלי השינוי, יש להקטין את ההתחייבויות ב- 4.2%⁷ וב- 0.7%⁸ בהתאמה.
- 7.3.4 עדכון הלוחות ליתר (תת-) הענפים לשנת הדו"ח לא היה משנה בצורה משמעותית את הקרנות בכל ענפי הביטוח (כולל ענף סיעוד שהלוחות עבורו עודכנו רק לאחרונה על סמך נתוני המוסד) חוץ מענף נכות כללית. ושם, הגידול המתמיד והמשמעותי במספר מקבלי קצבאות נכות בשנים האחרונות גורם לשינויים בדפוסי אוכלוסיית הנכים ועם זה לשינויים בלוחות הגריעה. לצערי, מחוסר הזמן (שלי של המתכנתים) לא הסתיימה השנה בניית לוח גריעה חדש לנכים.
- 7.4 מומלץ לקרוא נספח מס' I. לדו"ח לשנת 2001, ונספח מס' II. לדו"ח לשנת 2000.

⁵ בשנת 2010, ווקטור הריביות להיוונים נקבע על ידי המנהלה להיות ווקטור ריביות בו משרד האוצר השתמש עבור חישוב ההתחייבויות הפנסיה של עובדי המדינה לצורך הצגתם בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל לשנת 2010, (ז"א, אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית", וזאת לעומת שנה קודמת בה נעשה שימוש בווקטור תשואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד).

⁶ שני הגורמים, כמוגדר במסמך שוק ההון 2005-6006 של אגף שוק ההון במשרד האוצר, ובלי התייחסות לשמרנות שיכולה להיות מתאימה לשימוש עבור קרנות הפנסיה, כמתואר במסמך.

⁷ 3.9% מזה בגלל השיפור העתידי האפשרי ו- 0.3% בגלל השינוי בלוח הבסיסי ועדכון עד סוף שנת הדוח, בענף זו"ש.

⁸ 0.6% מזה בגלל השיפור העתידי האפשרי ו- 0.1% בגלל השינוי בלוח הבסיסי ועדכון עד סוף שנת הדוח, בענף נפגעי עבודה.

8. הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – שיעור הריבית לחישוב ההיוון

- 8.1 ראו הסברים מפורטים בדוחות האקטואר הקודמים, וראו נספח מס' I.
- 8.2 בשנת 2007, בדומה להרבה שנים לפני כן, מינהלת המוסד קבעה את שיעור הריבית לחישוב ההיוון של קרנות הביטוח לפי התשואה על נכסי המוסד, (עקרונית, האג"ח המיוחסים של מוסד, שיעור קבוע של כ- 5% לשנה).
- 8.3 בשנת 2008, מינהלת המוסד קבעה כהנחת יסוד את שיעור הריבית לחישוב ההיוון של קרנות הביטוח.
- 8.4 בשנת 2009, מינהלת המוסד שינתה את המדיניות החשבונאית שלה לגבי שיעור ריבית ההיוון ועברה לשיטת השווי ההוגן. לצורך ביצוע ההיוון, נלקח ווקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, (הווקטור שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים).
- 8.5 השנה, שנת 2010, מינהלת המוסד המשיכה הערכת ההתייבויות ורוב נכסי המוסד לפי השיטה של שווי הוגן ושינתה את הווקטור להיוונים. לצורך ביצוע ההיוון, נלקח ווקטור ריביות בו משרד האוצר השתמש עבור חישוב ההתייבויות הפנסיה של עובדי המדינה לצורך הצגתם בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל לשנת 2010, ("א", אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית").

9. הוצאות מנהליות – הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח ועוד

- 9.1 מכיוון שאין מרווח ביטחון בלוחות הגריעה בקרנות הביטוח, המדיניות החשבונאית של המוסד, בכל הדוחות הכספיים לפני שנת 2008, היתה להוסיף תוספות עבור ההוצאות המנהליות הקשורות בתשלומי הגמלאות. (ראו הסברים בדוחות האקטואר של שנים קודמות).
- 9.2 בהתאם לשינוי במדיניות החשבונאית של המוסד, משנת 2008, אין העמסה של הוצאות מנהליות בהתייבויות של המוסד - (לא בקרנות הביטוח [כמתואר בבור 164דו"ח הכספי לשנת 2009], לא בזכאים לגמלה [כמתואר בבור 132דו"ח הכספי לשנת 2009] ולא בזפע"ג). (ראו נספח מס' I. להלן, המציג ההשפעה של כללת הוצאות מנהליות).

10. העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר – סעיף 28 לחוק – ועוד

- 10.1 לפי סעיף 28 לחוק, יתנהל חשבון נפרד לכל ענף ולא יועבר סעיף, זכות או חובה, מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר אלא בהסכמת המועצה ובאישור השר.
- 10.2 אם בעבר הרחוק העברות הכספיים בין הענפים היו נדירות, בשנים האחרונות הן מתרחשות כמעט בכל שנה, וזה "כדי לשמור על רמת נזילות סבירה" בענפי הביטוח השונים. אין התחשבות בין הענפים אחרי ההעברה. ההעברה היא בדרך כלל מענף ילדים לענפים אחרים, אבל גם קרה שההעברה הייתה מענף אחר. (ראו להלן, תרשים 1, וסעיף 20). מהתרשים ניתן לראות:
 - 10.2.1 משנת 1992 הועברו מענף ילדים לענפים אחרים כ- 101.2 מיליארד ₪ (במחירי סוף שנת הדו"ח), ואם נתחשב בריבית על ההשקעות ייצא שעד עכשיו ענף ילדים "תרם" כ- 153 מיליארד ₪ לענפים בעייתיים.
 - 10.2.2 לאור זה שהענף מסוגל לממן את הגמלאות של ענפים אחרים קשה להסביר, ע"י שיקולים כלכליים, את הקיצוץ בקצבאות ילדים, שבוצע במסגרת התוכנית הכלכלית. ברור שיש הסברים אחרים לקיצוץ. ברור שיש ושיהיה סבסוד צולב לענפים האחרים של המוסד.
- 10.3 הצורה הזו של ההעברות הכספיות בין ענפי הביטוח מערערת את המדיניות של ניהול חשבון נפרד לכל ענף וענף. (ההסברים המפורטים ניתנו בנספח מס' III. לדו"ח לשנת 2000).
- 10.4 כמו בעבר, (לדוגמא בשנת 2006 ובשנת 2009), שהיו ענפים עם יתרות שליליות בקופה לסוף שנת הדו"ח, גם השנה, בלי ההעברה בסוף שנת הדוח, היו ענפים עם יתרה שלילית. כניתן לראות בלוח 0.2010, ההעברות בוצעו רק בסוף שנת 2010⁹. ואז נשאלת השאלה, (ובסכומים יותר גדולים מבעבר), מאיפה בא הכסף האמיתי עבור תשלומי הענפים במשך השנה?! כמו כן, ברור שהתזרים השלילי ימשיך לשנה הבאה במצב הקיים. ואז נשאלת השאלה, מאיפה יבוא הכסף האמיתי עבור תשלומי הענפים?! באופן חשבונאי, רשומה יתרת נכסים בענפים סיעוד ואימהות כאפס לסוף השנה, ("ז", א), היתה "הנהלת" חשבונות / בוצעה פעולה חשבונאית במשך השנה), אבל התשלומים בוצעו בפועל! מאיפה בא הכסף?! (מהלוואה מגוף חיצוני? מענפי ביטוח אחרים, בלי העברה מאושרת?...) ¹⁰
- 10.5 ובעקבות השאלה של "מאיפה" של הסעיף הקודם, נשאלת השאלה: מה המשמעות של יתרת נכסים חיובית בענפים האחרים? האם יש שם נכס? (אמיתי?) לפי רשימות ב', ד', ו-א' שבדוחות הכספיים, לגבי הענפים האלו, היו נכסים לסוף השנה הקודמת. כמו כן, היו הכנסות והוצאות שהשפעתם נרשמו לחשבונות הענפים. חוץ מההעברות מענף ילדים לענפים האחרים, בסוף השנה, לא רשום העברות לענפים האחרים במשך השנה. אין רישום של "הלוואה" מהענפים עם יתרה חיובית לענף אחר. במילים פשוטות, אם נניח היו בענפים עם יתרה חיובית נכסים שווים כסף בתחילת השנה, היתרה הרשומה לסוף השנה כולל את הנכסים של התחלת השנה והשפעת ההכנסות והוצאות כרשומות לאותו ענף בסוף השנה, לפני ההעברות. אבל לא ברור לי איך יכול להיות שם נכס אמיתי אם הכסף יצא בפועל בענפי אבטלה, סיעוד ואימהות. ז"א, יתרת הנכס הרשומה, מנופחת. יש נכס "רשום", אבל אין נכס בפועל. הפעולה של העברה בסוף השנה, מבטלת את הנכסים "הדמיוניים" ומשאירה נכסים אמיתיים. ובפרט, נשאלת השאלה, לאן "שולמו" הריביות השליליות מענפי אבטלה, סיעוד ואימהות, במזומן. (הרי תשלומי הריביות מוצגים ברשימה ג', הרשימה המוכנה לפי שיטת המזומנים). האם התשלומים היו רק לענף ילדים? כל הענפים? (לכאורה, מדובר בכרבע מיליארד ₪ של "ריבית דמיונית" ¹⁰).
- 10.6 מסקנתי משני הסעיפים הקודמים היא – בניתוח להבנת הנתונים לפי ענפים יש בעיה להשתמש בכלל המספרים של יתרת נכסי הענף, אלו שהם אפס, (שליליים לפני ההעברה), וגם אלו שהם חיוביים. ולכן, המשכתי את החישובים המתמטיים לגבי הניתוח והמדידים בדו"ח האקטואר, אבל הוספתי הערה שהתוצאות הנן מתמטיות מבוססות על המספרים המדווחים בדוחות הכספיים.

⁹ הרי יש ריבית שלילית גם ברשימה ג' וגם ברשימה ב' של הדוחות הכספיים.
¹⁰ מתבקשת הבהרה חשבונאית.

- 10.7 מגיעים לאותה מסקנה גם בדרך אחרת. הערך הרשום של סה"כ יתרות נכסים של כל ענפי המוסד ברשימה א' צריך להתאים לנכסים הרשומים במאזן עם הטיפולים החשבונאיים שבוצעו (לדוגמא, ניכוי עבור זכאים לגמלה וכו'). ובהנחה שהסה"כ נכון, כשיש מספרים שליליים (לפני ההעברה) הכלולים בסה"כ, המספרים החיוביים בהכרח גבוהים מדי (לפני ההעברה) לבטל את המספרים השליליים.
- 10.8 חשוב להדגיש שהבעיה מהמסקנה עומדת בעצמה, ולא מושפעת בשיטה של איך להעריך את הנכסים (לפי שיטת שווי הוגן או ערך מותאם או ...). בנוסף, לדעתי, יש שתי בעיות אחרות לגבי איך לדווח לגבי השינויים בערך הנכסים, בגלל השיטה של שווי הוגן¹¹ ובגלל השינוי בבחירת אפיון¹² הווקטור להשתמש בחישובים לפי השיטה של שווי הוגן. לדעתי, כפי שכבר ציינתי בשנה שעברה יש אי-שקיפות גדולה לכלול הכל בריבית ברשימה ב'.
- 10.9 אותן שאלות של מאיפה בא הכסף ומאיפה יבוא הכסף, ניתן לשאול לכל הענפים חוץ מענפי ז"ש, נפגעי תאונות וילדים. הרי לפי רשימה ד', חוץ משלושת הענפים הנזכרים, לא היה מספיק כסף מזומן באף ענף לשלם את התשלומים בפועל שבוצעו!
- 10.10 יש לציין שהעברת הכספים לענף אבטלה, לכאורה, מכסה גם את ההוצאות המנהליות של הענף, ובתוכם התחייבויות לגבי זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד. (לכאורה, לפי הרשימות, אין התחייבות זפ"ג בענף אבטלה. לדעתי, בעתיד יהיה סיווג חדש בדו"ח הכספי, [לדוגמא, לגבי רשימה א', והשלכותיה החשבונאיות].)
- 10.11 כפי שהעליתי את השאלה בעבר: האם בזמן העברת הכספים לענף ספציפי חייבת מועצת המוסד להתחשב בקריטריון של שיעור הכיסוי הקופתי (שנקבע על ידי) ולהעביר לענף את הסכום שיספיק להעלאת שיעור הכיסוי הקופתי לרמה הנדרשת לענף (העברת הכספים המסיבית האחרונה בתחילת שנת 1999 בוצעה בניסיון לשמור על רמות הכיסוי, [ויותר]), או אפשר להסתפק רק בסגירת הגרעון המינימאלי הכספי שנוצר (כפי שנהוג לעשות בענף אבטלה בעקבות החוק) או תאומץ שיטה אחרת?
- 10.11.1 לסוף 2006, היו ענפים עם קופה במצב שלילי. לכאורה, היו העברות פנימיות/בין ענפיות [כלי העברה רשמית לפי סעיף 28ב], עבור תשלומי הענפים.
- 10.11.2 לסוף 2007 ו 2008, לא היתה בעיה כזאת, אבל בשנת 2009 התופעה שבה.
- 10.11.3 השנה, שנת 2010, התופעה שבה ובגדול, ומטופלת על ידי העברה בסוף השנה בשביל הצגה בדוחות הכספיים.
- 10.12 בנוסף להעברת כספים בין הענפים על סמך סעיף 28, קיימות פעולות חשבונאיות נוספות להעברת כספים בין ענפי המוסד, (וגם בין גורמי חוץ והמוסד). (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).

11. הסבר ללוחות 0-8 שבדו"ח (ובייחוד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)

- 11.1 כמו שנעשה בשנים קודמות אני מציג את כל הסכומים שבדו"ח במונחים "נומינליים" (גם אלה שמתייחסים לסוף השנה וגם אלה שמתייחסים לפעילות הכספית במשך השנה), ולא במונחים מתואמים לסוף שנת הדו"ח הנוכחית. ההצגה הזאת לא משפיעה בצורה מהותית על רוב המדדים, שכן הם יתחסי של הסכומים. אך בהשוואה בין הסכומים יש תמיד לזכור שמדובר בסכומים נומינליים. כל נתוני הלוחות מבוססים על נתוני הדוחות הכספיים המפורסמים, לפי שנת דווח, ואין התייחסות להצגה מחדש של שנים קודמות.
- 11.2 חלק מן הנתונים להלן הם אינדיקטורים (מדדים). חלק מן הנתונים מייצגים את מצב המוסד בנקודת זמן (בסוף שנת הדו"ח, הנתונים בשורות א'-ד'), והגם "מאזניים", וחלק מן הנתונים מייצגים את מצבו הכספי של המוסד בתקופת זמן (במשך שנת הדו"ח, הנתונים ה'-י"ב), ומתייחסים לתזרים המזומנים בתקופה הזאת, והגם "תזרימיים". הנתון י"ג, "שיעור הכיסוי הקופתי", הנו שילוב של נתון "מאזני" ו"תזרימי". הנתונים י"ד-ט"ז מתייחסים להשתתפות האוצר. הנתונים י"ז-י"ח מתייחסים להעברות בין ענפי המוסד. בסוף נתון י"ט מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנה לשנה. הנני ממשיך את מדיניות הלשכה ומציג את הנתונים התזרימיים על בסיס מזומן ולא על בסיס מצטבר ("תקבולים" ולא "הכנסות", "תשלומים" ולא "הוצאות"). וזאת כדי להמשיך את סדרת הנתונים של העבר וגם כדי להדגיש את חשיבות המזומנים. חשוב לציין, שלמרות שהדוחות הכספיים בנויים היום לפי בסיס מצטבר ולא לפי בסיס מזומן (לגבי ענפי סיעוד ונכות כללית, וכמו כן לגבי ההתחייבויות האקטואריות של עובדי וגמלאי המוסד, ראו להלן), ההתחשבות עם גורמי חוץ היא לפי בסיס מזומן. כבר שנים הנני מדגיש: אין לייחס חשיבות יתר לערך המוחלט של המדדים. חשובים השינויים במדדים משנה לשנה אשר מראים את כיוון ההתפתחות העתידית. עכשיו, לאור השינויים השוטפים והמתוכננים של הממשלה, ושל מינהלת המוסד, הנני צריך להזהיר מלתת יותר מדי משקל גם לשינויים משנה לשנה! (את השאלות: מה משמעות/מטרת המדדים? מה באמת מטרת הדוחות הכספיים? - נשאר למי שרוצה לשאול.)
- הנתונים, כמו בעבר, הם מהרשימות (לפי ענפי הביטוח) המפורטות מידע כספי לפי הענפים ומצורפות למאזן ולדו"ח הכספי. השנה, הוספתי הערה שהתוצאות הן מתמטיות מבוססות על המספרים המדווחים בדוחות הכספיים (וליתר דיוק, מבוססות על המספרים שנמסרו ללשכת האקטואר [ולא בהכרח כפי שמופעים בדוחות שפורסמו]). הרשימות הן בלתי מבוקרות לשנים 1999-2010. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.3 עם כניסתי לתפקיד של אקטואר המוסד, מלפני כעשר שנים, ניסיתי לשמור על המסורת המקצועית של קודמי ולהוסיף עוד. אחת ההוספות היתה לוח 0, הלוח המסכם כל ענפי הביטוח של המוסד. ומטרתו היתה להסתכל גם "על היער ולא רק על העצים" – לראות את התמונה הכוללת. בתקופה שעברה במשך עשר השנים, ניתן לראות יותר הדגשה על התמונה הכוללת ופחות (עד להזנחה) התייחסות לענפים הנפרדים. זאת לא היתה כוונתי, ולדעתי, זו גישה בעייתית ולא נכונה. ומכמה סיבות. וביניהן:

¹¹ מדובר בשינוי של אותו סוג ווקטור (נניח של תלוש אפס) לסוף שנת 2009 ולסוף שנת 2010 בגלל השינויים האקסוגניים בעולם הכלכלי.
¹² הכוונה כאן להעברה משימוש בווקטור של השנה הקודמת, (ווקטור תשוואה לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד) לווקטור של השנה הנוכחית, (לפי אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית").

- 11.3.1 הגישה יוצרת אי-שקיפות מנקודת מבט של "בסה"כ הכול בסדר", "היער נראה בסדר". אבל ככה, לא רואים שיש עצים, (ענפי ביטוח), עם בעיות. (אני משאיר את השאלות "האם ההתנהגות והחשבונאות מסתדרות עם סעיפים 23 א (3) ו-28, בהתאמה, של החוק", למשפטנים.)
- 11.3.2 הגישה יוצרת אי-שקיפות מנקודת מבט של – בלי הפירוט, אי אפשר לדעת מי משלם / מי ישלם / כמה / ומתי, ומי מקבל את הטבות / מי יקבל את ההטבות / כמה / ומתי. במערכת הרווחה יש סבסוד צולב גדול, שידוע מראש, והגישה של "טיפול בסה"כ", מסתירה את החלוקה של זכויות והתחייבויות בין האוכלוסיות השונות.
- 11.3.3 הגישה מציגה נקודת מבט מוגבלת שיכול להביא לבעיות רציניות בעתיד (יכול להיות מאוד לא רחוק!). לדוגמא: נניח שאחריות על ענף סיעוד תעבור מן המוסד למשרד אחר (נניח למשרד הבריאות). לפי הגישה הנוכחית, להתייחס בדוחות הכספיים של המוסד לביטוח לאומי, רק לענפי המוסד, הבעיות של הענף ייעלמו עם אי-אחריות על הענף. (לא יהיו בדוחות של המוסד, ו"לא קיימות"). האם יהיו בדוחות של המשרד האחראי על הענף? או האם יהיו שם כללים חשבונאיים אחרים? אבל השאלה היא – אם המדינה מתכוונת להמשיך עם התוכנית (כלי שינויים), ולא משנה מי אחראי על הפעלת התוכנית, להכנסות והוצאות עתידיות, לא ישתנו. ולכן, בדוחות הכספיים של המדינה, לא אמור להיות שינוי. (ראו נספח מס' I.)
- 11.3.4 ואותה בעיה יכולה לקרות גם בענפים אחרים! נניח שהמוסד יעביר אחריות הפעלת חלק מענף אימהות (נניח אשפוז) למשרד הבריאות. נניח שהמוסד יעביר אחריות הפעלת חלק מענף נכות כללית או נפגעי עבודה (שיקום או ריפוי) למשרד הבריאות. שוב, לפי הגישה הנוכחית, להתייחס בדוחות הכספיים של המוסד לביטוח לאומי, רק לענפי המוסד, הבעיות של הענף ייעלמו עם אי-אחריות על הענף. (לא יהיו בדוחות של המוסד, ו"לא קיימות"). האם יהיו בדוחות של המשרד האחראי על הענף? או האם יהיו שם כללים חשבונאיים אחרים? אבל השאלה היא – אם המדינה מתכוונת להמשיך עם התוכנית (כלי שינויים), ולא משנה מי אחראי על הפעלת התוכנית, להכנסות והוצאות עתידיות, לא ישתנו. ולכן, בדוחות הכספיים של המדינה, לא אמור להיות שינוי. (ראו נספח מס' I.)
- ולכן, כדאי לשקול להשמיט את הלוח, ולהסיר את "המכשול לפני העיוררים".
- 11.4 בגלל חשיבות של השפעת ווקטור של ריביות על הערכת היווני התחייבויות ונכסים, כדאי לעיין בנושא בפני עצמו. ראו בנספח מס' I.
- 11.5 **להלן תיאור לוח 0, הלוח המסכם לכל ענפי המוסד** (יתר הלוחות מתארים בהתאם את הנתונים לפי ענף).
- 11.5.1 בענף סיעוד, המספרים מתייחסים רק לסכומים שבמימון המוסד. (ראו פירוט להלן, בסעיף 13.)
- 11.5.2 בענף נכות כללית, המספרים הנם "לפי דוחות הכספיים". (ראו פירוט להלן, בסעיף 14.)
- 11.5.3 כדי שלא לעוות את התמונה בשנים הקודמות, הצגתי בלוח גם נתוני ענף שירות מילואים, אף שהיום הענף הזה לא נכלל בין ענפי המוסד.
- 11.6 **בשורות א' של הלוחות מוצגות "יתרות נכסי הענף"** (מרשימה א'). יש לזכור שבשנים האחרונות חלו שינויים חשבונאיים בהכנת המאזן, ולכן גם ברשימות, לעומת הדוחות הקודמים. (ההסברים המפורטים ניתנו בנספח מס' IV. לדו"ח לשנת 2000.)
- 11.6.1 בסוף שנת 2010 נרשמה עליה ריאלית של 4.3% ב"יתרת נכסי המוסד", והיתרות הסתכמו בכ – 183.5 מיליארד ש. הגידול הנמוך (פחות מ- 5%), מושפע מהשינוי בהערכת הנכסים לפי שיטת השווי ההוגן במקום ערך מותאם ושינוי בווקטור הריביות להיוונים (ראו נספח מס' I.)
- 11.7 **בשורות ב' של הלוחות מוצגות ה"התחייבויות" לתשלומים העתידיים, קרי קרנות הביטוח** (מרשימה א'). בלוחות 1-4; וביתר הלוחות, מכיוון שאין קרן ביטוח, מופיע אפס.
- 11.7.1 סה"כ קרנות הביטוח עלה ב- 7.8% ריאלי לעומת השנה הקודמת והסתכם בכ – 351.1 מיליארד ש. יש לעיין בלוחות לכל ענף בפני עצמו עבור ההסבר של השינוי לפי הענף.
- 11.7.2 יתכנו עוד שינויים בעתיד הקרוב. לדוגמא: לפי השיטה של שווי הוגן, יכול להיות השפעה מהותית על היוון הקרנות במקרה של שינוי בווקטור הריביות הצפויות. (ראו נספח מס' I. עבור השפעת שינוי ווקטור הריביות להיוונים.) במקרה שישינו הכללים החשבונאיים המקובלים. במקרה שיהיו שינויים "חד פעמיים" בקצבאות (אשר הינם בלתי מתוכננים מראש בחוק ולכן לא מוצגים בהתחייבויות הצפויות) ...
- 11.8 **בשורות ג' של הלוחות מוצגים "הגירעונות האקטואריים"**.
- 11.8.1 "הגירעון האקטוארי" (ראו הגדרת המונחים בסעיף 22), באופן מתמשך, גדל השנה ריאלית ב – 11.9% לעומת השנה הקודמת.
- 11.9 **בשורות ד' של הלוחות מוצגים "שעורי הכיסוי האקטוארי"**.
- 11.9.1 "שעור הכיסוי האקטוארי" (ראו הגדרת המונחים בסעיף 22), באופן מתמשך, ירד השנה לכ – 52%.
- 11.9.2 יש להזכיר כי הכנסת השיטה החדשה של עדכון הבסיס לחישובים משנת 2000 הפכה את סדרת המדדים משנים שקדמו לה, ללא רלוונטיות ויש להתחיל מחדש את השוואת המדדים הנ"ל משנת 2000 עד 2003 (בסיס ישן). באותו הגיון, היתה סדרה חדשה של מדדים המתחילה משנת 2003 (בסיס חדש), עד שנת 2007 בה שונתה הריבית בחישובים. משנת 2008, עם שינוי הריביות ושיטת הערכת הנכסים, נדמה לי שלא יהיה מתאים להתייחס לסדרה חדשה של מדדים.
- 11.10 **בשורות ה' של הלוחות מוצגים התשלומים (כולל מינהל)** (מרשימה ג').
- 11.10.1 שני הגורמים העיקריים המשפיעים על גובה התשלומים הנם: אוכלוסיית מקבלי הקצבאות (וזה מושפעת ממספר הזכאים המצטרפים, ממספר מפסיקי קבלת הגמלאות, מאפיון הזכאות, וכו') וגובה הקצבה. הקפאת רוב גמלאות המוסד לתקופה מוגבלת והקטנה זמנית של חלק מהן כבר נתנו את אותותיהן: בשנת 2004 התשלומים ירדו ריאלית ב- 2.9% (בשנה הזאת נעשה קיצוץ בקצבאות ילדים). בשנת 2005 עלו התשלומים במקצת (ב – 0.1% ריאלית). בשנת 2006 עלו התשלומים ב – 3.8% ריאלית, בעיקר בגלל עלייה במספר הזכאים לגמלאות, אך גם שינוי שיטת התשלומים בענף סיעוד והגדלת הקצבאות בענף זו"ש תרמו את חלקם לעניין. בשנת 2007 חלה עליה נוספת של כ- 3.2% ריאלית בתשלומים, וזאת בעיקר בגלל עלייה במספר זכאים לגמלאות, והשינויים בענפי סיעוד, נכות כללית

- ואמהות. בשנת 2008, העלייה הנוספת היתה כ- 1.9% ריאלית. בשנת 2009, העלייה הנוספת היתה כ- 8.1% ריאלית. והשנה, בשנת 2010, שוב עלייה נוספת של כ- 5.3% ריאלית.
- 11.10.2 ברור שהשינויים בענפים מסוימים משפיעים על **מדדים כלליים של כלל ענפי הביטוח**. התייחסות לכל הענפים בחד **מסתירה** את הבעיות הקיימות בענפים ספציפיים. והמצב שמציג הלוח הכללי מדגיש שה**סבסוד הצולב בין הענפים הוא גדול מאוד**.
- 11.11 **בשורות ו' של הלוחות מוצגים עודפי התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים (מרשימה ג')**.
- 11.11.1 העודף השוטף **שוב** צנח בסכומים אבסולוטיים.
- 11.11.2 יש לזכור שחלק לא מבוטל של התקבולים הוא ריבית על נכסי המוסד, הצוברים ריבית של כ- 5% לשנה בגלל ההשקעות המיוחדות של כספי המוסד. השנה, בדומה לשנה הקודמת, התקבולים ללא תקבולי ריבית היו נמוכים מהתשלומים.
- 11.11.3 חשוב לציין שהפקדת נכסי המוסד בבנק ישראל יוצרת לגבי המוסד תלות פיננסית חמורה במצבה של קופת המדינה. ברגע שהעודפים השוטפים ייפכו לגירעונות, כמו בשנה הקודמת והשנה, ובשביל לממן את הגמלאות נצטרך "לנגוס" בנכסים (לפדות את האג"ח המיוחדות) תיווצר בעיה רצינית לאוצר! ההתחייבות של הממשלה לעמוד מאחורי האג"ח המיוחדות לא תעזור אם לא יהיה מספיק כסף בקופת המדינה לתשלומי אגרות החוב של המוסד!
- 11.12 **בשורות ז' של הלוחות מוצגים היחסים בין העודף השנתי לתשלומים**.
- 11.12.1 כבר בשנת 2009 הפסיק הגידול בעודף השוטף שהיה בשנים האחרונות (עקרונית בעקבות השינוי בשיטת עדכוני הגמלאות) והעודף, שבשנת 2009 צנח ל- 12% מהתשלומים, השנה ירד ל- 8%. יש לזכור שלפני תחילת ההפעלה של התוכנית להבראת המשק, המדד הזה במשך הרבה שנים לא עלה על 10%. יש לציין שהשפעתה החיובית על המאזן של העלייה הגדולה לישראל מתחילת שנות ה- 90 תלך ותעלם בהדרגה מאחר והעלייה הצטמצמה מאוד לאחרונה. (ראו פרוט בענף זו"ש להלן).
- 11.13 **בשורות ח' של הלוחות מוצגים תקבולי דמי ביטוח (מרשימה ג')**.
- 11.13.1 חלק מדמי ביטוח ממומנים על ידי האוצר, לפי שיקולים מקרו-כלכליים, (עידוד המשק). מנקודת המבט של המוסד, אין משמעות לעובדה שחלק מדמי הביטוח ממומנים על ידי האוצר (כל עוד האוצר משלם את חלקו למוסד בזמן). אבל מנקודת מבטו של האוצר, ברור שזאת הוצאה מקופת המדינה. כמו כן, מנקודת מבטם של מבוטחים, אין זה נכון להתעלם מהעובדה שחלק מדמי ביטוח אכן ממומן ע"י האוצר. השמעת הטענה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", אינה מוצדקת. האוצר השתתף בעבר וישתתף בעתיד במימון הגמלאות. (כדאי לזכור שמשמעות "האוצר" היא = משלמי מיסים, ונטל המס מחולק באופן פרוגרסיבי, משקל יותר גדול על "העשירים"). (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.14 **בשורות ט' של הלוחות מוצגים היחסים בין דמי הביטוח לתשלומים אשר מבטאים את מידת העצמאות הפיננסית של המוסד**. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.14.1 המדד, שעלה בצורה תמונה בשנים האחרונות, ירד בשנת 2009 ל- 63%, השנה עלה לגובה של כ- 65%.
- 11.14.2 גם פה לא מבוטלת ההשפעה החיובית של העלייה הגדולה לארץ בשנות ה- 90, ומאחר והעלייה הזו נעצרה לאחרונה, ההשפעה הזאת תלך ותקטן. היה אפשר לקוות שהשינויים הרציניים אשר הוכנסו לחוק בשנים 2003 ו-2004 (ביטול הצמדת הקצבאות לשכר במשק והגדלת גיל הזכאות לקצבת זקנה) ישמרו על היציבות הכספית של המוסד, אבל שינויים "חד פעמיים" של גידול בקצבאות מעלים ספק גדול לתקווה.
- 11.15 **בשורות י' של הלוחות מוצגת השתתפות תקציב המדינה (מרשימה ג')**.
- 11.16 **בשורות י"א של הלוחות מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בתשלומים**.
- 11.16.1 הנתון מבטא את הכנסות המוסד מתקצוב המדינה (ללא הרווחים מהריבית המיוחדת וללא השיפוי הנכלל ב"דמי הביטוח") באחוזים מהתשלומים. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.16.2 השנה, המדד עומד ברמה של רק 28%. (ניתן לראות את ההשפעה הגדולה של ענף ילדים בסעיף 17 להלן).
- 11.17 **בשורות י"ב של הלוחות מוצגים תקבולים מריבית (מרשימה ג')**. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.18 **בשורות י"ג של הלוחות מוצגים שיעורי "הכיסוי הקופתי"**.
- 11.18.1 המדד הזה היה חשוב בעבר, אבל יש לזכור שחשוב להתייחס לשינוי המגמתי במדד ולא רק לערכו האבסולוטי. יש להזכיר שהוועדה שקבעה את הטווח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח השונים, (2-1 או 3-6 שנות כיסוי, לענפים השונים), עשתה זאת לפני כ- 25 שנה. מאז חלו שינויים באוכלוסיית המבוטחים ובתנאי החוק. לדעת, הגיע הזמן להקים וועדה חדשה.
- 11.18.2 הקמת וועדה חדשה חשובה היום יותר מתמיד כי בזמן האחרון גם במינהלה וגם במועצת המוסד לא מקפידים על שמירת הכללים שנקבעו ע"י וועדת כהנא: בחלק גדול של הענפים במשך שנים נמצא שיעור הכיסוי הקופתי מתחת לרמת המינימום שקבעה הוועדה, וההחלטות לגבי סכומי ההעברה לענפים הבעייתיים (ראו סעיף 10) לא מתחשבות בטווח שנות הכיסוי שנקבע ע"י הוועדה אלא מסתפקות בסגירת הגירעונות בלבד.
- 11.18.3 השנה והשנה הקודמת, ישנו עיוות מסוים במדד, בגלל השינוי בהערכת הנכסים לפי שיטת השווי ההוגן. (ראו הגדרת המונחים בסעיף 22). **באופן מתמטי**, אחר "גידול" בשנה הקודמת, השנה היתה "ירידה" בנכסים, (מנקודת מבט חשבונאית).
- 11.19 **בשורות י"ד של הלוחות מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בדמי הביטוח**.
- 11.19.1 הנתון מבטא את מידת השתתפות של האוצר (ללא השיפוי ב"דמי הביטוח" וללא הריבית המיוחדת) באחוזים מתקבולי "דמי ביטוח". (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.20 **בשורות ט"ו של הלוחות מוצגת הערכה של השפעת הריבית המיוחדת**.
- 11.20.1 הנתון מהווה ההפרש בין הכנסות מריבית בשנת הדו"ח (שנשארו בכ- 5% לשנה בשנת הדו"ח) לבין האומדן של הכנסות מריבית של 3.5% ("ריבית שוק") על ההשקעות ומבטא את ההערכה של השפעת הריבית המיוחדת של האג"ח המיוחדות. (ברור ששימוש בריבית של כ- 3.5% היא הערכה גסה לטווח ארוך, ולא מייצג את המצב הנוכחי. במצב הנוכחי, יותר מתאים להשתמש בשיעור ריבית של אפס אחוז לשנת הדוח, [כפי שהונח בווקטור הריביות], וכתוצאה, ההשפעה היא במקום כ- 2 מיליארד ש"ח, גובה של כ- 7 מיליארד ש"ח!)
- 11.21 **בשורות ט"ז של הלוחות מוצג סה"כ השתתפות המדינה בתשלומים**.

- 11.21.1 | הנתון מבטא את מידת השתתפות האוצר (כולל הקצבות האוצר והרווחים מהריבית המיוחדת, אבל לא את השיפוי ב"דמי הביטוח") באחוזים מהתשלומים. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.21.2 | המדד ירד לרמה של 32%. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007). (אבל אם נשתמש בכלל – 7 מיליארד ש"ח, במקום רק כ-2 מיליארד ש"ח המוזכר לעיל, הרמה קופץ בחזרה ל- 42%. ז"א הנושא מדגיש את הצורך בשקיפות ובהסבר של המשמעות של הנתונים המדווחים.
- 11.22 | **בשורות י"ז ו- י"ח של הלוחות מוצגות ההעברות הבין-ענפיות** (מרשימה א').
- 11.22.1 | כמובן, בסה"כ ענפי המוסד הנתון הוא אפס.
- 11.23 | **בשורות י"ט מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנה לשנה.**
- 11.23.1 | הנתונים מבטאים את השינוי הריאלי מדצמבר של השנה הקודמת עד דצמבר של שנת הדו"ח עבור יתרת נכסי הענף, קרנות הביטוח והגירעון האקטוארי, באופן מתמטי.
- 11.23.2 | הנתונים מבטאים את השינויים הריאליים המחושבים לפי המדדים הממוצעים של השנה שקדמה לשנת הדו"ח ושל שנת הדו"ח עבור תשלומים ותקבולים.
- 11.24 | סיכום כללי, כמעט לכל ענף, לסוף שנת הדו"ח: המצב בינתיים דורש שיפור. כפי שצוין לעיל, ב-2, המחוקק מבצע שינויים, מהותיים, ואת השפעתם רואים ונראה בעתיד.
- 11.25 | כבשנים קודמות, הלוח 0.2010 מרכז את הנתונים של כל הענפים, לפי ענף, עבור שנת הדו"ח.
- 11.26 | בשנת 2007, פיתחתי לוח 00.2007, שעקרונית הציג נתונים לפי דמי ביטוח מן הציבור וכלל "שיפוי מן האוצר" ב"השתתפות תקציב המדינה". (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007). משנת 2008, החלטתי (בינתיים) לא להמשיך את הצגת הלוח. (ובין הסיבות להפסקה: מבאר 28 לדוחות הכספיים של 2008, כבר מתוכנן שיהיו שינויים מהותיים להקצבת האוצר בשנים הבאות, ולכן לא נראה שימושי להסתכל על ההתפתחות של יחסים ולצפות תחזיות מן העבר. [ז"א, יש מניעים זמניים {תקציביים?} בהחלטות]. ברור שאותה סיבה יכולה לשלול הצגת שורות מסוימות בכלל הלוחות של דו"ח האקטואר.)

12. ענפי ביטוח זקנה ושארים (זו"ש) (ראו לוח 1)

- 12.1 | כבר מתחילת שנות ה-90 נשמרת היציבות במצבו הכספי של הענף. נזכיר שמנקודת מבט של דמי ביטוח ותשלומים, ענף זקנה ושארים הוא הגדול ביותר בין ענפי הביטוח של המוסד. אבל השיבות היחסיות יורדות! משנת 2002 לשנת הדו"ח, חלק הענף ירד מ- 43.6% ל- 37.1% מכלל הנכסים של המוסד! כמו כן, משנת 1998 לשנת הדו"ח, חלק הענף ירד מ- 64.3% ל- 60.8% מכלל קרנות הביטוח של המוסד! עם זאת, שמירה על מאזנו החיובי של הענף נשארת חשובה מאוד.
- 12.1.1 | תרומה לא קטנה ליציבות "לכאורה" של המצב בענף הביאה העלייה הגדולה לארץ של תחילת שנות ה-90 כאשר קצבאות של העולים ה"זקנים" מומנו מקופת משרד האוצר והעולים ה"צעירים" שילמו דמי ביטוח לקופת המוסד. ברור שהשפעתה החיובית של עליית שנות ה-90 תלך ותורד עם התרחבות מעגל העולים (אשר כבר התחילה) המצטרפים למקבלי קצבאות לפי חוק המוסד לביטוח לאומי.
- 12.1.2 | גם כאן, השמעת הטענה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", אינה מוצדקת – ישנן אוכלוסיות שלא שילמו "כל החיים".
- 12.1.3 | ניתן לשאול, למה לא הוסיף האוצר הקצבה מיוחדת עבור העולים האלו, (שלא שילמו מספיק שנים עבור הקצבה שלהם), כמו שהקציב עבור המתחילים בענף זו"ש בתחילת דרכו של המוסד?
- 12.2 | בדו"ח לשנת 2006 סקרתי את השינויים בחוק המ"ל אשר הטיבו וייטיבו את מצבו הכספי של ענף זו"ש, ואת השינויים אשר לא הטיבו ולא ייטיבו את מצבו הכספי של ענף זו"ש. (ראו סעיף 12 בדו"ח לשנת 2006).
- 12.3 | השנה, המדדים התזרימיים ממשיכים לאותת על בעיה עתידית ביציבות הכלכלית של הענף: עודף התקבולים על התשלומים (כאחוז מן התשלומים) נשאר בגובה של כ- 6-7% מן התשלומים (במקום הגובה של כ- 13% של מלפני שנתיים. כצפוי בשנה הקודמת, הגידול בתשלומים המשיך (7.2% ריאלי) – וזה גם בעקבות הגידול בקצבה הבסיסית וגם בגלל הפסקת דחית גיל הפרישה.
- 12.4 | משרד האוצר משתתף במימון הענף ע"י הקצבת השתתפות המוגדרת כאחוז מדמי ביטוח. האחוז לא השתנה בשנת הדוח ולכן לא ברור למה היתה עליה בכ-1% בשיעור השתתפות תקציב המדינה ב-2% מדמי הביטוח (מ- 16.9% בשנה הקודמת ל- 18.0% השנה).
- 12.5 | שיעור הכיסוי הקופתי נשאר בערך של הרמה של השנה הקודמת כ- 3.7 "שנות כיסוי". אבל יש לזכור שערך יתרת נכסי הענף עכשיו מוגדר לפי השיטה של שווי הוגן.
- 12.6 | למרות שאין לשים משקל גדול למדדים המאזניים בגלל הכתוב לעיל, גם הם מצביעים על התחלה של בעיות ביציבות הכלכלית של הענף: בהשוואה לשנה הקודמת, שיעור הכיסוי האקטוארי ירד מ- 34% ל- 32% (בעקבות השינוי בווקטור ריביות בהערכת הנכסים והגידול הריאלי ביתרת נכסי הענף "רק" של 3.4%), יש גידול ריאלי של 9.2% בקרן הביטוח והגידול ריאלי בגרעון של 12.2%.
- בנספח מס' I, ניתן לראות את ההשפעה של שינויים שונים על הגידול בקרן הביטוח של הענף.
- יש להבחין בין השלכת (עלות) שינוי כשמדברים במונחים "תקציביים", לבין השלכת (עלות) שינוי לטווח הארוך, בתוך קרן הביטוח (ההשלכות בקרן הנן הרבה יותר מהותיות).
- 12.6.1 | לדעתי, אם רוצים להגדיל את הקצבאות בצורה זמנית (לתקופה קצרה) עדיף לעשות את זה בלי לנגוע באחוזים מהשכר הקובע אלא להוסיף לקצבה סכום חד-פעמי אותו "קל יותר" לבטל בעתיד. גם אם יוחלט בעתיד לחזור ולהצמיד קצבאות לשכר, (אפילו באופן חלקי), ההצמדה לא תחיל אוטומטית מקצבאות שחושבו על יסוד הבסיס ה"בעייתי". ברור שהנושא מורכב וההחלטות הן בידי המחוקק. כדאי לשקול טוב טוב את הצעדים הנועזים ליצור הרגשה של "ביטחון סוציאלי" אצל מקבלי קצבאות, ולא לנהל את המערכת באופן חפז ולהכניס שינויים רבים וסותרים, (לדוגמא: להבטיח גידול מסוים, ולבא שנה אחר כך ולבטל את הגידול המובטח [פעולה לרעת מקבלי הקצבאות]. ולדוגמא אחרת: להבטיח גידול מסוים, ולבא שנה אחר כך ולהוסיף גידול נוסף, [פעולה לטובת מקבלי

הקצבאות], מכיוון שפעולה חפוזה כזאת יכולה לייצור בעיות יותר גדולות למקבלי קצבאות עתידיים [ואף לאלה שמקבלים כעת שכן גם הם מקבלים קצבאות על סמך הפעולות הללו].

12.6.2 יש לזכור שבכל האמור לעיל מדובר במונחים ריאליים (או לחילופין, באינפלציה של אפס אחוז). ברור שהמספרים ישתנו במקביל לשינויים במדדי המחירים. כמו שהיה בתחילת 2010, גם בתחילת 2011 יהיה גידול בקצבה הבסיסית בגלל העלייה במדד. ואם במקרה בעתיד תהיה דפלציה, תהיה עליה ריאלית בתשלומים, (בגלל אי-הקטנה של הקצבה הבסיסית [בגלל תנאי הצמדה בחוק]), וירידה נומינלית בנכסי המוסד, (שאכן מוקטנים עם מדד שלילי). כמו כן, יש לזכור שבכל האמור אין התייחסות לאנשים שעדיין לא מקבלים קצבה ויצטרפו אל המערכת לאחר שיוכנסו בה השינויים בהם דובר לעיל. וגם הקרן אינה מתייחסת אליהם.

12.7 הבאתי בתרשים 2 את הגידול הריאלי בקצבאות זקנה בסיסיות לפי שנות הזכאות במשך השנים 1987 - 2010. מהתרשים רואים בבירור שהיו תנודות חדות בשינויי קצבאות זקנה גם בעבר (למעשה היו תנודות כאלו לאורך כל התקופה), וזה בגלל כללי הצמדת הקצבאות לשכר ולמדד המחירים במשך (שגם תנודותיו במשך התקופה תרמו לתופעה). אך במשך כל התקופה, עלו הקצבאות ריאלית והעלייה הרב-שנתית הממוצעת עמדה בערך על 1.5%. בדיוק לפני הפעלת תוכנית החרום הכלכלית נרשמה עליה חדה מאוד בקצבאות, ואפשר היה לצפות מראש שלאחר גידול כזה, גם בלי שינויי החוק, עליות הקצבאות יתמתנו, (כמו שהיה בשנים 1989-1992, אחרי הגידולים החדים בשנים 1987-1988). ברור שההקטנה המלאכותית של הקצבאות והקפאתן הזמנית החריפו את התהליך הטבעי הצפוי. אך לדעתי, אין מדובר ב"שחיקה נוראית" של הקצבאות, אותה ציינו כלי התקשורת (ואחרים), כי לא הוגן לדבר על השחיקה בהשוואה לקצבה שבדיוק לפני זה הוקפצה כה משמעותית. יש להסתכל על התהליך ועל הממוצעים המאפיינים אותו. עובדה, שבשנים 2004-2010 נרשמו עליות ריאליות בשיעורי הקצבאות, גם בגלל ביטול של הקטנת הקצבאות שבוצעה בעבר וגם בגלל הגדלת שיעור הקצבה הבסיסית. כבר ידוע שבגלל ההגדלה בקצבה שהיתה בתחילת 2011, יהיה גידול ריאלי בקצבאות זקנה בסיסיות בשנת 2011, אלא אם תהיה עליה במדד במשך 2011 מעל 4.3% לשנה.

12.8 עלי להעיר, שאם הקצבאות יעודכנו רק למדד המחירים והעדכון יהיה רק בתחילת כל שנה, אכן תהיה שחיקה ריאלית בגמלאות במשך כל שנה שיש בה אינפלציה – כפי שהיה בשנת 2008. לכן, הייתי ממליץ להפעיל שיטת הצמדה אחרת, אם התופעה של שחיקה ריאלית אינה רצויה.

12.9 התופעה של שחיקה ריאלית קיימת בכל הגמלאות הכספיות של המוסד. ולכן, במדידת השינוי הריאלי בנתונים התזרימיים (כמו תקבולים ותשלומים) בעקבות השיטה של המדידה, יש הסתה למטה באינדיקטור בגלל עלייה יחסית גדולה במדד לצרכן.

12.10 ראו נספח מס' I שבביל פרספקטיבה אחרת של קרנות הביטוח (ונכסים) של המוסד – הסבר לפי תזרים המזומנים וערכם שבדוחות הכספיים לפי שיטת השווי ההוגן.

13. ענף ביטוח סיעודי (ראו לוח 2)

13.1 לפי סעיף 32 לחוק, מממן משרד האוצר חלק מגמלאות סיעוד (לתושבים שלא מבוטחים לפי חוק בענף זו"ש). עד שנת 2000 כללה קרן הביטוח גם את ההתחייבות כלפי הזכאים הנ"ל. החל משנת 2000 שיטת החשבונאות שונתה:

13.1.1 בפאסיב של המאזן, המוסד מציג את כל התחייבויות הענף (כולל חלק האוצר). באקטיב של המאזן, המוסד מציג את כל "נכסי" הענף, כולל את התחייבויות האוצר כ"נכס" למוסד.

13.1.2 ברשימה א' של הדוחות הכספיים, המוסד מציג את ההתחייבויות רק כלפי הגמלאות הממומנות ע"י המוסד (ואת נכסי המוסד כנגדם). הנני מציג בדו"ח האקטואר את הניתוח בלוח 2 – "רק חלק מ"ל" רק לפי השיטה של הרשימות. (בלוח 0 כלולים נתוניו).

13.2 ניתן לראות מלוח 2 – "רק חלק מ"ל" שענף ביטוח סיעוד אשר נקלע לקשיים כספיים מיום היווסדו, לא מצליח להתרומם בכוחות עצמו. כדי לשפר את מצבו הכספי של הענף בוצעו בהסכמת מועצת המוסד ובאישור השר מספר פעמים העברות כספים אל הענף מענף ילדים. ההעברות האלו שיפרו את מאזנו הכספי של הענף, אבל השיפורים הנם זמניים בלבד. הגירעון השוטף עולה בהרבה על תקבולי הריבית (במקרה יש) וגודל בקצב מסחרר. (ראו בדו"ח לשנת 2007 ושנים קודמות). המדדים התזרימיים בלוח 2 מזהירים על הבעיה הכרונית והאקוטית.

13.3 בדוחות לשנת 2006 ו 2007 סקרתי את השינויים בחוק המ"ל אשר הטיבו וייטיבו את מצבו הכספי של ענף סיעוד, ואת השינויים אשר לא הטיבו ולא ייטיבו את מצבו הכספי של ענף סיעוד. (ראו סעיף 13 בדו"ח לשנת 2006 ולשנת 2007).

13.3.1 מתרשים I ניתן לראות שבמשך השנים ענף סיעוד קבל מעל 18.3 מיליארד ש"ח נומינלי, וקרוב ל- 35.7 מיליארד ש"ח במונחים ריאליים, כולל ריבית. השנה, כמו בשנים 2006 ו-2009, התרוקנה קופת הענף (ללא חלק האוצר כנכס), ורק לסגירת המאזן היתה העברה לאפס את חשבון הענף. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ- 13.3 מיליארד ש"ח. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא מעל 49.0 מיליארד ש"ח. (הכל רק שאלה של חשבונאות). במילים פשוטות, אין נכסים קיימים בענף, כל ההעברות מענף ילדים (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר), כבר הלכו.

13.3.2 לסגירת המאזן, הופעל ה"הפתרון הרגיל" של העברת נכסים מענף אחר (ענף הילדים). יש לזכור שהעברה כזאת דורשת את הסכמת המועצה ואישור השר (לפי סעיף 28 של החוק). שבביל למנוע חזרה של מצב דומה לשנה הבאה, ברור שהמצב דורש נקיטת הצעדים המידיים והמתאימים לטיפול בבעיה. ברור שבסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכנסת שינויים בתנאי החוק.

13.4 בחשבון הענף רשום אפס. הוועדה שדנה בנושא של שיעור הכיסוי הקופתי לא יכלה להתייחס לענף סיעוד. (הענף נוסד אחרי שהוועדה סיימה את פעילותה! לכן בכלל לא ברור שהטווח של 3-6 שנים "מתאים" לענף סיעוד שמתפתח וגדל).

13.5 העלאת התעריפים ע"י ספקי השירות הוסיפה את תרומתה לגידול בתשלומי השנה, (וצפוי שהעלייה תמשיך בעתיד). (בעבר, בצעתי היוון לפי שיעור ריבית עבור ענף סיעוד בשיעור ריבית שהיה 2% פחות משיעור הריבית של הקרנות של הענפים האחרים). ובהתאם, בהערכת תשלומי הענף העתידיים לפי שיטת השווי ההוגן, הוספתי 2% גידול ריאלי בגלל הגורם.

- 13.6 גם כאן, השמעת הטענה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", אינה מוצדקת. – כל אוכלוסיית מקבלי הקצבות לא שילמה "כל החיים". (הענף התחיל לגבות דמי ביטוח רק בשנת 1980 ולשלם קצבות בשנת 1986). אף אחד לא שילם מספיק! אפילו בשיטה התקציבית, הבעיות ברורות.
- 13.7 ניתן לשאול, למה לא הוסיף האוצר הקצבה מיוחדת לקופת הענף בהתחלת דרכו (כפי שעשה בענף זו"ש)?
- 13.8 הבעיה הקיימת בענף זו"ש לגבי העולים החדשים תופיע בענף סיעוד בפיגור של כ- 15 שנה! ואז, המימון של המצטרפים הסיעודיים ששילמו דמי ביטוח במשך תקופות קצרות בלבד יהיה על המוסד, ולא על האוצר! וגם לגבי המצטרפים הנ"ל, ניתן לשאול למה האוצר לא הקציב סכומים בשבילם, הרי הם בפירוש לא שילמו "כל החיים"?
- 13.9 קל מאוד לטעון בשם האוכלוסייה הסיעודית שהיא החלשה והנוזקת ביותר. קל מאוד לטעון בשם האוכלוסייה הסיעודית שזה אכזרי לא לטפל בה כראוי. קל מאוד להגדיל את ההטבות למקבלי הקצבה, (או ע"י הגדרתם כנוזקים לקצבה יותר גבוהה בגלל מצבם, ו/או ע"י ביטול מבחן הזכאות מגיל מסוים, ו/או קבלת קצבה בכסף במקום תשלום בעין ו/או ...) וע"י כך להחמיר את המצב הכספי של הענף. אבל לפי כל מה שכתוב לעיל בלתי הגיוני להתייחס לענף סיעוד כענף ביטוחי (אפילו במקצת) בתנאים הקיימים היום. (ראו נספח I לדו"ח לשנת 2006 ונספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 13.10 בנספח מס' I, ניתן לראות את ההשפעה של שינויים שונים על הגידול בקרן הביטוח של הענף.
- 13.11 המצב דורש שיינקטו צעדים מידיים ומתאימים לטיפול בבעיה. ברור שבסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכנסת שינויים בתנאי החוק.
- 13.12 ראו נספח מס' I בשביל פרספקטיבה אחרת של קרנות הביטוח (ונכסים) של המוסד – הסבר לפי תזרים המזומנים וערכם שבדוחות הכספיים לפי שיטת השווי ההוגן.

14. ענף ביטוח נכות (ראו לוח 3)

- 14.1 כבר תקופה ארוכה תשלומי הענף עולים על התקבולים. עודף התקבולים על התשלומים היה שלילי והווה 32% מהתשלומים. ההידרדרות במצבו הכספי של הענף נמשכת, והירידה הריאלית בנכסים הייתה ב-32.5%.
- 14.2 אינני חוזר על כל הכתוב לגבי הענף בדוחות הקודמים למרות שחלק מזה עדיין רלוונטי, אלא רק מדגיש כמה נקודות :
- 14.2.1 מתרשים I ניתן לראות שבמשך השנים ענף נכות כללית קיבל כ- 21.5 מיליארד ש"ח נומינלי, וקרוב ל- 43.9 מיליארד ש"ח במונחים ריאליים, כולל ריבית. בחשבון הענף רשום כ- 6.6 מיליארד ש"ח כאשר התחייבויותו מהווים כ- 94 מיליארד ש"ח. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ- 88.3 מיליארד ש"ח. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות הללו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא קרוב ל- 132 מיליארד ש"ח. (הכל רק שאלה של חשבונאות). במילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הנם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים. (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר).
- 14.3 התשלומים עלו השנה ריאלית ב- 5.7%.
- 14.4 גם כאן, השמעת הטענה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", איננה מוצדקת. – ברור שהמבוטחים אשר מקבלים ויקבלו תוספות בקצבה לא שלמו עבור ההטבות הנ"ל. הדור הבא (של משלמי מסים לקופת האוצר ולא "מבוטחי" המוסד) ישלם. יש להגדיר את הענף יותר כמתקיים מ"תשלומי העברה" ופחות כ"ביטוח".
- 14.5 שיעור הכיסוי הקופתי (שכבר מסוף שנת 2002 ירד מתחת לרמת המינימום הנדרשת) ירד השנה ל- 0.7 שנות כיסוי. ברור שתוך שנים מעטות תתרוקן קופת הענף אם לא יינקטו הצעדים המתאימים לשיפור המצב. וכאן מדובר בענף השני בגודלו (לפי התחייבויות) אחרי ענף זו"ש!
- 14.6 משרד האוצר משתתף במימון הענף ע"י הקצבת השתתפות המוגדרת כאחוז מדמי ביטוח. האחוז לא השתנה בשנת הדוח ולכן לא ברור למה היתה עליה בכ-2% בשיעור השתתפות תקציב המדינה ב-13.3% (מ-15.3% השנה).
- 14.7 כפי שכבר הוזכר בעבר, גם בענף זה, כמו בענף סיעוד, ישנן קצבות הממונות ע"י האוצר. (חוץ מן ההקצבות שהם חלק מדמי ביטוח). ההתחשבות עם האוצר תמשיך להיות כפי שהייתה, לפי שיטת תזרימי המזומנים.
- 14.8 בעקבות השינויים בבסיסי החישובים עבור יתרת נכסי הענף וקרנות הביטוח במשך ארבעת השנים האחרונות היו תנודות ריאליות יחסית גדולות בנתונים האלו (יתרת נכסי הענף וקרנות הביטוח) ובנתונים התלויים בהם (גרעון אקטוארי וכיסוי אקטוארי). ולכן, למרות שלא ניתן להגיע למסקנה שיש מגמה לגבי ההתפתחות העתידית, ניתן לסכם שהמצב הנוכחי בעייתי.
- 14.9 בנספח מס' I, ניתן לראות את ההשפעה של שינויים שונים על הגידול בקרן הביטוח של הענף.
- 14.10 בסעיף 24.7.2 בדו"ח לשנת 2007, כתבתי על ההקטנה בהכנסות המוסד מהקצבות אוצר המדינה המקושרות לדמי ביטוח, וההגדלה בהכנסות המוסד לפי סעיף 328 לחוק. (קיטון של כ- 100 מיליון ש"ח, מכל דמי ביטוח, והעברתם, על סמך סעיף 328, לענפים מיוחדים). בשנת 2008, היה גידול חד בהכנסות מ"שונות" ברשימה ב' (וכמו כן ברשימה ג') של השנה, (לכאורה, חלק גדול [אם לא כולו] של ההעברה נכנס לענף נכות כללית. 100 מיליון ש"ח (או החלק היחסי) היה אחוז לא זניח מן הנתונים התזרימיים והמאזניים – ולכן השפיע על הניתוח של כל האינדיקטורים. בשנת 2009, היה קשה להבין את הפרשים בין הכנסות לפי רשימה ב' ותקבולים לפי רשימה ג' ממקור "שונות" לפי ענפים – וברור שהסכומים משפיעים על הניתוח של כל האינדיקטורים. השנה, בשנת 2010, קשה להבין את הפרשים בין רשימה ב' ורשימה ג'.
- 14.11 ברור שיש צורך בטיפול כללי לטווח ארוך!

14.12 ראו נספח מס' I בשביל פרספקטיבה אחרת של קרנות הביטוח (ונכסים) של המוסד – הסבר לפי תזרים המזומנים וערכם שבדוחות הכספיים לפי שיטת השווי ההוגן.

15. ענף ביטוח נפגעי עבודה (ראו לוח 4)

- 15.1 ההידרדרות במצבו הכספי של הענף נמשכת, והירידה הריאלית בנכסים הייתה ב-24.0%.
- 15.2 אינני חוזר על כל הכתוב לגבי הענף בדוחות הקודמים למרות שחלק מזה עדיין רלוונטי, אלא רק מדגיש כמה נקודות:
- 15.2.1 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף נפגעי עבודה קבל מעל 9.3 מיליארד ש"ח נומינלי, וקרוב ל-21.3 מיליארד ש"ח במונחים ריאליים, כולל ריבית. בחשבון הענף רשום כ-3.5 מיליארד ש"ח כאשר התחייבויותיו מהווים כ-31 מיליארד ש"ח. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ-27.7 מיליארד ש"ח. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ-59 מיליארד ש"ח. (הכל רק שאלה של חשבונאות). במילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הנם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים. (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור – השתתפות האוצר). במילים פשוטות, הענף שמנוהל מכמה אפיונים כביטוחי, כבר מזמן פשט רגל.
- 15.3 גם המדדים האחרים מצביעים על בעייתיות המצב:
- 15.3.1 עודף התקבולים על התשלומים שווה ל-37%, ז"א, החוסר בתקבולים לעומת התשלומים מהווה 37% מהתשלומים.
- 15.3.2 הקפאת הקצבאות וביטול הצמדתן לשכר נתנו את אותותיהם החיוביות לכמה שנים בעבר והתשלומים הריאליים נשארו יציבים לכמה שנים. אבל, כפי שתוארתי בעבר, הדברים האלו היו רק "אמת חלקית" והצגתם מטעה. גם בשנת 2009 וגם השנה, התשלומים הריאליים עלו ב-6.0% וב-3.5% בהתאמה.
- 15.3.3 שיעור הכיסוי הקופתי אשר מזמן ירד מתחת לרמת המינימום אשר נקבעה ע"י מועצת המוסד: 3 שנות הוצאה, (שעלה בשנת 2008 ל-1.5 שנות כיסוי, רק בגלל ההעברה של 1.5 מיליארד ש"ח (פלוס ריבית) מענף ילדים), ירד בשנת 2009, ל-1.3 (וזאת למרות השינוי בשיטת הערכת הנכסים לפי השיטה של שווי הוגן) והשנה ל-1.0.
- 15.3.4 בעקבות השינויים בבסיסי החישובים עבור יתרת נכסי הענף וקרנות הביטוח במשך ארבעת השנים האחרונות היו תנודות ריאליות יחסית גדולות בנתונים האלו (יתרת נכסי הענף וקרנות הביטוח) ובנתונים התלויים בהם (גרעון אקטוארי וכיסוי אקטוארי). ולכן, למרות שלא ניתן להגיע למסקנה שיש מגמה לגבי ההתפתחות העתידית, ניתן לסכם שהמצב הנוכחי בעייתי.
- 15.4 בנספח מס' I, ניתן לראות את ההשפעה של שינויים שונים על הגידול בקרן הביטוח של הענף.
- 15.5 לסיכום – יש מה לעשות בענפי המל"ל ובפרט בענף נפגעי עבודה שמנוהל מכמה אפיונים כביטוח עסקי. יש הרבה מה לעשות, גם בשטחו של המחוקק וגם לא בשטחו של המחוקק (אלא במוסד).
- 15.6 ראו נספח מס' I בשביל פרספקטיבה אחרת של קרנות הביטוח (ונכסים) של המוסד – הסבר לפי תזרים המזומנים וערכם שבדוחות הכספיים לפי שיטת השווי ההוגן.

16. ענף ביטוח אמהות (ראו לוח 5)

- 16.1 כבר יותר מ-10 שנים תשלומי הענף עולים על התקבולים. העודף השלילי של התקבולים על התשלומים היה השנה בגובה של 48% מהתשלומים.
- 16.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף אמהות קבל קרוב ל-20.2 מיליארד ש"ח במונחים ריאליים, כולל ריבית. השנה, כמו בשנים 2005, 2006 ו-2009, התרוקנה קופת הענף, ורק לסגירת המאזן היתה העברה לאפס את חשבון הענף. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ-0.2 מיליארד ש"ח. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא מעל 20 מיליארד ש"ח. (הכל רק שאלה של חשבונאות).
- 16.3 כבר מספר שנים אין כסף בחשבון הענף בלי ההעברות מענף ילדים. אין לדבר על שיעור הכיסוי הקופתי אשר ירד מתחת לרמת המינימום הנדרשת בסוף שנת 2003, (שנת הוצאה אחת). השיעור עומד היום על 0 שנות כיסוי. בשנים האחרונות, היו מקרים שבהם יתרת נכסי הענף הייתה חיובית, אבל רק בגלל העברות מענף ילדים. בלי ההעברות, אין כסף לתשלומים בענף.
- 16.4 עקב השינויים בחוק, משנת 2007, האוצר משתתף בכ-160 מיליון ש"ח לשנה במימון הענף. (ראו סעיף 14.3.2.2 של דו"ח שנת 2006, לגבי רישום נכס בעתיד). אבל זה לא מספיק. בשונה מכמה ענפים אחרים (זו"ש, נכות כללית וילדים) ההשתתפות הזאת מן האוצר אינה מוגדרת כאחוז מדמי הביטוח. אולי (?) זה ההסבר של הירידה בהשתתפות האוצר כאחוז מדמי הביטוח, מ-7.6% ל-6.9%. (הגידול בדמי ביטוח היה יותר מהעדכון של הסכום של השתתפות מן האוצר. כדאי לעיין האם זה "הרצוי").
- 16.5 לסגירת המאזן, הופעל ה"הפתרון הרגיל" של העברת נכסים מענף אחר (ענף הילדים). יש לזכור שהעברה כזאת דורשת את הסכמת המועצה ואישור השר (לפי סעיף 28 של החוק). בשביל למנוע חזרה של מצב דומה לשנה הבאה, ברור שהמצב דורש נקיטת הצעדים המידיים והמתאימים לטיפול בבעיה. ברור שבסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכנסת שינויים בתנאי החוק.
- 16.6 כפי שמודגש לעיל בסעיף 10 יש לאתר את מקור התשלומים בענף – הרי חשבון הענף התרוקן מזמן!

17. ענף ביטוח ילדים (ראו לוח 6)

- 17.1 משנות התשעים בוצעו שינויים מרחיקי לכת בזכאויות וגם במקור המימון של הענף. בכל המהפכות מצבו הכספי של הענף עמד איתן. גם אחרי ביצוע העברות הכספיים בשנות התשעים והעשור האחרון מן הענף לענפי הביטוח הנמצאים במצוקה כספית, התאושש מצבו הכספי של הענף במהירות.
- 17.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף ילדים העביר קרוב ל-153 מיליארד ש"ח במונחים ריאליים, כולל ריבית לענפים אחרים של המוסד. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, העודף המצטבר של הענף הוא כ-100 מיליארד ש"ח. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה

א' כבר כולל את ההעברות האלו כהוצאות לענף. ז"א, העודף המצטבר בלי העברות הוא כ- 253 מיליארד ש"ח, יותר מכל נכסי המוסד. (הכל רק שאלה של חשבונאות.)

- 17.3 למצבו המזהיר של הענף ישנן מספר סיבות, ובהן :
- 17.3.1 אי- הצמדה של גמלאות הענף לשכר הממוצע במשק (נזכיר שמשנת 2006 בוטלה הצמדה לשכר גם בענפים אחרים),
- 17.3.2 הגדרת הענף כענף שאין להציג בשבילו קרן הביטוח (ולכן הטווח לשיעור הכיסוי הקופתי המוגדר הוא רק 1-2),
- 17.3.3 והסיבה העיקרית - השתתפותו של משרד האוצר.
- 17.4 כאמור לעיל, יש החלטת מינהלה לבחון מחדש את מדיניות המוסד לגבי חישוב הקרנות. להחלטות שיתקבלו בנושא יכולה להיות השפעה לא קטנה על מצבו של הענף. בינתיים, מצב הענף חזק.
- 17.5 משרד האוצר העביר בעבר מידי שנה לקופת הענף כ- 160% מסכומי דמי ביטוח. בשנים האחרונות אחוז ההשתתפות השתנה לפי שיקולים שונים. השנה, ההשתתפות חזרה לגובה הנמוך של כ- 160%. משרד האוצר משתתף למעשה (דרך הדלת האחורית) במימון של הענפים הגירעוניים של המוסד כאשר מתבצעות העברות כספיות מנכסי הענף לענפים אחרים.
- 17.6 ניתן לראות שלמרות שבסה"כ, דמי ביטוח למוסד עלו ב- 8.5% ריאלי, הייתה עליה ריאלי של 8.7% בדמי ביטוח של ענף ילדים.
- 17.7 תשלומי הענף משתנים לפי החלטות הממשלה ויש אי וודאות לגבי ההתפתחות העתידית. השנה, היה גידול ריאלי של 8.4% בתשלומי הענף מול גידול ריאלי של 5.3% בסה"כ תשלומי המוסד.

18. ענף ביטוח אבטלה (ראו לוח 7)

- 18.1 יש אי – וודאות גדולה לגבי שעורי האבטלה בעתיד.
- 18.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף אבטלה קבל כ- 46 מיליארד ש"ח במנחים ריאליים, כולל ריבית, (כ- 12 מיליארד מענף מילואים והיתר מענף ילדים). גם יתרת נכסי הענף וגם הגרעון המצטבר של הענף (מרשימה א' של הדוחות הכספיים) הנם 0. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות מענפים אחרים כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ- 46 מיליארד ש"ח. (הכל רק שאלה של חשבונאות.)
- 18.3 תשלומי דמי אבטלה ירדו השנה ריאלי בכ-18%. תקבולי דמי הביטוח מהווים רק 23% מהתשלומים. ההעברות הכספיות אל הענף אשר מתבצעות כל שנה ברציפות החל משנת 1999 עוזרות רק לתקופות קצרות. גם לאחר ההעברות במשך שנת הדו"ח חשבון הענף נשאר ריק.
- 18.4 לפי סעיף 28ב של החוק, מימון גירעונות הענף יבוא מענף ילדים (בינתיים, ולא מן האוצר). המשמעות היא: צמצום המקורות לכיסוי גירעונות של הענפים האחרים הנמצאים במצוקה הכספית.
- 18.5 הוועדה שקבעה את הטווח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח, בכוונה לא קבעה שיעור לענף בגלל האופי המיוחד שלו המחייב את צבירת הנכסים בתקופות של תעסוקה מלאה לכיסוי הוצאות בתקופות של שפל כלכלי. ברור שבמקור, לפני השינוי של סעיף 28ב, כוונת הממשלה הייתה לטפל בענף מנקודת מבט מקור-כלכלית הדורשת מקורות מימון אחרים של המדינה. חבל שמבטלים השקפות לטווח ארוך ובוחרים פתרונות לטווח הקצר.
- 18.6 לא ברור למה ברשימה ג', אחרי שנתיים של 0 ריבית במשך השנה, בשנת הדוח שוב יש ריבית שלילית של מעל 37 מיליון ש"ח. האם היה שינוי במדיניות החשבונאית?¹³

19. ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר) (ראו לוח 8)

- 19.1 יתרת נכסי הענף המשיך לרדת והגיעה לשיא נמוך של כ- 465 מיליון ש"ח.
- 19.2 המדדים התזרימיים בלתי יציבים, אבל המגמה ברורה – בעיות בעתיד הקרוב. השנה :
- 19.2.1 התשלומים עלו ריאלי במעל 25%,
- 19.2.2 זו כבר השנה השמינית ברציפות שהתשלומים עולים על התקבולים! העודף השלילי של התקבולים על התשלומים היה השנה בגובה של 58% מהתשלומים.
- 19.2.3 דמי ביטוח מכסים רק כ- 34% מן התשלומים השוטפים.
- 19.3 למרות שכבר כמה שנים הערתי שחשוב להבין שכבר הופרשו כמיליארד ש"ח עבור הזכאים לגמלה כנכסים מיועדים, ויתרת נכסי הענף הנשארת נה מיועדת לעתיד, החשבונאות ברשימות מושכת מידי שנה מעל 50 מיליון ש"ח לשנה מהענף, מעבירה אותם לענפים אחרים ומדלדלת את יכולת הענף.
- 19.4 הוועדה שקבעה את הטווח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח, בכלל לא התייחסה לענף פש"ר. לפי דעתי, הטווח לענף לא צריך להיות 1-2 אלא גבוה ורחב יותר. (גם לענף הזה, כמו לענף אבטלה, יש אופי מיוחד המחייב צבירת נכסים בתקופות של תעסוקה מלאה לצורך הוצאות בתקופות של שפל כלכלי. ועוד פעם אני חוזר על כך, שלדעתי הגיע הזמן להקים וועדה חדשה שתדון בעניין.)
- 19.5 ראו הסברים נוספים בסעיף 19 בדו"ח לשנת 2004. ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007 לגבי הפרדה בין דמי ביטוח שנגבו ובין שיפוי האוצר, וחלוקת ריבית לפי ענפים.

¹³ לכאורה, ההעברות לענף, (מענף ילדים), לא בוצעו מידי חודש בחדשו, אלא רק בסוף השנה, (כנגד הנדרש ע"פ החוק).

20. חשבון מימון הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח תאונות וענף ביטוח שרות מילואים

- 20.1 חשבון מימון הענקות מטעמי צדק הוא יחסית קטן מאוד.
20.1.1 יתרת נכסי הענף הגיעה השנה רק לכ - 1 מיליון ש"ח. בלי פעולה דחופה, הקופה צפויה להתרוקן במשך שנה הבאה.
- 20.2 בענף ביטוח תאונות, אפילו העברת חלק מיתרת נכסי הענף בסוף שנת '97 לא גרמה בעיות לענף, מכיוון שתשלומיו קטנים יחסית לתקבולים. צפוי המשך התהליך של התעצמותו הכלכלית של הענף.
- 20.2.1 ניתן לראות בלוח 0.2010 שיש תקבולים של כ- 262 מיליון ש"ח ותשלומים של כ- 23 מיליון ש"ח. נצברו בענף כ - 4.1 מיליארד ש"ח ואין תחזית שהתהליך ישתנה בעתיד. ניתן להציע:
- 20.2.1.1 להעביר סכומים רציניים (כפי שנעשה בעבר) לענפים אחרים,
20.2.1.2 לצרף את הענף להיות תת-ענף/חלק מענף נכות כללית, (בדומה לתת-ענף של דמי פגיעה בענף של נכות נפגעי עבודה).
- 20.3 ענף שרות מילואים הפסיק לפעול כענף של המוסד בשנת 1999.
- 20.4 אין לוחות נפרדים עבור הענפים הללו בדו"ח. הנתונים כלולים בסה"כ של כל הענפים.

21. סיכום - לענפי ביטוח של המוסד

- 21.1 טרם שמעתי את הטענה מפי "העשירים" ששילמו דמי ביטוח לפי אחוזים משכרם היחסית הגבוה, "שילמתי יותר מדי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי לקבל יותר". וגם אם תושמע טענה שכזאת היא תהיינה בלתי מוצדקת - בהנחה שאכן קיים סבסוד צולב, שבו העשיר משלם יותר, ומי שפחות עשיר משלם פחות. העודף שהאחד משלם מכסה את הגרעון בתשלומיו של השני. ובלי ההנחה הזאת, הרי פני המוסד ישתנו בהרבה - אפשר ללכת בדרך של קרנות הפנסיה הוותיקות או בדרך של ביטוח חובה לרכב... (אבל סבסוד צולב הוא המבנה של המוסד כיום - נתינת שירות שווה לכולם ותשלום כמו מס ללא קשר להחזרים עתידיים).
- 21.2 גם בדוחות הקודמים וגם בדו"ח הנוכחי השתדלתי להדגיש שני נושאים עיקריים: בביטוח הסוציאלי של מדינת ישראל חייבת להיות **שקיפות** בדיווחים **וערבות חברתית** בין כל תושבי המדינה (בלי להבדיל בין "מבוטחי" המוסד ולא "מבוטחים"). בתקופה האחרונה של כמה שנים, יש החלטות שהתקבלו על ידי המחוקק שעשויות לשפר את מצבו הכספי של המוסד, אבל גם יש החלטות מסוג אחר, להרעת מצבו הכספי של המוסד. נחכה ונראה. לדעתי, יש עוד שינויים להכניס.
- 21.3 תקוותי ואמונתי שכל באי עולם יכירו (כפי שהיה בעבר), ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

- 22.1 **גירעון אקטוארי ***
 מוגדר, באופן מתמטי, כ"קרן הביטוח" בניכוי "יתרת נכסי הענף", שני הגורמים לפי הגדרתם המצומצמת. במילים "פשוטות": המדד מייצג את סכום הכסף שחסר בחשבון הענף כשהערך המהוון של תשלומים (לפי הנחות התחזית, רק לזכאים לקבל קצבאות בסוף שנת דו"ח [שיחיו/ימותו וכו' לפי הנחות התחזית]) הוא יותר גדול מן הערך המהוון של ההכנסות מן הנכסים הקיימים (שיקבלו עליהם תשואה לפי הנחות התחזית) וההערכות נעשו לפי שיטה חשבונאית מסוימת.
 ברור שהמדד הוא מסוג המדדים ה"מאזניים" ומיועד לתת תשובה לשאלה "כמה אני שווה".
 יש גם הגדרות אחרות למונח המשנות את משמעותו, (לא נתעמק עכשיו בעניין, נשאיר את זה לעתיד). למונח שהגדרתי כאן הייתי קורא לא "גירעון אקטוארי" אלא "גירעון אקטוארי חשבונאי".
- 22.2 **דמי ביטוח**
 דמי ביטוח לפי החוק, כולל שיפוי האוצר לפי סעיף 32(ג) של החוק.
- 22.3 **החוק**
 חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה – 1995.
- 22.4 **התחייבות ***
 הנתון יוצג כ"התחייבות" בדוחות הכספיים. ז"א, התייחסותו של הגוף המדווח אל הנושא היא כאל "התחייבות" (יש משמעות מוגדרת למילה במילון של ראיית חשבון) ולא רק כאל מונח אחר שאינו "התחייבות", ו"התחייבות" מוכרת בעת דיווח.
- 22.5 **זכאים לגמלה**
 ההתחייבויות המתייחסות להוצאה בגין שנת הדו"ח או בגין השנים שקדמו לשנת הדו"ח וטרם שולמו למבוטחים (ואפילו לאלו שטרם הגישו תביעה למוסד). ההתחייבויות הנ"ל מהוות למעשה חוב למבוטחים שנוצר בתאריך הגשת הדו"ח.
- 22.6 **יתרת נכסי הענף ***
 הנכסים שניתן להתייחס אליהם כמיועדים לתשלומים שתאריך ביצועם אחרי סוף שנת הדו"ח ושאינם נכללים בנכסים מיועדים אחרים והערכת הנכסים נעשה לפי שיטה חשבונאית מסוימת.
- 22.7 **שיעור כיסוי אקטוארי ***
 מוגדר, באופן מתמטי, כיחס בין "יתרת נכסי הענף" ל"קרן הביטוח". במילים "פשוטות", חלק של קרן הביטוח שיש עליו כיסוי נכסים לפי שיטה חשבונאית מסוימת. המדד מתייחס רק להתחייבות עבור תשלומים עתידיים ולא לוקח בחשבון את החובות עבור העבר.
- 22.8 **סבסוד צולב**
 שיתוף בין הקבוצות השונות כשקבוצה אחת תורמת יותר מנקודת מבט מסוימת והקבוצה האחרת תורמת יותר מנקודת מבט אחרת. נקודות המבט יכולות להיות שונות והתרומות אינן בהכרח שוות.
- 22.9 **קרנות ביטוח ***
 אומדני התחייבויות עבור תשלומים עתידיים מסוף שנת הדו"ח (ולא עבור זכאים בגין גמלאות עד סוף שנת הדו"ח) של ענפי הביטוח בסוף שנת הכספים כלפי אלו המבוטחים או תלוייהם שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה. הערכת ההתחייבויות נעשתה לפי שיטה חשבונאית מסוימת.
 הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה" בענפי ביטוח זקנה ושאיירים (זו"ש להלן), נכות כללית, סיעוד ונפגעי עבודה.
 בגלל מורכבות הנושא מומלץ לקרוא את הסברים והבהרות מעמיקים יותר בנספח מס' I. לדו"ח לשנת 2000.
- 22.10 **רשימות לפי ענפים**
 הנתונים המפרטים מידע לפי ענפי הביטוח ומצורפים למאזן ולדוחות הכספיים, בלתי מבוקרים, משנת 1999 עד שנת הדו"ח.
- 22.11 **שיעור כיסוי קופתי ***
 היחס בין יתרת נכסי הענף בסוף השנה לסה"כ תשלומי הענף במשך שנת הדו"ח, בהתחשב בעליית מדד המחירים לצרכן במשך השנה. באופן מתמטי, (אבל לא בהכרח באופן ראלי), שיעור זה מבטא את היקף נכסי הענף בסוף כל שנה ביחידות הוצאה של אותה שנה ובמחירים קבועים.

* ראו סעיף 4.2

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2010
נספחים

23. נספח מס' I. הערות לגבי השינויים המוזכרים לעיל – ועוד

- 23.1 מינהלת המוסד המשיכה את המדיניות של ביטול העמסת ההוצאות המנהליות בהתחייבויות (קרנות הביטוח, זכאים לגמלה וזפע"ג). (ראו סעיפים 9 ו- 24.12). (ראו סעיף 23 בדוח שנת 2008).
- 23.1.1 בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל יש העמסת ההוצאות המנהליות בהתחייבויות זפע"ג.
- 23.1.2 בדוחות הכספיים של המוסד אין העמסת ההוצאות המנהליות בהתחייבויות זפע"ג (והתחייבויות אחרות).
- 23.1.3 אני משאיר לחשבונאים להחליט איזה כללים חשבונאים מקובלים ממשלתיים שייכים למוסד.
- 23.1.4 הנני מביא טבלה להמחיש את השפעת הכללת העמסת ההוצאות המנהליות בחישוב ההתחייבויות (יש הערכה עבור ההוצאות המנהליות "הרגילות" וגם הערכה עבור ההוצאות הכוללות גם את ההוצאות המנהליות הכוללות ב"גמלאות ותשלומים אחרים" בדוחות הכספיים. [ראו נספח II. בדו"ח לשנת 2007].

התחייבות (קרן ביטוח או זפע"ג)	התחייבות במאזן (במיליארדי ₪)	הוספה עבור ההוצאות ה"רגילות" ¹⁴	הוספה הכוללת גם ההוצאות ב"גמלאות ותשלומים אחרים"
זו"ש	213.4	0.60%	0.63%
נכות כללית (ברוטו)	94.2	2.78%	3.69%
נפגעי עבודה	30.6	5.10%	7.43%
סיעוד (ברוטו)	16.5	1.25%	4.04%
זפע"ג (ברוטו) ¹⁵	4.3	1.00%	1.00%

- ז"א, המשך מדיניות של העמסה היה מגדיל את ההתחייבויות בכ- 5.7 מיליארד ₪ (או בכ- 7.8 מיליארד ₪, כולל הוספה עבור ההוצאות ב"גמלאות ותשלומים אחרים"). (עם ההשלכות המלוות על הגרעון). ההוצאות האלו יהיו בעתיד (עם ההגבלה של אי-וודאות לגבי כל הערכה לעתיד), והכללתם (או אי-הכללתם בהתחייבויות) הוא תוצאה של הגדרת הכללים החשבונאיים המקובלים לפי הנחיות המנהלה.
- 23.2 גם השנה, כמו בשנים האחרונות, הדוחות הכספיים אינם מתייחסים באופן מפורש למשבר הכלכלי (לא העולמי ולא המקומי). (ומהניתוח של הדוחות של 2007 - 2010, לא אפשרי לנבא את חומרת המשבר). אבל משנת 2009, בעקבות השינוי במדיניות המוסד לגבי הכללים החשבונאיים לפיהם המוסד מכין את ההתחייבויות (לפי שיטת שווי הוגן – עם ווקטור ריביות בהיוונים), יש הכרה של המשבר באופן עקיף (דרך ווקטור הריביות). להערכת, יהיו שינויים מהותיים במאזן המוסד בשנים הבאות.
- 23.3 מידי שנה, בכל דוחות האקטואר, חזרתי והמלצתי "לעיין פעם נוספת גם בהסברים לדו"ח של שנת 2000 (ובדוחות שבאו אחריו)". בשנת 2009 הוספתי כמה תרשימים לעזור בהבנת השינויים המהותיים במאזן המוסד – בקרנות הביטוח (ההתחייבויות) ובאג"חים (הנכסים), בעקבות השינויים בווקטור ריביות של שיטת שווי הוגן. גם השנה יש תרשימים דומים (עם שינויים מסוימים).
- 23.4 תרשים 4 מציג את התשלומים העתידיים אחרי שנת הדו"ח, עבור האוכלוסייה הנכללת בקרנות הביטוח, במונחים מדווחים לסוף שנת 2009, עבור ארבעת הענפים עם קרנות ביטוח, בנפרד עבור כל ענף. התרשים גם מציג את התשלומים העתידיים לסוף שנת 2010, במונחים מדווחים, עבור ארבעת הענפים בחד. מידי שנה הודגש בדוחות הכספיים שההתחייבויות האלו חושבו עבור הדוחות האלו לפי כללים חשבונאיים מקובלים - (ראו סעיף 22.9) - כלפי אלו מהמבוטחים או תלוייהם שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה. ניתן לראות בתרשים:

¹⁴ השתמשתי בתוספות העמסה מדו"ח לשנת 2007.

¹⁵ בעבר, כשהיתה העמסה בקרנות הביטוח, הורדתי את העמסה עבור ההוצאות המנהליות בזפע"ג. כשאין העמסה הגדולה בקרנות, יש להוסיף העמסה בזפע"ג.

- 23.4.1 בהתאם להגדרת האוכלוסייה, לפי הנתונים לסוף 2009, תהיה ירידה בתשלומים. אבל מכיוון שהיו שינויים לתחזית של סוף שנת 2009, והגורם העיקרי היה המצטרפים החדשים במשך 2010 לאוכלוסייה של מקבלי קצבאות בסוף 2009, כפי שמוצג בתרשים, התחזית לתשלומים עתידיים בסוף 2010 הנה מעל התחזית לסוף 2009. וככה ימשיך בעתיד, עם קבוצה חדשה של מצטרפים לאוכלוסיית מקבלי קצבאות, כל שנה עתידית.
- 23.4.2 תחזית תקופת התשלומים עבור ענף סיעוד, עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדוח, היא יחסית קצרה – בהתאם לתוחלת החיים הקצרה של מקבלי הקצבאות, (הרי הם זקנים מאוד).
- 23.4.3 הענפים עם תחזית של תשלומים לתקופה ארוכה הנם נפגעי עבודה וז"ש – יש נכים צעירים בענף נפגעי עבודה, ושאיירים יחסית צעירים בענף ז"ש.
- 23.4.4 תקופת התשלום עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדוח בענף נכות כללית היא באמצע – נכי הענף עוברים לענף ז"ש כשיגיעו לגיל פרישה.
- 23.4.5 התרשים אינן מייצג את הערך המהווה של התזרים, את קרנות הביטוח במאזן.
- 23.5 תרשים 5 מציג את התשלומים העתידיים לארבעת הענפים עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדוח, והערכה לתקבולים העתידיים אחרי שנת הדוח עבור האג"חיים הקיימים בסוף שנת 2010, במונחים ריאליים. ניתן לראות בתרשים:
- 23.5.1 התשלומים יהיו הרבה מעבר לתקבולים מהנכסים, מיד בשנה הראשונה. ואפילו כשנקבל מימון אחר לכסות את החוסר, (לדוגמא, מדמי ביטוח עתידיים), אחרי 20 שנה, בכלל לא יהיו נכסים (מקוריים).
- 23.5.2 בתקבולים, המוסד יקבל כסף גם עבור פירעונות וגם עבור הריבית המובטחת, הכול לפי תנאי ההשקעות של כל אג"ח בנפרד.
- 23.5.3 כל שנה יהיו פירעונות של השקעות העבר, ולכן תקבולי הריבית ירדו.
- 23.5.4 ברור שיהיו תקבולים ממקורות אחרים (דמי ביטוח והשתתפות האוצר והשקעות חדשות) ותשלומים לסוגיהם וכולם ישפיעו על תזרים הנטו של המוסד (ויכתיבו האם יהיו עודפי מזומנים להשקיע באג"חיים חדשות או לא).
- 23.5.5 ברור שבפועל, התשלומים והתקבולים לא יהיו כמו בתרשים.
- 23.5.6 התרשים אינן מייצג את הערך המהווה של התזרים, האג"חיים במאזן.

23.6 השינוי המהותי שהשפיע על מאזן המוסד בשנים האחרונות, הוא תוצאה של השיטה החשבונאית הממשלתית – הערכת התחייבויות וחלק מהנכסים לפי שווי הוגן. תרשים 6 מציג את הווקטורים השונים לפי שנים לפירעון של אג"חי הממשלה לסוף שנת 2008, 2009, 2010 זמני, ו- 2010 סופי. "ווקטורי הריביות" שהתקבלו ממשד האוצר, מאפשרים היוון של התזרימים העתידיים, גם של תשלומים וגם של תקבולים. ניתן לראות בתרשים:

- 23.6.1 ווקטור הריביות לסוף 2009, מציג ציפייה לתקופה קצרה עם שיעורי ריביות הרבה יותר נמוכות מהווקטור לסוף שנת 2008. והמשמעות ברורה – היוון לפי ווקטור של 2009 ייתן ערך מהוון יותר גבוה מהוון לפי ווקטור של 2008.
- 23.6.2 הנני מסכם את הערכת ההתחייבויות והאג"חיים לסוף 2010, במיליארדי ש"ח והשפעת שינוי של היוון הנתונים האלו, לאותו תאריך, לפי ריביות שונות ב-0.5%. ניתן לראות ששיעור הריביות משפיע באופן מהותי על תוצאות החישובים. כמה דוגמאות:
- 23.6.2.1 היוון ז"ש לפי הווקטור בסוף שנת 2010 ה"זמני", היה מגדיל את הערך ל- $213.4 * (1 + 0.016) = 216.8$ מיליארד ש"ח.
- 23.6.2.2 "היוון" ז"ש לפי 0% ריבית, ז"א התזרים בלי היוון, היה מגדיל את הערך ל- $213.4 * (1 + 0.258) = 268.5$ מיליארד ש"ח.

התחייבות או נכס	ערך במאזן ¹⁶	ווקטור 2010 זמני ¹⁷	ווקטור 2009 ¹⁸	"ווקטור 2008" ¹⁹	לפי 5.0% ²⁰	לפי 0.0% ²¹
ז"ש	213.4	1.6%	-2.5%	-6.4%	-19.2%	25.8%
נכות כללית (ברוטו)	94.2	1.7%	-2.4%	-6.3%	-19.3%	28.7%
נפגעי עבודה	30.6	2.6%	-2.7%	-6.5%	-22.0%	42.4%
סיעוד (ברוטו)	16.5	0.5%	-1.3%	-5.0%	-12.0%	6.3%
אג"חיים ²²	182.1	0.9%	-2.3%	-6.2%	---	14.8%

¹⁶ לפי ווקטור ריביות לסוף שנת 2010 (ז"א, אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) אשר חושב על ידי חברת "שערי ריבית")
¹⁷ לפי ווקטור ריביות לסוף שנת 2010 זמני. ז"א, זה השינוי בפרספקטיבה מהתחזית של סוף 2010, לו היינו משתמשים בווקטור מסוף 2010, בדומה לסוף 2009 - ווקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, (הווקטור שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים)

¹⁸ לפי ווקטור ריביות לסוף שנת 2009. ז"א, זה השינוי בפרספקטיבה מהתחזית של סוף 2010, לו היינו משתמשים בווקטור מסוף 2009. - ווקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, (הווקטור שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים)

¹⁹ כמתואר לעיל בסעיף 8, בשנת 2008, מינהלת המוסד קבעה כהנחת יסוד את שיעור הריבית לחישוב ההיוון של קרנות הביטוח עבור הדוחות הפורסמים. בדוחות של שנת 2009, היתה התייחסות לסוף שנת 2008 לחישובים לפי ווקטור ריביות לסוף שנת 2008. ז"א, זה השינוי בפרספקטיבה מתחזית של סוף 2010, לו היינו משתמשים בווקטור מסוף 2008. - ווקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, (הווקטור שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים)

²⁰ לפי ריבית אחידה של 5.0%, ז"א, זה השינוי בפרספקטיבה מתחזית של סוף 2010, לו היינו משתמשים בתחזית של החישוב בדוחות המוסד של השנים לפני 2008 (שהיא שווה ל- "ווקטור" של 5% קבוע)

²¹ לפי ריבית אחידה של 0.0%, ז"א, זה התזרים בלי היוון של ריביות

- 23.6.3 יש להוון את התזרים העתידי לפי ווקטור ריביות המייצג את הציפיות העתידיות של המצפה. בדומה לשנה הקודמת גם השנה, מינהלת המוסד החליטה לאמץ את נקודת המבט שבדוחות הכספיים של המדינה, גם עבור התשלומים וגם עבור התקבולים.
- 23.6.4 מכל השינויים במשך השנים האחרונות, לדעתי, ניתן לסכם:
- 23.6.4.1 מוצהר שהמוסד מתכוון לאמץ כללים חשבונאיים מקובלים ממשלתיים.
- 23.6.4.2 בנוסף, המוסד מאמץ לא רק את הכללים האלו אלא גם את נקודת המבט בדוחות הממשלה – ובפרט לגבי שימוש להיוונים בווקטור ריביות שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים של המדינה.
- 23.6.4.3 הקפיצות במספרים (של הערכים המהווים של ההתחייבויות והנכסים) דורשים הסברים חדשים למדדים המשתמשים בהם, או לחילופין, פיתוח של מדדים חדשים.
- 23.6.4.4 חשוב לחשוב ולהתייחס למוסד, לא כגוף עצמאי, אלא כחלק מהממשלה. ז"א, יותר מתאים להתייחס לנתונים לגבי המוסד בדוחות הכספיים (בהנחה שאכן הנם מוכנים לפי הכללים המתאימים) ולא לפי ההצגה שבדוחות הכספיים של המוסד, ששם יש רק מבט מוגבל וחלקי ממערכת הרווחה של המדינה.
- 23.7 כדאי לעיין בשינויים שהיו מסוף שנת 2008.
- 23.7.1 היתה ירידה חדה בריבית מסוף 2008 לסוף 2009 - והיא כתוצאה מהמשבר הכלכלי.
- 23.7.2 אבל גם מסוף 2009 לסוף 2010 ניתן לראות את החמרת המשבר. לפי הווקטור של סוף 2009, הציפייה לריבית עתידית במשך 2010 היתה שלילית, קרוב ל- אפס אחוז. אבל היתה אמור להיות שיפור כבר ב- 2011 לריבית עתידית של כ- 0.63%, ובשנת 2012 לריבית עתידית של כ- 1.93%. אבל לפי הווקטור לסוף 2010, הציפיות הוחמרו – לשנת 2011, הריבית העתידית תהיה -0.14%, ולשנת 2012, הריבית העתידית תהיה 0.52%!
- 23.7.3 מוצגים חישובים לפי ריבית של 0% לטווח ארוך בטבלה לעיל. למרות שהאפשרות קיימת (ויש מדינה עם כלכלה "חזקה" בעולם במצב דומה כבר שנים) תקוותנו שלא תתממש בפועל כאן.
- 23.8 יש השלכות לא קטנות להצגת ההיוונים לפי שווי הוגן: גם בדוחות הכספיים של המוסד וגם בדוחות הכספיים של המדינה.
- 23.8.1 בדוחות הכספיים של המוסד, לו היינו ממשיכים את הציפיות של השנים מלפני 2008, (היוון לפי 5%), היינו רואים מספרים קטנים בכ- 22% – 12% עבור הקרנות וסכום של 152.7 מיליארד ₪ עבור האג"חים. ברור שהגרעון החשבונאי המתמטי היה משתנה.
- 23.8.2 בדוחות הכספיים של המדינה, אם גם הם היו מוכנים לפי השיטה שבדוחות המוסד של השנה²³, יהיה גידול מהותי בחובות המדינה באג"חים למוסד. הרי נכס של המוסד הוא חוב לממשלה²⁴. כמו כן, יהיה גידול בחובות המדינה (בדוחות המאחדים את המוסד) לגבי ההתחייבויות של המוסד. הכול שאלה של הכללים (החשבונאיים) (המקובלים) (הממשלתיים).
- 23.9 ואם כבר מזכירים את דוחות המדינה, כדאי להזכיר איך הם יראו לו היו מוצגים ההתחייבויות העתידיות של ענפי רווחה שאינם בתוך המוסד (כמו, ניידות, השלמת/הבטחת הכנסה...) ואם תהיה העברה של אחריות טיפול של ענפי (או חלק מענפי) המוסד למשרד אחר (כמו בריאות) עבור ענפים כמו סיעוד, אימהות, נכות כללית, נפגעי עבודה... הכול שאלה של הכללים (החשבונאיים) (המקובלים) (הממשלתיים).
- 23.10 בדרך כלל, אינני מתייחס לרשימה ב' בדוחות הכספיים, אבל גם בשנה שעברה וגם השנה, בגלל השינוי בשיטה חשוב להעיר הערה. יש הבדל גדול בין "ריבית" ברשימה ב' וברשימה ג'. ברשימה ג' (שמשם לקחתי את הנתונים בניתוחים שבדוחות האקטואר) מוגדרת המילה "ריבית" לפי תנאי ההשקעה המקורית כשיעור ריבית ריאלי על הסכום הנשאר באג"ח. ברשימה ב', ההכנסה מ"ריבית" לכאורה כוללת גם "רווחי הון" – התוצאה של היוון של תשלומים עתידיים (גם של פירעונות וגם של סכומי ריבית מובטחות). ז"א, כל ההפרשים העתידיים בין הריבית המובטחת לבין הריבית בווקטור ריביות נכנסים בסעיף "ריבית". ובמקרה של שינויים בווקטור ריביות, השינויים בערך המהוון יכנסו בסעיף "ריבית" בהתאמה. לדעתי, כדאי לחשוב על הצגה (חשבונאית) אחרת בשביל הבנת השינויים הציפויים.
- 23.11 במכוון, אינני מחשב את "הגירעון האקטוארי החשבונאי" (ראו הגדרת מונחים סעיף 22). הרי החישוב הוא תוצאה מתמטית, ולמוסד, צפוי שיהיה גרעון לפי ההגדרות החשבונאיות. לדעתי, יותר משמעותי להסתכל על ההתחייבויות והנכסים (לפי תזרימים ו/או ערכים מהווים) ולא על "הגרעון המתמטי האבסולוטי".

²² גם הערך לפי שווי הוגן (182.1 מיליארד ₪) וגם הערך המותאם (שהוא ההיוון של כל אג"ח בנפרד, לפי שיעור הריבית של האג"ח, ששווה ל- 152.7 מיליארד ₪) נלקחו מבאר 9 בדוחות הכספיים. האחוזים, הנם אומדנים להשפעת השינוי בווקטורים שונים.

²³ למרות שהמוסד קיבל מכתב מן החשבונאי הראשי של משרד האוצר ש"מדידת התחייבויות והשקעות באג"ח של המוסד על אותו בסיס, [לפי השיטה של שווי הוגן], יביא ל"הקבלה חשבונאית" נאותה... וההצגה החשבונאית כאמור עולה בקנה אחד עם הוראות התקינה החשבונאית הבינלאומית...", הדוחות של המדינה לסוף 2010 כבר פורסמו והערך של האג"חים אינו מוצג לפי השיטה של שווי הוגן, אלא לפי ערך מתואם! נשאלת השאלה: למה!

²⁴ ובאותו הגיון, יהיה גידול מהותי גם עבור אג"חים אחרים – עבור חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וכו'.

המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר
הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2010

24. זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד (זפע"ג להלן)

24.1 בעבר (עד וכולל שנת 1999), אגף החשב הכללי של משרד האוצר (האוצר להלן) עשה את החישובים ("פרו בונו ובלוי שום אחריות") עבור המוסד. מדיניות המוסד הייתה לכלול את המספר שסופק ע"י האוצר (בלי בדיקות ושינויים) בביאורים למאזן המוסד. משנת 1998 ההתחייבות עבור זפע"ג מופיעה בתוך המאזן.

24.2 עקרונית, אופן החישוב של זפע"ג ליום 31.12.2010 (השיטה האקטוארית, projected unit credit), היה עקבי לאופן החישוב של זפע"ג בעבר. המשכתי להשתמש במערכת שהאוצר משתמשת בה כבר כמה שנים. למיטב ידיעתי ולהערכתי, המערכת נבדקה ע"י אקטוארים עבור החשב הכללי וניתן להסתמך עליה (למרות שידוע שיהיו בה שיפורים עתידיים). המערכת נותנת "תזרים" של תשלומים עתידיים (לפי הפרמטרים המבוקשים). בהתאם לשיטת החשב הכללי עבור כל עובדי המדינה, השתמשתי בפרמטרים הנמצאים במערכת ומתאימים לעובדי המדינה, כפי שמתואר בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ל- 2010. (הבסיס מתואר להלן).

24.3 ההתחייבויות מחושבות בשיטת התחייבויות שנצברו (ACCRUED LIABILITIES) עד למועד הדו"ח הכספי ובהתאם להנחות ולנתונים המובאים להלן.

כדאי להדגיש שהמדיניות החשבונאית של המוסד לגבי ההתחייבות לזפע"ג היא כשל גוף עסקי רגיל - ההתחייבות כוללת התחייבות גם עבור פעילים ולא רק עבור מקבלי גמלאות (מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח היא להתחשב רק במקבלי קצבאות, כמתואר לעיל).

24.4 למרות שהשנה לא קבלתי את אישורה של מחלקת שכר על כך שקבצי האוצר הנם תקינים לשימוש, בהתחשב בכך שהחלק של התחייבויות זפע"ג מסך התחייבויות המוסד הוא יחסית זעיר אפשר להשלים עם אי-דיוקים מסוימים, אך לדעתי, יש לעשות בדיקות יותר רחבות לגבי הקבצים.

24.5 ההתחייבויות חושבו עבור אוכלוסיות המוסד הנ"ל:

24.5.1 עובדים פעילים: "קבועים" בפנסיה תקציבית (כל ההתחייבויות המפורטות להלן); ו"ארעיים" - אלו ש"אינם בפנסיה תקציבית" (רק החלק הממומן באופן "תקציבי" - [חלק הפיצויים שאינו בקרנות פנסיה ו/או בחברות ביטוח וכו']):

24.5.2 עובדים שפרשו, עקב הגיעם לגיל פרישה או עקב נכות ("גמלאים");

24.5.3 שאירוי של עובד/גמלאי.

24.6 זכויות מיוחדות (בנוסף לרגילות בפרישה) הכלולות בחישובים ושאינן כלולות בחישובים:

24.6.1 פדיונות ימי מחלה כלולים;

24.6.2 2.33% פיצויים עבור ארעיים כלולים,

24.6.3 ימי חופשה: החישוב נעשה ע"י "מחלקת השכר" של המוסד ולא ע"י לשכת האקטואר, ולכן לא כלולים בחישובים להלן.

24.7 בסיסים טכניים ואקטואריים:

24.7.1 שיעור הריבית להיוון ושיעור הגידול הריאלי בשכר עובד ובפנסיה גמלאי.

מערכת החישובים של זפע"ג היתה שונה מזו של קרנות הביטוח. בעבר, בעוד שבחישוב הקרנות השתמשתי בשיעור היוון "נטו" (הכלל את הריבית להיוון הרגילה ואת הגידול הצפוי בתשלומים ביהד, כמתואר לעיל בסעיף 8), במערכת של חישוב זפע"ג הגורמים היו נפרדים לחלוטין.

24.7.1.1 לפני 2008, בכדי להסביר את מדיניות המוסד לגבי הריבית להיוון של זפע"ג נטען: שאין השקעה מיוחדת המיועדת לכסות את התחייבויות זפע"ג ו/או התחייבויות קרנות הביטוח. יש רק סל של כל השקעות המוסד. ולכן, שיעור הריבית שהמוסד קיבל על השקעותיו היה מתאים להיוון כל סוגי ההתחייבויות. בשנת 2008, מינהלת המוסד קבעה שיעורי ריבית שונים, כהנחות יסוד, עבור שני סוגי ההתחייבויות (קרנות הביטוח וזפע"ג) וקבעה ריבית של 3.43% לחישובים של זפע"ג (שהיא היתה הריבית בחישובי התחייבויות זפע"ג של ממשלת ישראל). בשנת 2009, מינהלת המוסד שינתה את המדיניות החשבונאית שלה לגבי שיעור ריבית ההיוון ועברה לשיטת השווי ההוגן, גם עבור קרנות הביטוח וגם עבור זפע"ג. כמתואר לעיל בסעיף 8, לצורך ביצוע ההיוון, נלקח ווקטור ריביות של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד, (הווקטור שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים). השנה, שנת 2010, מינהלת המוסד המשיכה את המדיניות החשבונאית שלה לגבי שימוש בשיעור ריבית ההיוון שווה גם עבור קרנות הביטוח וגם עבור זפע"ג, לפי שיטת השווי ההוגן. אבל, כמתואר לעיל בסעיף 8, לצורך ביצוע ההיוון, נלקח ווקטור ריביות שונה מהשנה הקודמת.

24.7.1.2 שיעור גידול ריאלי בשכר עובד / פנסיה גמלאי: מבוסס על הנתונים שנבדקו באוצר. לגבי שיעור גידול ריאלי בשכר עובד, השתמשתי בגורמים של האוצר (המתאימים לכל עובדי מדינה) - גידול ריאלי בשכר העובד לפי מין/גיל (בעבר, של 3% לשנה). בשביל הגידול הריאלי בפנסיה גמלאי (שבעבר הקרוב, היה 1.45% לשנה), השתמשתי 0% לשנה (כמו שבשנתיים האחרונות). (ראו להלן).

24.7.2 לוחות גריעה. (לוחות תמותה לפעילים/פנסיונרים, לוחות לנכים, שיעורי נישואין)

למטרת חישובי התחייבויות, השתמשתי בלוחות גריעה לפי מספרי האוצר המופיעים בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ליום 31.12.2010, (לוח תמותה דינאמי על פי חוזר שוק ההון 3-6-2007 "דרך חישוב המאזן האקטוארי ומקדמי התקנון של קרן הפנסיה")

עם קידום לשנת 2010 בהתאם לנוסחת קצב הירידה בשיעורי התמותה לאחר 2001 ותוספת של גורם שיפור תמותה עתידי המשתנה לפי גיל ומין).

24.7.3 עזיבות לפני פרישה : מחוסר המידע המיועד לעובדי המוסד, השתמשתי בהערכות האוצר לגבי כלל עובדי המדינה, ששם פיתחו טבלה חדשה לפי מין/גיל.

24.8 בדומה לטיפול בשנים האחרונות, חישוב התחייבות זפע"ג לתאריך המאזן כולל השפעת ההסכם שנחתם ביום 12.01.2011 (אירוע אחר תאריך המאזן). השינוי העיקרי של ההסכם שיש לו השפעה על התוצאות הוא :

24.8.1 תשלומים מסוימים לגמלאים מסוימים קיימים, (והוא לא מהותי).

24.9 לא היו שינויים מהותיים אחרים.

24.10 ההתחייבות הברוטו ליום 31.12.2010 במיליוני ₪.

פנסיונרים	פעילים	סה"כ התחייבויות	
1,583	2,673	4,256	
3.7%	5.6%		גידול בהתחייבות בגלל שינוי בריבית היוון מווקטור ריביות של 2009 לוווקטור ריביות של 2010

24.11 התחייבות זפע"ג הנטו

24.11.1 לפי המדיניות החשבונאית של המוסד, משנת 1998 מציג המוסד בדוחות הכספיים שלו את התחייבות הנטו עבור זפע"ג במאזן המוסד (ולא רק בביאור, כבעבר). ההתחייבות הברוטו תוצג ב"פסיב" וחלק האוצר (המחושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המנהלית) ולכן ישתנה לפי השיטה של פיצול הוצאות מנהליות שבשימוש במוסד] יוצג ב"אקטיב".

24.11.2 בשביל חלוקת ההתחייבות המצטברת בין משרד האוצר לבין המוסד, היה נכון לחייב את האוצר כל שנה לא רק בחובות לפי שיטה של "התחשבנות של תשלומים מזומנים" (רק בהוצאות שוטפות של פנסיה) אלא גם בשינוי בהתחייבויות עבור זכויות עתידיות הנצברות. המדיניות של היום היא לא כזאת.

24.12 הוצאות מנהליות – לפי הנחיות המינהלה, חישבתי את התחייבות זפע"ג ללא הוצאות מנהליות (שהיו בחישובי משרד האוצר).

24.13 אין זכאים לגמלה ואין מקרים של זכאים שטרם דווחו.

24.14 הערות כלליות :

24.14.1 בשנים האחרונות היו שינויים מהותיים בענף הפנסיה של מדינת ישראל וביניהם: הפסקת כניסת עמיתים חדשים לקרנות הוותיקות, הלאמת הקרנות הוותיקות ולקיחת האחריות על הגירעונות ע"י המדינה (קרי משלמי המיסים), העברת המערכת משיטה של קרן מוגדרת זכויות (DEFINED BENEFIT) למערכת הפועלת עקרונית לפי השיטה של קרן מוגדרת הפקדות/"קרן מוגדרת תשואה" (DEFINED CONTRIBUTIONS).

24.14.2 שיקול לא מבוטל בהעברה היה חוסר מימון להטבות/לזכויות (ולא נדבר על הטבות המיוחדות/החריגות). חשוב לזכור ששיטת הפנסיה התקציבית, זפע"ג, היא מסוג של הגדרת זכויות, והזכויות הן מופלגות יותר משל הקרנות הוותיקות. בלי להיכנס לפרטים המורכבים, יש לציין שהיתה הצמדה של פנסיית גמלאי (שפרש בדרגה מסוימת לאחר שקיבל, כפי שהיה מקובל, דרגות פרישה), לשכר של פעיל בדרגה של הגמלאי. ז"א, היתה הצמדה לשכר (אומנם, לא לשכר הממוצע במשק), ולא "רק" למדד.

24.14.3 גם חברות בפנסיה התקציבית של המוסד סגורה. ניתן לשאול האם תהיה הלאמה של ההתחייבויות (קרי גירעונות – הרי אפילו אם יש נכסים [במוסד], יש גרעון). כבר שאלתי בעבר האם "יש צבע לכספי המוסד"? האם יש נכס מיועד להתחייבות זפע"ג? (ראו בנספח מס' IV. לדו"ח לשנת 2000).

24.14.4 לאחרונה מעודדים עובדי המדינה ובינם עובדי המוסד, לפרוש לפנסיה מוקדמת על ידי תוספות של הטבות נוספות בפרישה. ברור שיש עלות לתוספות הללו, והיא לא תוכננה מראש. לכן לא הייתי מתפלאת אם המספרים של התחייבויות זפע"ג של השנים הבאות ישתנו.

24.14.5 הדור הבא של משלמי מיסים (כולל "דמי ביטוח" של המוסד) ישלם את העלות.

24.15 כדאי להזכיר שתי הערות מדווחות הכספיים של ממשלת ישראל ליום 31.12.2006 שמתאימות גם למוסד :

24.15.1 הצורך בהנחות:

ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה, ייוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי המבוטחים האחרונים. עד אז, ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישלמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. מן הראוי לבחון ולעדכן את הנחות היסוד מזמן לזמן על בסיס נתונים עדכניים.

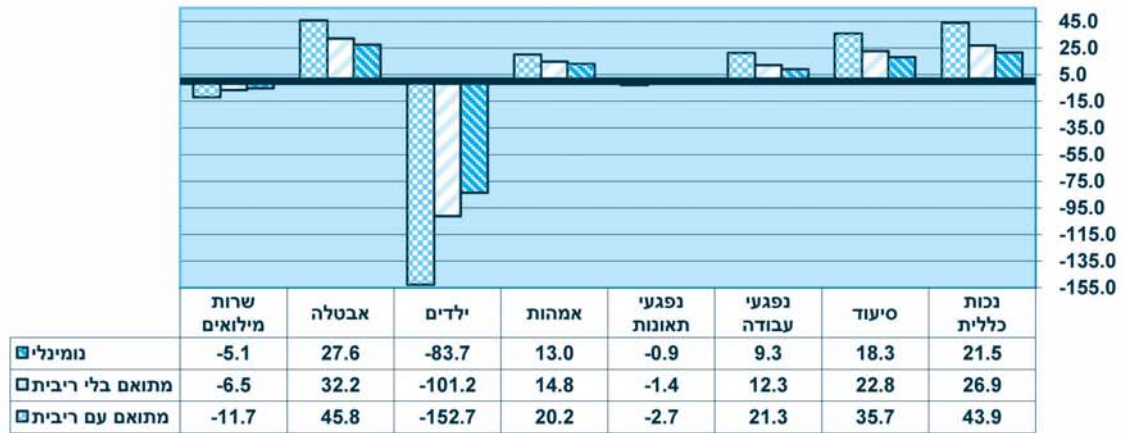
24.15.2 סבירות ההערכה:

היקף התחייבויות המוסד לקצבה ולזכויות אחרות בעד כלל עובדיו וגמלאיו, כפי שמוצג, משקף הערכה סבירה של ההתחייבויות, בהתחשב, בין השאר, במגבלות הנוגעות לטיב הנתונים הזמינים בעת עריכת החישוב, ולמגבלות לגבי בחינה של חלק מההנחות שבבסיס החישוב.

יחיאל גורן
ג'ורג' לונדון

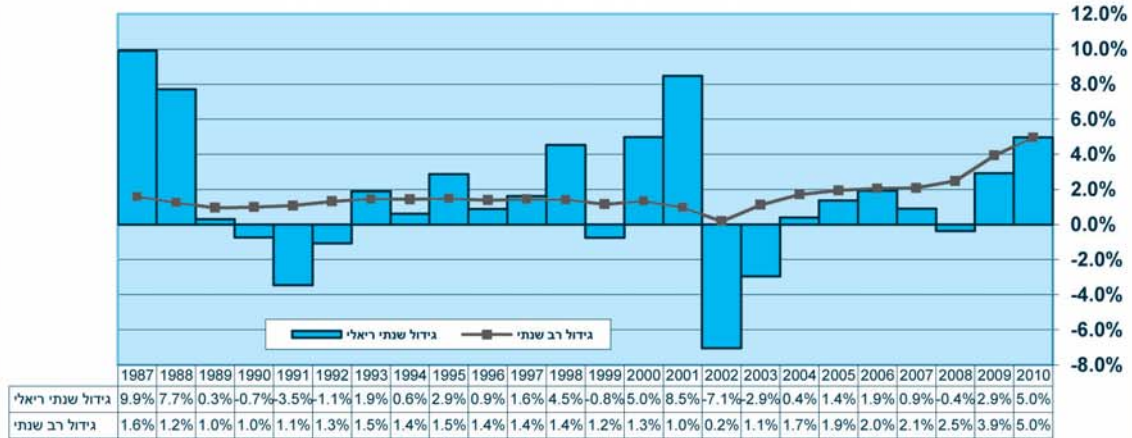
אקטואר המוסד לביטוח לאומי

תרשים 1. סה"כ העברות בין הענפים, משנת 1992 עד שנת הדו"ח, במיליארדי ₪.

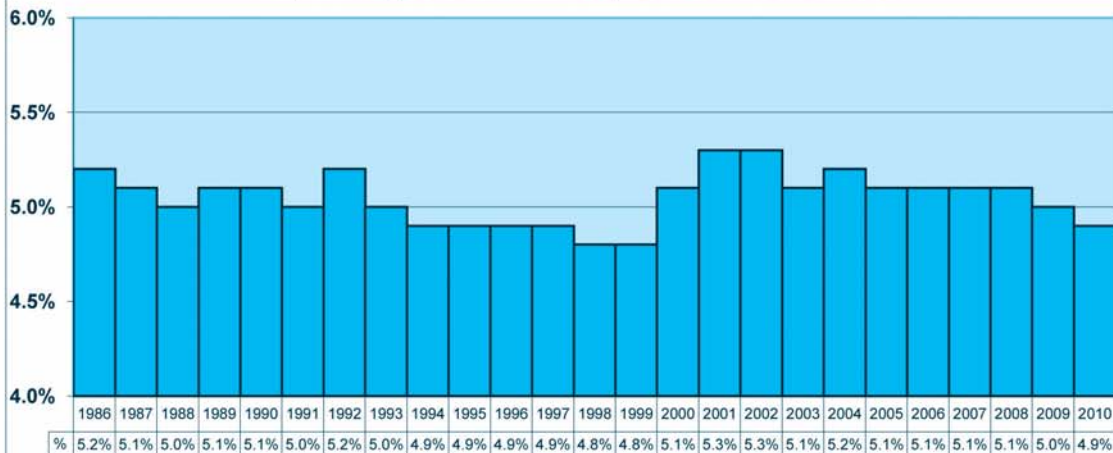
רוב ההעברות היו בסוף השנה.

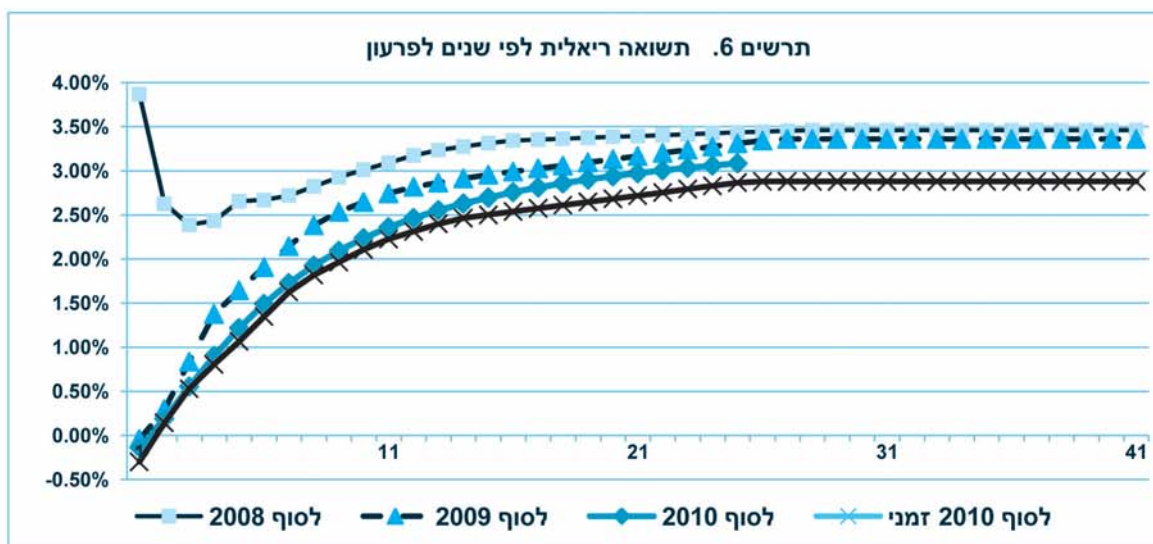
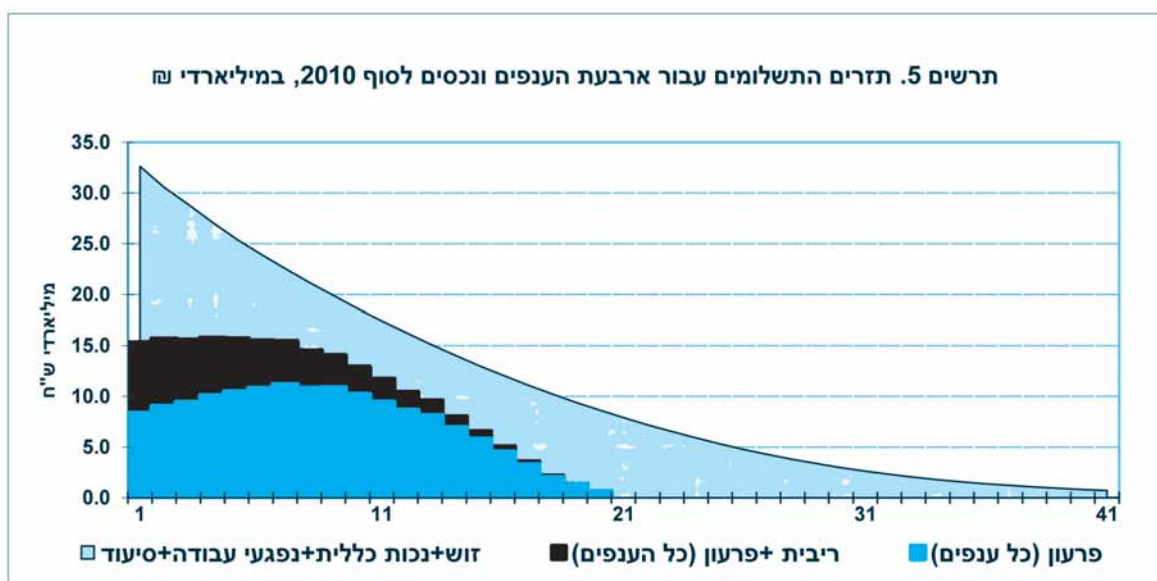
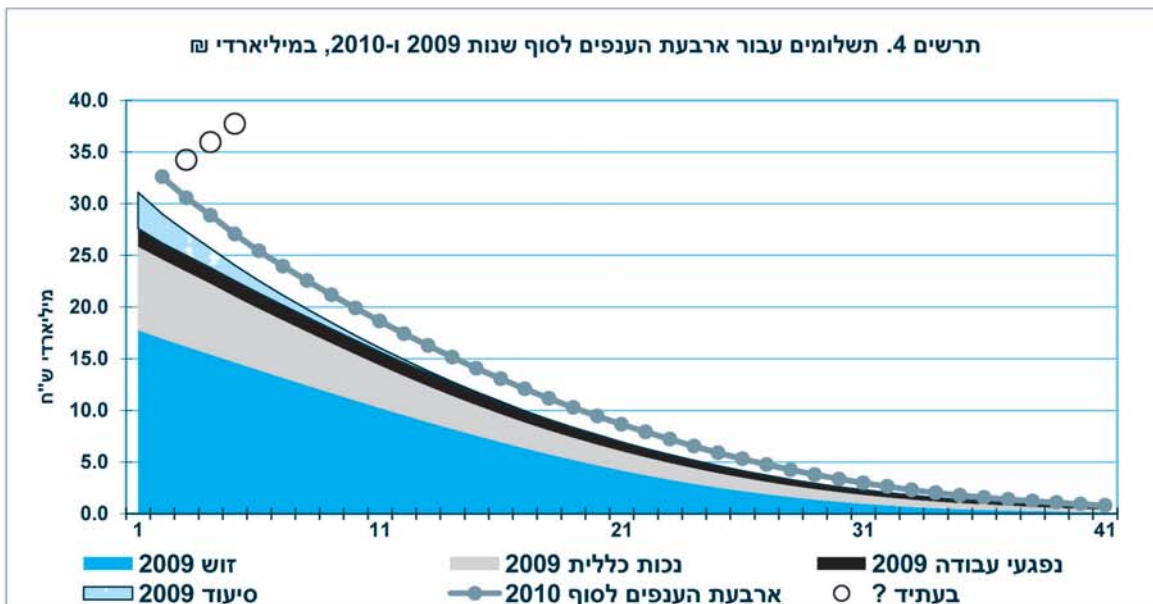
תרשים 2. גידול ריאלי בקצבת זקנה עד לשנת 2010

משמעות גידול רב שנתי: לדוגמא, גידול ריאלי שנתי במשך שנות 1995 עד לשנת 2010 = 1.5%

תרשים 3. שיעור הריבית האפקטיבי הממוצע שמל"ל מקבל על השקעותיו

המכוננים באלפי שם נומרלי **סיעוד : רק חלק מול"ל, נכוח כללית : לפי דוחות כספיים**

לוח מס' 0

התפתחות ענף הביטוח : מס'כ הביטוחים

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
נתונים לסוף השנה:								בסיס הישן		
א. יתרת נכסי הענף	183,519,651	171,328,635	135,709,648	121,792,331	111,804,568	105,098,147	96,164,397	91,018,592	89,223,852	82,517,620
ב. קרן הביטוח=התחייבות כלפי מוקבלי גמלאות בפועל	351,058,000	317,137,000	260,400,700	228,211,300	211,743,400	205,493,000	199,956,600	193,353,900	222,433,400	208,219,100
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	167,538,349	145,808,365	124,691,052	106,418,969	99,938,832	100,394,853	103,792,203	102,335,308	133,209,548	125,701,480
ד. כפוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף בהם לקרן הביטוח	52%	54%	52%	53%	53%	51%	48%	47%	40%	40%

נתונים במישור השנה:

ה. תשלומים (כולל מנהל)	48,342,209	44,689,542	39,997,369	37,515,439	36,158,806	34,100,249	33,621,038	34,781,744	36,003,461	35,298,921
ו. עודף התקבולים על התשלומים	3,998,639	5,412,186	8,559,953	7,850,767	6,582,746	6,426,108	4,769,152	3,086,337	1,386,744	642,355
ז. עודף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	8%	12%	21%	21%	18%	19%	14%	9%	4%	2%
ח. תקבולי דמי ביטוח	31,334,531	28,128,315	27,827,017	26,289,973	25,239,891	24,301,050	23,020,602	22,809,187	23,113,489	22,236,119
ט. השתתפות המצביח ב-% מסה"כ התשלומים	65%	63%	70%	70%	70%	71%	68%	66%	64%	63%
י. השתתפות המצביח המדינה	13,508,416	14,867,103	14,205,086	13,196,634	11,969,887	11,125,202	10,412,409	10,188,316	9,838,794	9,534,789
יא. השתתפות הקצב המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	28%	33%	36%	35%	33%	33%	31%	29%	27%	27%
י"ב. התקבולים מריבית	7,004,748	6,665,721	6,168,638	5,581,047	5,293,002	4,868,608	4,617,107	4,453,971	4,265,760	4,076,672

נתונים לסוף והמישור השנה:

י"ג. שיעור הכפוי הקופתי	3.7	3.8	3.3	3.2	3.1	3.0	2.9	2.6	2.4	2.3
י"ד. השתתפות הקצב המדינה ב-% מדמי הביטוח	43.1%	52.9%	51.0%	50.2%	47.4%	45.8%	45.2%	44.7%	42.6%	42.9%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	2,101,424	1,999,716	1,850,591	1,674,314	1,587,901	1,460,582	1,385,132	1,336,191	1,279,728	1,223,002
ט"ז. מס'כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	32%	38%	40%	40%	37%	37%	35%	33%	31%	30%
י"ז. העברה בין-ענפים במישור השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברה בין-ענפים בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של :

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברד בונענפת	4.3%	21.5%	7.3%	5.4%	6.5%	6.7%	4.4%	4.0%	1.5%	-0.7%
קרן הביטוח	7.8%	17.2%	9.9%	4.2%	3.1%	0.4%	2.2%	-11.4%	3.7%	5.3%
גרעון אקטוארי	11.9%	12.5%	12.9%	3.0%	-0.4%	-5.5%	0.2%	-21.7%	-0.5%	9.6%
תשלומים	5.3%	8.1%	1.9%	3.2%	3.8%	0.1%	-2.9%	-4.0%	-3.5%	12.0%
תקבולי דמי ביטוח	8.5%	-2.2%	1.2%	3.6%	1.7%	4.2%	1.3%	-2.0%	-1.6%	6.0%

הערה: התיאור הנן מתמציות מביטוח על המספיים המיוחדים בדוחות הכספיים.

סיעור: רק חלק מלי"ל, נכות כללית: לפי דוחות כספיים

הסכומים באלפי טו נומינלי

לוח מס' 0.2010

מצב ענפי הביטוח לשנת 2010

ענף	מיליונים	נפגעי האונות	הענקות	פשי"ר	אבטלה	יילדים	אמהות	נפגעי עבודה	נכות כללית	סיעור	זקנה ושארים	סה"כ הענפים
המנוים לסוף השנה:												
א. יתרת נכסי הענף	4,091,107	0	1,376	465,162	0	100,691,828	0	3,489,186	6,650,503	0	68,131,488	183,519,651
ב. קרן הביטוח=היתרונות כלפי מקבלי הנפילות בפועל	0	0	0	0	0	0	0	30,558,200	94,036,000	13,107,000	213,356,800	351,058,000
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בנכסי יתרת נכסי הענף	-4,091,107	0	-1,376	-465,162	0	-100,691,828	0	27,069,014	87,386,497	13,107,000	145,225,312	167,538,349
ד. כיסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף בהם לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	11%	7%	0%	32%	52%

המנוים במשך השנה:

ה. השלוחים (כולל מנהל)	23,001	0	17,667	300,079	2,539,879	6,096,167	4,776,775	3,539,708	9,650,133	3,254,667	18,144,133	48,342,209
ו. ערוד המקבילים (ללא הפרשי הצמדה) על המשלוחים	389,091	0	-3,848	-173,119	-1,981,872	14,058,816	-2,296,752	-1,304,417	-3,118,620	-2,813,311	1,242,672	3,998,639
ז. ערוד המקבילים על המשלוחים ב-% מסה"כ המשלוחים	1692%	-	-22%	-58%	-78%	231%	-48%	-37%	-32%	-86%	7%	8%
ח. המקבילי דמי ביטוח	262,184	0	9,400	101,529	595,074	6,176,552	2,426,771	1,855,092	5,178,366	529,385	14,200,177	31,334,531
ט. המקבילי דמי ביטוח ב-% מסה"כ המשלוחים	1140%	-	53%	34%	23%	101%	51%	52%	54%	16%	78%	65%
י. השתתפות הקציב המדינה	0	0	4,287	0	0	9,994,638	168,248	0	791,011	0	2,550,232	13,508,416
יא. השתתפות הקציב המדינה ב-% מסה"כ המשלוחים	0%	-	24%	0%	0%	164%	4%	0%	8%	0%	14%	28%
ייל.ב. המקבילים מריבית	149,907	0	131	25,431	-37,067	3,983,793	-114,996	156,257	326,891	-93,777	2,608,178	7,004,748

המנוים לסוף ובמשך השנה:

ייל.ג. שיעור הכיסוי הקופתי	175.4	0.1	0.0	1.5	0.0	16.3	0.0	1.0	0.7	0.0	3.7	3.7
ייל.ד. השתתפות הקציב המדינה ב-% מודמי הביטוח	-	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	161.8%	6.9%	0.0%	15.3%	0.0%	18.0%	43.1%
ייל.ה. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	44,972	39	7,629	-11,120	1,195,138	-34,499	46,877	98,067	-28,133	782,453	2,101,424	2,101,424
ייל.ו. סה"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ המשלוחים	196%	24%	3%	0%	184%	3%	1%	9%	-1%	18%	32%	32%
ייל.ז. העברה בין-ענפים במשך השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ייל.ח. העברה בין-ענפים בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ייל.ט. גידולים ריאליים שנתיים של:												
יתרת נכסי הענף, כולל השפעת העברת ביטוחים	12.7%	-72.8%	-34.9%	-	17.7%	-	125.5%	-24.0%	-32.5%	254.6%	3.4%	4.3%
קרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	5.2%	6.4%	2.2%	9.2%	7.8%
גרעון אקטוארי	12.7%	-72.8%	-34.9%	-	6.8%	-	-100.0%	10.7%	11.2%	-6.0%	12.2%	11.9%
משלוחים	-3.4%	8.1%	25.2%	-17.6%	8.4%	6.9%	3.5%	5.7%	5.7%	10.1%	7.2%	5.3%
מקבילי דמי ביטוח	8.2%	8.5%	8.6%	8.6%	8.7%	8.5%	9.3%	8.5%	8.5%	4.0%	8.4%	8.5%

הערה: התוצאות הן מתמשכות מנספח על המספרים המיוחדים בדוחות הכספיים.

לוחות-עמוד 2

ד"ח האקטואר

המכונים באלפי שונומילי

1

התפתחות ענף הביטוח : זקנה ושארים

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

בטיס ייען בטיס הישר

68,131,488	64,152,279	51,682,266	47,593,097	44,770,492	43,293,524	40,857,227	39,472,246	38,863,894	35,083,720	
213,356,800	190,245,500	156,654,000	134,169,300	123,472,800	121,230,900	120,516,900	117,808,000	137,880,800	135,174,700	131,808,900
145,225,312	126,093,221	104,971,734	86,576,203	78,702,308	77,937,376	79,659,673	78,335,754	98,408,554	96,310,806	96,725,180
32%	34%	33%	35%	36%	36%	34%	34%	29%	29%	27%

המתנים במשך השנה:

18,144,133	16,487,357	15,045,089	14,105,382	13,794,435	13,056,398	12,805,338	12,450,390	12,331,701	12,044,992	
1,242,672	940,627	1,970,100	1,857,969	1,405,977	1,321,865	882,929	1,138,770	1,502,752	1,019,430	
7%	6%	13%	13%	10%	10%	7%	9%	12%	8%	
14,200,177	12,750,356	12,566,172	11,809,972	11,270,896	10,723,808	10,193,683	10,110,217	10,302,332	9,936,883	
78%	77%	84%	84%	82%	82%	80%	81%	84%	82%	
2,550,232	2,156,014	2,050,578	1,907,538	1,736,479	1,606,533	1,507,524	1,525,526	1,691,908	1,464,434	
14%	13%	14%	14%	13%	12%	12%	12%	14%	12%	
2,608,178	2,512,055	2,384,138	2,211,139	2,169,366	2,034,284	1,977,945	1,941,149	1,821,168	1,652,035	

המתנים לסוף ובמשך השנה:

3.7	3.8	3.4	3.3	3.3	3.3	3.2	3.2	3.1	2.9	
18.0%	16.9%	16.3%	16.2%	15.4%	15.0%	14.8%	15.1%	16.4%	14.7%	
782,453	753,617	715,241	663,342	650,810	610,285	593,384	582,345	546,350	495,611	
18%	18%	18%	18%	17%	17%	16%	17%	18%	16%	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

י"י. גידולים ריאליים שנתיים של :

3.4%	19.5%	4.6%	2.8%	3.5%	2.3%	3.5%	4.0%	2.8%	
9.2%	16.9%	12.5%	5.1%	1.9%	-1.8%	1.1%	4.0%	-3.7%	3.9%
12.2%	15.6%	16.8%	6.4%	1.1%	-4.4%	0.5%	4.1%	-6.5%	4.3%
7.2%	6.1%	2.0%	1.7%	3.5%	0.6%	3.3%	0.3%	-3.1%	11.7%
8.4%	-1.8%	1.7%	4.2%	2.9%	3.8%	1.2%	-2.5%	-1.9%	6.0%

הערה: התוצאות הן מתמשיות ומבוססות על המספרים המדווחים בדוחות הכספיים.

לוחות-עמוד 3

ד"ח האקטואר

רק חלק מלייל

הסכומים באלפי שם ונזילי

2

לוח מס' : סייעור

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

במיליון ש"ח

א. יתרת נכסי הענף	0	-1,092,481	1,057,781	561,357	-311,345	1,383,118	2,826,294	4,216,947	5,711,597	6,615,195
ב. קרן הביטוח=המתחייבות כלפי מקבלי גמלאות בפועל	13,107,000	12,490,000	10,254,500	9,214,000	8,600,400	7,339,700	7,018,200	6,859,700	7,130,400	6,700,900
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	13,107,000	13,582,481	9,196,719	8,652,643	8,911,745	5,956,582	4,191,906	2,642,753	1,418,803	85,705
ד. ניסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ברום לקרן הביטוח	0%	-9%	10%	6%	-4%	19%	40%	61%	80%	99%

בתונים במגשר השנה:

ה. השלגונים (כולל גמול)	3,254,667	2,879,047	2,629,862	2,448,512	2,156,885	2,000,459	1,934,050	1,883,523	1,879,472	1,768,755
ו. ערוד המקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על המשלגונים	-2,813,311	-2,373,671	-2,059,968	-1,966,947	-1,700,597	-1,500,270	-1,368,517	-1,254,323	-1,191,567	-1,048,777
ז. ערוד המקבולים על המשלגונים ב-% מסה"כ המשלגונים	-86%	-82%	-78%	-80%	-79%	-75%	-71%	-67%	-63%	-59%
ח. תקבולי דמי ביטוח	529,385	495,476	467,266	443,650	421,407	390,059	371,727	367,943	372,746	358,385
ט. תקבולי דמי ביטוח ב-% מסה"כ המשלגונים	16%	17%	18%	18%	20%	19%	19%	20%	20%	20%
י. השתתפות הקצוב המדינה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. השתתפות הקצוב המדינה ב-% מסה"כ המשלגונים	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
יב. המקבול מריבית	-93,777	8,473	100,786	35,507	31,590	106,357	190,684	257,114	315,159	361,536

בתונים לסוף ובמשך השנה:

יג. שיפור הניסוי הקופני	0.0	-0.4	0.4	0.2	-0.1	0.7	1.5	2.3	3.0	3.7
יד. השתתפות הקצוב המדינה ב-% מדמי הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
טו. הערה של השפעת הריבית היוזרות	-28,133	2,542	30,236	10,652	9,477	31,907	57,205	77,134	94,548	108,461
טז. סה"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ המשלגונים	-1%	0%	1%	0%	0%	2%	3%	4%	5%	6%
יז. העברה ביל-ענפית במשך השנה	0	0	2,500,000	2,900,000	0	0	0	0	0	0
יח. העברה ביל-ענפית בסוף השנה	3,976,952	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של :

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברת ביטוח	254.6%	-199.4%	-66.7%	-79.0%	-122.5%	-52.2%	-33.8%	-24.7%	-18.9%	-13.3%
קרן הביטוח	2.2%	17.2%	7.2%	3.6%	17.3%	2.1%	1.1%	-1.9%	-0.1%	7.0%
גרעון אקטוארי	-6.0%	42.1%	2.4%	-6.1%	49.8%	38.8%	56.7%	89.8%	145.45%	-106.3%
משלגונים	10.1%	6.0%	2.7%	12.9%	5.6%	2.1%	3.1%	-0.5%	0.5%	22.7%
מקבולי דמי ביטוח	4.0%	2.6%	0.7%	4.7%	5.8%	3.6%	1.4%	-1.9%	-1.6%	5.9%

הערה: ההוצאות הנו מתמשכות מבוססות על המספרים המדווחים ברווח הכספיים.

לוחות-עמוד 4

ד"ח האקטואר

המכוננים באלפי הנומירלי

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
נתונים לסוף השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	3,489,186	4,473,657	4,673,828	3,805,874	3,277,599	4,314,830	5,141,404	5,844,199	6,313,335	6,769,343
ב. קרן הביטוח=תחייבויות כלפי מקבלי גמלאות בפועל	30,558,200	28,297,800	23,109,400	21,003,000	19,932,200	19,225,300	18,577,300	18,099,900	22,157,300	21,886,600
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	27,069,014	23,824,143	18,435,572	17,197,126	16,654,601	14,910,470	13,435,896	12,255,701	16,313,101	15,573,265
ד. כיסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	11%	16%	20%	18%	16%	22%	28%	32%	29%	32%

נתונים במשך השנה:

ה. תשלומים (כולל מנהל)	3,539,708	3,330,173	3,040,947	2,908,503	2,881,138	2,789,216	2,751,893	2,760,705	2,775,018	2,653,181
ו. ערוף התקבולים (ללא הפרשי הנמדה) על התשלומים	-1,304,417	-1,364,340	-949,264	-928,779	-1,015,209	-760,081	-656,132	-617,888	-863,495	-820,819
ז. ערוף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-37%	-41%	-31%	-32%	-35%	-27%	-24%	-22%	-31%	-31%
ח. תקבולי דמי ביטוח	1,855,092	1,653,429	1,680,692	1,592,840	1,519,328	1,665,428	1,566,630	1,490,161	1,467,290	1,389,806
ט. תקופת דמי ביטוח ב-% מסה"כ תשלומים	52%	50%	55%	55%	53%	60%	57%	54%	53%	53%
י. השתמכות הקציה המדינה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. השתמכות הקציה המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
י"ב. תקבולים מריבית	156,257	203,760	236,494	186,591	190,281	236,529	264,095	299,037	334,209	371,878

נתונים לסוף ובמשך השנה:

י"ג. שיעור הכיסוי הקופתי	1.0	1.3	1.5	1.3	1.1	1.5	1.9	2.1	2.2	2.6
י"ד. השתמכות הקציה המדינה ב-% מדמי הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	46,877	61,128	70,948	55,977	57,084	70,959	79,229	89,711	100,263	111,563
ט"ז. סה"כ השתמכות המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	1%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	4%
י"ז. העברה בין-ענפית במשך השנה	0	0	1,500,000	1,500,000	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברה בין-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של :

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברת הנהגות	-24.0%	-7.9%	-15.1%	-23.0%	-24.0%	-18.0%	-13.1%	-5.7%	-12.4%	-12.9%
קרן הביטוח	5.2%	17.8%	6.0%	1.9%	3.8%	1.1%	1.4%	3.2%	-4.3%	9.0%
גרעון אקטוארי	10.7%	24.4%	3.3%	-0.1%	11.8%	8.4%	8.3%	6.8%	-0.6%	23.3%
תשלומים	3.5%	6.0%	0.0%	0.4%	1.2%	0.0%	0.1%	-1.2%	-0.3%	9.7%
תקבולי דמי ביטוח	9.3%	-4.8%	0.9%	4.3%	-10.7%	4.9%	5.6%	0.9%	-0.1%	6.9%

הערה: התוצאות הן מתעטות מנוסחת על המספרים המיוחדים בודדות דמפיים.

הסכומים כאלפי ש"ח נונירלי

5 לוח מס' 5

התפתחות ענף הביטוח : אמהות

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
נתונים לסוף השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	0	-1,860,764	276,033	305,939	-1,118,902	-102,120	748,662	1,648,903	2,523,217	3,035,493
ב. קרן הביטוח=התחייבויות כלפי מקבלי גמלאות בפועל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	0	1,860,764	-276,033	-305,939	1,118,902	102,120	-748,662	-1,648,903	-2,523,217	-3,035,493
ד. כסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במישור השנה:

ה. תשלומים (כולל מנהל)	4,776,775	4,351,130	3,902,984	3,370,425	2,866,627	2,608,489	2,468,291	2,464,235	2,473,022	2,378,825
ו. עודף התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים	-2,296,752	-2,023,531	-1,550,393	-1,230,950	-1,047,146	-906,451	-882,429	-840,982	-764,270	-686,211
ז. עודף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-48%	-47%	-40%	-37%	-37%	-35%	-36%	-34%	-31%	-29%
ח. תקבולי דמי ביטוח	2,426,771	2,177,875	2,138,090	1,981,855	1,846,451	1,683,312	1,522,019	1,516,122	1,565,943	1,514,186
ט. התפתחות תקציב המדינה	168,248	166,537	159,948	151,555	0	0	0	0	0	0
י"א. השתתפות תקציב המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	4%	4%	4%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
י"ב. תקבולים מריבית	-114,996	-16,832	54,553	6,065	-26,970	18,726	63,715	107,131	142,809	178,428

נתונים לסוף ובמשך השנה:

י"ג. שיעור הכסוי הקופתי	0.0	-0.4	0.1	0.1	-0.4	0.0	0.3	0.7	1.0	1.3
י"ד. השתתפות תקציב המדינה ב-% מהצב הביטוח	6.9%	7.6%	7.5%	7.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ט"ו. תערובת של השפעת הריבית המיוחדת	-34,499	-5,050	16,366	1,820	-8,091	5,618	19,115	32,139	42,843	53,528
ט"ז. סה"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	3%	4%	5%	5%	0%	0%	1%	1%	2%	2%
י"ז. העברה בין-ענפית במשך השנה	0	0	1,500,000	2,700,000	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברה בין-ענפית בסוף השנה	4,308,134	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של :										
יתרת נכסי הענף, כלי השפעה העברה בנתונים	125.5%	-748.7%	-85.3%	-81.3%	996.7%	-113.3%	-55.1%	-33.4%	-21.9%	-19.3%
קרן הביטוח	-100.0%	-748.7%	-13.1%	-126.4%	996.7%	-113.3%	-55.1%	-33.4%	-21.9%	-19.3%
גביעון אקטוארי	6.9%	7.9%	10.7%	7.6%	4.3%	0.6%	-1.0%	-1.0%	9.5%	9.5%
תשלומים	8.5%	-1.4%	3.1%	6.8%	7.4%	9.1%	0.8%	-3.8%	-2.1%	6.4%
תקבולי דמי ביטוח										

הערה: התוצאות הן מתמשנות מוכסות על המספרים המודווחים ברווחת הכספים.

הסכומים באלפי שו נומינלי

6

לוח מס' 6

הרמהות ענף הביטוח : ילדים

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

במיליון ל"ש

100,691,828	91,829,822	64,235,249	57,744,980	55,296,810	44,227,330	32,752,320	24,107,567	17,741,368	12,162,408	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-100,691,828	-91,829,822	-64,235,249	-57,744,980	-55,296,810	-44,227,330	-32,752,320	-24,107,567	-17,741,368	-12,162,408	-

בתוך כספי השנה:

6,096,167	5,474,547	5,001,413	4,878,790	4,842,771	4,393,178	4,713,426	5,998,993	6,632,130	7,485,201	
14,058,816	15,314,595	14,643,019	13,751,773	12,768,331	11,994,592	10,381,876	8,824,764	7,320,956	5,927,393	
231%	280%	293%	282%	264%	273%	220%	147%	110%	79%	
6,176,552	5,533,702	5,563,128	5,447,144	5,485,766	5,481,599	5,228,593	5,180,586	5,103,370	4,820,376	
101%	101%	111%	112%	113%	125%	111%	86%	77%	64%	
9,994,638	11,910,936	11,384,210	10,570,453	9,704,406	9,033,894	8,444,666	8,600,235	8,082,541	8,002,499	
164%	218%	228%	217%	200%	206%	179%	143%	122%	107%	
3,983,793	3,344,504	2,697,094	2,612,966	2,420,930	1,872,277	1,419,282	1,042,936	767,175	589,719	

בתוך כספי השנה:

16.3	16.5	12.7	11.7	11.5	9.9	6.9	4.1	2.6	1.6	
161.8%	215.2%	204.6%	194.1%	176.9%	164.8%	161.5%	166.0%	158.4%	166.0%	
1,195,138	1,003,351	809,128	783,890	726,279	561,683	425,785	312,881	230,153	176,916	
184%	236%	244%	233%	215%	218%	188%	149%	125%	109%	
0	0	-9,000,000	-11,100,000	0	0	0	0	0	0	
-10,259,021	-2,697,844	-1,421,307	-1,331,569	-1,568,804	-1,597,127	-1,913,160	-1,955,744	-2,912,783	-3,334,374	

י"ש. גידולים יראליים שנתיים של :

17.7%	41.6%	29.8%	29.3%	28.7%	36.7%	42.1%	49.7%	59.5%	58.6%	
6.8%	37.6%	7.2%	1.0%	25.2%	31.9%	34.2%	38.5%	37.0%	24.5%	
8.4%	5.9%	-2.0%	0.2%	8.0%	-8.0%	-21.1%	-10.1%	-16.2%	7.8%	
8.7%	-3.7%	-2.4%	-1.2%	-2.0%	3.5%	1.3%	0.8%	0.2%	5.9%	

הערה: הרמהות הנו מתמטות מבוססת על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

לוחות - עמוד 8

ד"ח האקטואר

הסכומים באלפי ש"ח נורמלי

7

לוח מ"ס אבטלה

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

נתונים לסוף השנה:

א. יתרת נכסי הענף	0	0	0	0	0	0	3,621	0	0	180,406
ב. קרן הביטוח=התביעות כלפי מקבלי גמלאות בפועל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בנוכחי יתרת נכסי הענף	0	0	0	0	0	0	-3,621	0	0	-180,406
ד. ניסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף בהתאם לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במשך השנה:

ה. תשלומים (כולל מנהל)	2,539,879	3,002,065	1,886,060	1,795,289	1,997,185	2,024,873	2,144,153	2,462,967	3,588,676	3,560,365
ו. ערוף התקבולים (ללא הפרשי הפנדה) על התשלומים	-1,981,872	-2,468,486	-1,360,962	-1,342,472	-1,581,665	-1,626,508	-1,777,519	-2,086,741	-3,196,619	-3,127,087
ז. ערוף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-78%	-82%	-72%	-75%	-79%	-80%	-83%	-85%	-89%	-88%
ח. תקבולי דמי ביטוח	595,074	533,579	525,098	483,527	450,580	434,549	408,186	420,139	455,736	470,588
ט. תקבולי דמי ביטוח ב-% מסה"כ התשלומים	23%	18%	28%	27%	23%	21%	19%	17%	13%	13%
י. השתתפות דמי ביטוח ב-% מסה"כ התשלומים	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. השתתפות הקצבה המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	-37,067	0	0	-30,710	-35,060	-36,183	-41,553	-43,913	-63,679	-37,310
י"ב. תקבולים מריבית	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

נתונים לסוף ובמשך השנה:

י"ג. שיעור הניסוי הקופתי	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
י"ד. השתתפות הקצבה המדינה ב-% מדמי הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	-11,120	0	0	-9,213	-10,518	-10,855	-12,466	-13,174	-19,104	-11,193
ט"ז. סה"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	0%	0%	0%	-1%	-1%	-1%	-1%	-1%	-1%	0%
י"ז. העברה בין-ענפית במשך השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברה בין-ענפית בסוף השנה	1,973,935	2,697,844	1,421,307	1,331,569	1,568,804	1,597,127	1,913,160	1,955,744	2,912,783	3,334,374

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של:

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברה בינענפית	-	-	-	-	-	-	-	-	-1616.1%	-1925.3%
קרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גרעון אקטוארי	-	-	-	-	-	-	-	-	-100.0%	4.4%
תשלומים	-17.6%	54.1%	0.4%	-10.6%	-3.4%	-6.8%	-12.6%	-31.8%	-4.6%	17.2%
תקבולי דמי ביטוח	8.6%	-1.6%	3.8%	6.8%	1.5%	5.1%	-2.4%	-8.4%	-8.4%	2.4%

הערה: הנתונים הן מומחשות מבוטאות על המספרים המיוחדים בדוחות הכספיים.

המכונים באלפי הנונילי

8 לוח מס' 8

התפתחות ענף הביטוח : פשי"ר

שנת כספים	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
								בסיס יישן		
								בסיס חדש		
א. יתרת נכסי הענף	465,162	696,408	747,465	809,970	813,864	690,630	741,142	972,049	1,400,738	1,483,206
ב. קרן הביטוח=התחייבויות כלפי מקבלי גמלאות בסת"ל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גזרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	-465,162	-696,408	-747,465	-809,970	-813,864	-690,630	-741,142	-972,049	-1,400,738	-1,483,206
ד. כיסוי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נמונים במישר השנה:

ה. תשלומים (כולל מנהל)	300,079	233,429	205,784	210,441	156,105	230,983	202,817	191,638	104,558	67,256
ו. עררף המקבילים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים	-173,119	-107,799	-76,461	-87,411	-34,953	-104,909	-71,514	-36,654	64,159	109,090
ז. עררף המקבילים על התשלומים ב-% נטו"כ התשלומים	-58%	-46%	-37%	-42%	-22%	-45%	-35%	-19%	61%	162%
ח. תקבולי זמני ביטוח	101,529	91,037	90,447	83,779	87,805	91,838	85,039	81,927	84,788	87,980
ט. תקבולי זמני ביטוח ב-% נטו"כ התשלומים	34%	39%	44%	40%	56%	40%	42%	43%	81%	131%
י. השתתפות מקצב הצמיחה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. השתתפות מקצב הצמיחה ב-% נטו"כ התשלומים	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
י"ב. תקבילים מריבית	25,431	34,593	38,876	39,251	33,347	34,236	46,171	68,418	77,927	84,721

נמונים לרף ובמישר השנה:

י"ג. שיעור הכיסוי הקופתי	1.5	2.9	3.6	3.8	5.3	2.9	3.6	5.1	13.2	21.9
י"ד. השתתפות מקצב הצמיחה ב-% מזה"כ הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	7,629	10,378	11,663	11,775	10,004	10,271	13,851	20,525	23,378	25,416
ט"ז. סך"כ השתתפות המדינה ב-% נטו"כ התשלומים	3%	4%	6%	6%	6%	4%	7%	11%	22%	38%
י"ז. העברה ביד-ענפית במישר השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברה ביד-ענפית כסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גזרעונים ריאליים שנתונים של :

יתרת נכסי הענף, כלי השפעת העברת בלענפית	-34.9%	-10.3%	-11.1%	-3.7%	18.0%	-9.0%	-24.7%	-29.3%	-11.3%	-4.6%
קרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גזרעון אקטוארי	-34.9%	-10.3%	-11.1%	-3.7%	18.0%	-9.0%	-24.7%	-29.3%	-11.3%	-4.6%
תשלומים	25.2%	9.8%	-6.5%	34.1%	-33.8%	12.4%	6.3%	82.1%	47.1%	2.1%
תקבולי זמני ביטוח	8.6%	-2.6%	3.2%	-5.1%	-6.4%	6.6%	4.2%	-4.0%	-8.8%	6.4%

הערות: התוצאות הנון מתמצנות מבוססות על המספרים המודווחים ברווחות הכספיים.